

MDB-nin əksər üzv ölkələri Azərbaycanın tranzit imkanlarından fəal istifadə edirlər

◆ Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin Qırğızıstana səfəri

ЗАСЕДАНИЕ СОВЕТА ГЛАВ ГОСУДАРСТВ СОДРУЖЕСТВА НЕЗАВИСИМЫХ ГОСУДАРСТВ
13 октября 2023 года, г. Бишкек

Prezident İlham Əliyev Bişekdə MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında iştirak edib

Oktyabrın 13-də Bişekdə Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MDB) Dövlət Başçıları Şurasının iclası keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev iclasda iştirak edib. Qırğız Respublikasının Prezidenti Sadır Japarov Azər-

baycan Prezidenti İlham Əliyevi və digər dövlət başçılarını qarşıladı.

İclasda iştirak edən dövlət başçıları birgə foto çəkirdilər.

Əvvəlcə MDB Dövlət Başçıları Şurasının məhdud tərkibdə iclası keçirildi.

Qırğızistan Prezidenti Sadır Japarov dedi:

- Çıxış üçün söz Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Heydər oğlu Əliyevə verilir. İlham Heydər oğlu, buyurun, söz Sizindir.

Prezident İlham Əliyev Bişekdə Prezident Şavkat Mirziyoyevin təltif olunma mərasimində iştirak edib

Oktyabrın 13-də Bişekdə Özbəkistan Respublikasının Prezidenti Şavkat

Mirziyoyevin MDB-nin Fəxri nişanı ilə təltif olunması mərasimi keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham

Əliyev və digər dövlət başçıları tədbirdə iştirak ediblər.

Separatizmi məhv edən KOMANDAN

Cənab İlham Əliyevin 20 illik hakimiyyəti bizə müasir tələblərə cavab verən Müzəffər Ordunu, ərazi bütövlüyümüzün bərpasını, müzəffər xalq və qalib dövlət kimi yaşamağı, zədələnmiş milli qurumumuzun bərpasını, Azərbaycan gəncliyində özünə, öz gücünə, istedadına inamı, tokamül yolu ilə inkişaf edən demokratik ənənələri, milli iqtisadiyyatın diversifikasiyasını, güclü iqtisadiyyatı, müstəqil xarici siyasəti olan Azərbaycanı, enerji diplomatiyasında regional və global əhəmiyyətli aktor olmağı, regionların sosial-iqtisadi inkişafını, dövlət-xalq və hakimiyyətin siyasi münasibətlər fonunda həmrəyliyi və Şanlı Qələbəni qazandırdı.

44 günlük İkinci Qarabağ müharibəsindəki Qələbə Azərbaycan tarixinin döyüş meydanında yazılan şanlı səhifəsi olmaqla dövlətimizi, xalqımızı böyütdü, dünyaya daha yaxından tanıtdı. İşğal olunmuş torpaqlarımızın azad edilməsi uğrunda müharibə 44 gün davam etdi, ermənipərəst dövlətlərin və bəzi beynəlxalq təşkilatların Azərbaycana göstərdikləri çox ciddi təzyiqlərə və təhdidlərə baxmayaraq, Ali Baş Komandan İlham Əliyevin və Müzəffər Ordumuzun cəsarəti, qətiyyəti və əzmkarlığı sayəsində ölkəmizin ərazi bütövlüyü bərpa edildi.

Azərbaycan öz dövlət müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra yaxın keçmişimizin bir çox tarixi sınaq anlarında mütəşəkkil birlik və həmrəylik nümayiş etdirərək bütün sahələrdə böyük inkişafa və uğurlara nail olub. Son 20 ildə isə Ulu Öndərin ən layiqli davamçısı Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycanın qazandığı uğurlar, nəhayət, ata Əliyevin ən böyük arzusunun da gerçəkləşdirmək imkanı yaratdı.

Azərbaycan sahibkarlığının inkişaf dövrü

Həm hər b meydanında, həm diplomatiya müstəvisində qazanılan bu möhtəşəm və əzəmətli qələbənin bir adı vardır - İlham Əliyev! Çünki gələcəyə hesablanmış və zərgər dəqiqliyi ilə ölcülmüş strateji qərarları ilə bu qələbəni mümkün edən, ardicil, məqsədyönlü və fədakar fəaliyyəti ilə onun gerçəkləşməsinə günbəgün yaxınlaşdırıb, bu qələbənin altından imzasını atmaqla hər bir azərbaycanlının qəlbində özünə əbədi sevgi və ehtiram məşəllini alovlandıran məhz odur.

Son illərdə Azərbaycanda bütün addımlar postmüharibə dövrünün yeni realitətlərinə uyğun atılır. Vətən müharibəsindəki böyük Zəfərdən sonra Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun minalardan təmizlənməsi, yenidənqurma, tikinti-quruculuq işlərinin başlanması qarşıda duran ən prioritet məsələlərdir.

İstisnasız olaraq bütün dövrlərdə cəmiyyətin mütərəqqi yolla inkişafı məhz sağlam əqidəli, xalqa, dövlətə təmənnaşsız xidməti başlıca həyat ədalətə çevirən nəvə insanların fəaliyyəti ilə bağlıdır. Belə insanlar qısa zamanda cəmiyyətin sayılıb-seçilən şəxsiyyətlərinə çevrilir, üzərlərinə düşən sosial məsuliyyəti düzgün dəyərləndirir, xoş məram və məqsədləri ilə milyonların rəğbətini qazanırlar.

Hazırda bu nəvə missiyası yüksək məna-vi məsuliyyətlə üzərinə götürərək şərafətli, əzmlə, təmənnaşsızlıqla həyata keçirən insanlar arasında Azərbaycanın Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyeva ön sıralarda dayanır. İnamla deyə bilərik ki, Ulu Öndərin ali ideyalarına əsaslanan, dövlət başçısı İlham Əliyevin həyata keçirdiyi çoxşaxəli siyasətə layiqli töhfələrini verən Azərbaycanın Birinci vitse-prezidentinin mənəvi dəyərlər sistemini qorunmasında, cəmiyyətə sağlam dəyərlərin aşılmasında müstəsna xidmətləri var.

Bişekdə MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında iştirak edən dövlət başçıların şərafinə rəsmi qəbul təşkil olunub

Oktyabrın 13-də Bişekdə MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında iştirak edən dövlət başçıların şərafinə rəsmi qəbul təşkil olunub.

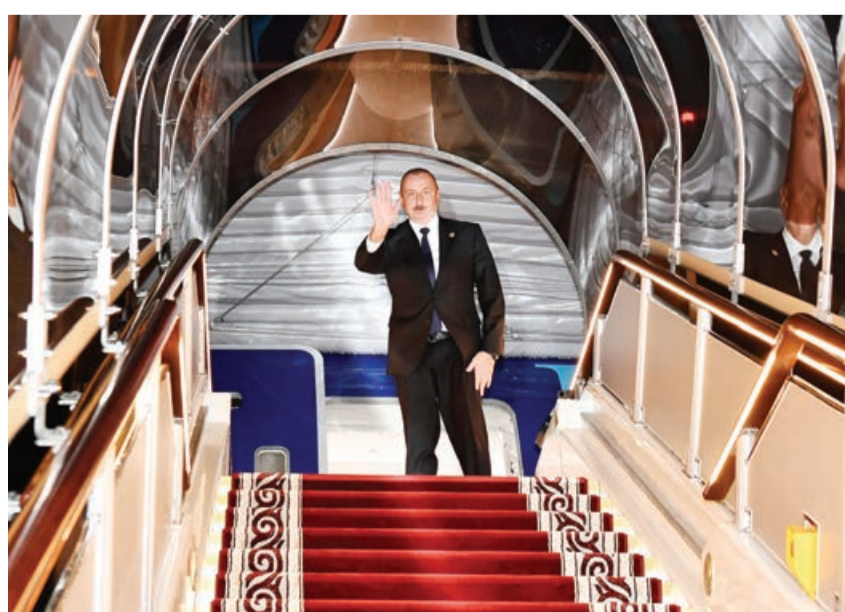
AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev tədbirdə iştirak edib.

Qırğızıstana səfər başa çatıb

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Qırğız Respublikasına səfəri oktyabrın 13-də başa çatıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Bişek şəhərinin "Manas" Beynəlxalq Hava Limanında dövlətimizin başçısının şərafinə fəxri qarovul dəstəsi düzülüb.

Azərbaycan Prezidentini rəsmi şəxslər yola saldılar.

MDB-nin əksər üzv ölkələri Azərbaycanın tranzit imkanlarından fəal istifadə edirlər

Prezident İlham Əliyev Bişkekdə MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclasında iştirak edib

Əvvəli 1-ci səh.

Prezident İlham Əliyev iclasda çıxış edərək dedi:

- Hörmətli Sadır Nurqojoyev, hörmətli dövlət başçıları. Əvvəlcə, qonaqpərvərliyə və tədbirin yüksək səviyyədə təşkilinə görə Qırğızistan Prezidenti Sadır Nurqojoyevə Japarova təşəkkür etmək istədim.

Şadam ki, Qırğızistan və Azərbaycan arasında dostluq və qardaşlıq münasibətləri uğurla inkişaf edir. Dövlət başçıların qarşılıqlı səfərləri zamanı əldə olunmuş razılaşmalar yerinə yetirilir. Azərbaycan Qırğızistanda investisiya layihələrini həyata keçirməyə başlayıb. Əməkdaşlığı dərinləşdirmək məqsədilə Azərbaycan-Qırğızistan İnvestisiya Fondu yaradılıb. Firsətdən istifadə edərək Qırğızistan rəhbərliyini ölkənin sosial-iqtisadi inkişafında uğurları münasibətilə təbrik etmək istədim.

Rusiya Federasiyasının növbəti ildə MDB-də sədrliyinin həyata keçirilməsində hörmətli Vladimir Vladimiroviç Putinə uğurlar diləmək istədim.

Tədbirimizin əlamətdar hadisəsi Özbəkistan Prezidenti, hörmətli Şavkat Miromonoviç Mirziyoyevin MDB-nin Fəxri Nişanı ilə təltif edilməsidir. Şavkat Miromonoviç bu layiqli mükafata görə təbrik edirik. Qardaş Özbəkistanla bağlı

olan digər mühüm hadisə Səmərqənd şəhərinin 2024-cü ildə "Birliyin mədəniyyət paytaxtı" elan edilməsi ilə bağlı qərardır.

Humanitar sahə bizim Birliyin çərçivəsində əsas istiqamətlərdən biridir. Azərbaycan bu sahədə əməkdaşlığımızın inkişafına böyük töhfə verir. Azərbaycanın 2025-ci ildə üçüncü MDB Oyunlarının keçirilməsi üzrə namizədliyini dəstəklədikləri üçün həmkarlarına minnətdarlığımı bildirmək istədim.

Əminəm ki, üçüncü MDB Oyunları idman sahəsində əməkdaşlığımızı möhkəmləndirməklə yanaşı, Birlik məkanında uğurlu qarşılıqlı fəaliyyətimizin daha bir nümayişi olacaq.

Firsətdən istifadə edərək Belarus Prezidenti, hörmətli Aleksandr Qriqoryeviç Lukaşenkonu ikinci MDB Oyunlarının uğurla keçirilməsi münasibətilə təbrik etmək istədim.

Hörmətli həmkarlar, iqtisadi əlaqələrimizin möhkəmlənməsi müsbət nəticə verir. Keçən il Azərbaycan ilə MDB ölkələri arasında ömtəə dövriyyəsinin həcmi təxminən 30 faiz artıb. Bu il artım 20 faizdən də çoxdur.

Azərbaycan MDB-nin bir çox ölkələri üçün tranzit-nəqliyyat sahəsində etibarlı tərəfdaşdır. MDB-nin bir çox üzv ölkələri "Şərqi-Qərb" və "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizləri üzrə Azərbaycanın tranzit imkanlarından fəal istifadə edirlər.

Bu iki nəqliyyat dəhlizinin ötürmə qabiliyyətinin gücləndirilməsi üzrə həyata keçirilən və perspektiv layihələr ölkələrimizin nəqliyyat təhlükəsizliyinin möhkəmlənməsi işinə və ömtəə dövriyyəsinin artırılmasına xidmət edəcək.

Bir daha tədbirin yüksək səviyyədə təşkilinə görə Qırğızistan Prezidentinə təşəkkürümü bildirmək istəyirəm. Əminəm ki, samitin nəticələri gələcəkdə əməkdaşlığımızın möhkəmlənməsinə xidmət edəcək.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm. Prezident Sadır Japarov: Sağ olun, İlham Heydər oğlu.

Sonra MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclası işini geniş tərkibdə davam etdirdi.

Qırğızistan Prezidenti Sadır Japarov iclasda aparılan müzakirələrin MDB-yə üzv ölkələr arasında əməkdaşlığın inkişafına töhfə verəcəyini vurğuladı. Sadır Japarov MDB-yə sədrliyin Qırğızistandan Rusiyaya keçdiyini elan etdi.

Rusiya Federasiyasının Prezidenti Vladimir Putin ölkəsinin MDB-yə sədrliyi dövründə prioritet hədəfləri barədə məlumat verdi. Vladimir Putin MDB Dövlət Başçıları Şurasının növbəti iclasının gələn ilin oktyabrında Moskvada keçiriləcəyini vurğuladı.

İclasda çıxış edən MDB-nin Baş katibi Sergey Lebedev imzalanacaq sənədlər barədə məlumat verdi. Daha sonra sənədlər imzalandı. Bununla da MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclası başa çatdı.

Strateji müttəfiqlik xarakteri daşıyan ikitərəfli münasibətlər möhkəmlənir

Azərbaycan-Rusiya əlaqələri yüksələn xətlə inkişaf edir

Oktyabrın 13-də Qırğızistandan paytaxtı Bişkek şəhərində MDB Dövlət Başçıları Şurasının iclası keçirildi.

İclasda iştirak etmək üçün bir gün öncə Qırğız Respublikasına səfərə gedən Prezident İlham Əliyevin Rusiyanın Prezidenti Vladimir Putin ilə görüşü oldu. Liderlərin görüşü zamanı Azərbaycan-Rusiya dövlətləri arasında mövcud olan hərtərəfli əlaqələrdən bəhs edildi, iqtisadi-ticarət əlaqələrinin inkişafından, xüsusilə ticarət dövriyyəsinin artmasından məmnunluq ifadə olundu.

"Biz həmkarlarımızla ikitərəfli gündəliklə bağlı danışıqlarıq, həm də bizim danışıqlarımıza çoxdur" deyən sözügedən görüşdə Prezident İlham Əliyev vurğuladı ki, bu ilin həm ömtəə dövriyyəsi, həm sənaye kooperasiyası, həm də nəqliyyat sahəsində əməkdaşlıq üzrə nəticələri olduqca yaxşıdır. Çoxlu layihələr var. Sonra iş regional mövzulara və təhlükəsizlik məsələlərinə keçirik".

Hökumətlərarası Dövlət Komissiyasının fəaliyyəti vacibdir

Bişkekdə İlham Əliyev və Vladimir Putin arasında keçirilən görüşdə regionlararası əməkdaşlıq məsələsinə toxunularaq, Azərbaycanın Rusiyanın 70 regionu ilə uğurlu əməkdaşlığı qeyd edildi, bu xüsusdə mütəmadi əsasda keçirilən regionlararası forumun vacib platforma olduğu bildirildi.

Söhbət zamanı "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizinin inkişafından, onun potensialının genişləndirilməsindən və bütövlükdə həm demir yolu, həm də avtomobil yolları vasitəsilə yükdaşımanın həcmində artımın boyuncasına artmasından məmnunluq ifadə olundu. Humanitar sahədə əməkdaşlığın uğurla inkişaf etdiyi vurğulandı, bu baxımdan Azərbaycanın rus dilinə qayğı, xeyli sayda ali və orta təhsil müəssisələrində rus dilinin tədrisi qeyd edildi.

Həmçinin kond təsərrüfatı sahəsində əməkdaşlığın genişləndirilməsinin önəminə də toxunulan görüşdə Azərbaycan ilə Rusiya arasında hökumətlərarası Dövlət Komissiyasının fəaliyyətinin vacibliyi vurğulandı.

Strateji tərəfdaşların münasibətləri

Yürüdüüyü balanslaşdırılmış xarici siyasət kursu sayəsində dünyanın əksər ölkələri tərəfindən etibarlı tərəfdaş, güvənli ölkə kimi tanınan Azərbaycan Rusiya ilə də qarşılıqlı etimada əsaslanan münasibətlər qurub.

Tarixən mədəni, humanitar, iqtisadi əlaqələrin mövcud olduğu iki ölkə arasında 2022-ci il fevralın 22-də imzalanmış Bəyannamə ilə Azərbaycan-Rusiya münasibətləri yeni mərhələyə yüksəlib.

Sözügedən tarixdə Moskvada Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev və Rusiya Prezidenti Vladimir Putin tərəfindən "Azərbaycan Respublikası ilə Rusiya Federasiyası arasında müttəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında Bəyannamə" imzalanıb.

Bəyannamədə göstərilir ki, hər iki ölkə müttəfiqlik fəaliyyətini bir-birinin müstəqilliyinə, dövlət suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə, sərhədlərin toxunulmazlığına qarşılıqlı hörmət, bir-birinin daxili işlərinə qarışmamaq, qarşılıqlı fayda, güc tətbiq etməmək və güclü hədələməmək prinsipləri

üzərində qurulmasına dair öhdəlik götürürlər. Eyni zamanda xüsusi olaraq vurğulan ki, hər iki ölkə müstəqil xarici siyasət yürüdürlər, hər iki ölkə müttəfiqlik münasibətlərinə xələl gətirən hərəkətlərdən, eləcə də bir-birinə qarşı yönəlməli hərəkətlərdən çəkinməyə dair öhdəlik götürürlər.

Bu bəyannaməyə qədər də iki ölkə arasında xeyli mühüm sənəd imzalanıb. Rusiya Federasiyası və Azərbaycan Respublikası arasında dostluq, əməkdaşlıq və qarşılıqlı təhlükəsizlik haqqında 3 iyul 1997-ci il tarixli Müqavilə, Rusiya Federasiyası və Azərbaycan Respublikası arasında dostluq və strateji tərəfdaşlıq haqqında 3 iyul 2008-ci il tarixli Bəyannamə imzalanması da buna bariz nümunələrdəndir. Həmçinin 1 sentyabr 2018-ci ildə Rusiya ilə Azərbaycan prezidentlərinin 1 sentyabr 2018-ci il tarixli birgə bəyənətləri də ölkələrimiz arasındakı yüksək münasibətlərin əyani təzahürü idi.

Həmçinin tarixdə mətbuata bəyanatında Prezident İlham Əliyev vurğulamışdı ki, ölkələrimizin dövlət başçıları arasında olan müntəzəm əlaqələr bizim çox möh-

kəm bazaya əsaslanan münasibətlərimizə dinamizm verir: "Rusiya ilə Azərbaycan arasında münasibətlər strateji tərəfdaşların münasibətləridir. Bu münasibətlər həyatımızın bütün sahələrini əhatə edir və bu gün mənim səfərim zamanı biz ikitərəfli münasibətlərimizin bir çox aspektlərini, beynəlxalq problemləri ətrafı şəkildə müzakirə etdik".

Regional təhlükəsizlik, iqtisadi əlaqələr

2023-cü il oktyabrın 10-da Bakıda Rusiyanın Təhlükəsizlik Şurasının katibi Nikolay Patruxevi qəbul etdiyi zaman ölkələrimiz arasında münasibətlərin gündüliyindəki məsələlərin çox geniş olduğunu bildiren Prezident İlham Əliyev Azərbaycanla Rusiya arasında müttəfiqlik qarşılıqlı fəaliyyəti haqqında Bəyannamənin imzalanmasından keçən dövrün ikitərəfli münasibətlərimizin həqiqətən müttəfiqlik xarakteri daşdığı nümayiş etdiyini dedi və bunun bütün sahələrdə özünü göstərdiyini vurğuladı.

Prezident regional təhlükəsizlik, iqtisadi əlaqələr, nəqliyyat və digər sahələrdə

bağlı əməkdaşlığımızın bundan sonra da möhkəmlənəcəyinə əminliyini bildirdi.

Global və regional məsələlər, həmçinin beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlıq bağlı fikir mübadiləsi aparılan görüşdə regional əməkdaşlıq məsələləri müzakirə olundu. Dövlət başçısı İlham Əliyev regional məsələlərin 3+3 formatında region ölkələrinin iştirakı ilə həll edilməsinin vacibliyini vurğuladı, bu formata müvafiq səviyyələrdə görüşlərin keçirilməsini qeyd etdi, həmçinin söhbət zamanı "Şimal-Cənub" nəqliyyat dəhlizinin inkişaf etdirilməsi istiqamətində Azərbaycan-Rusiya-İran arasındakı əməkdaşlıq bağlı fikir mübadiləsi aparıldı.

Göründüyü kimi, Rusiya ilə Azərbaycan arasında hərtərəfli yüksək səviyyəli əlaqələr mövcuddur. İki ölkə prezidentləri İlham Əliyev və Vladimir Putin arasında olan qarşılıqlı hörmət və etimada əsaslanan dostluq münasibətləri isə Rusiya-Azərbaycan əlaqələrinin möhkəmlənməsinə əlavə töhfələr verir.

Yasəmən MUSAYEVA, "Azərbaycan"

Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsi haqqında

Azərbaycan Respublikasının Qanunu

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 95-ci maddəsinin I hissəsinin 5-ci bəndini rəhbər tutaraq **qərara alır**:

Maddə 1. Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsinin gəlirləri 34 173 000,0 min manat, xərcləri 36 763 000,0 min manat (o cümlədən mərkəzləşdirilmiş gəlirləri 33 399 895,0 min manat, yerli gəlirləri 773 105,0 min manat, mərkəzləşdirilmiş xərcləri 35 980 547,0 min manat, yerli xərcləri 782 453,0 min manat) məbləğində təsdiq edilsin.

Maddə 2. Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsinin gəlirləri mədaxil mənbələri üzrə aşağıdakı məbləğlərdə nəzərdə tutulmuş:

Sıra №-si	Gəlirlərin mənbələri	Məbləğ (manatla)
2.1.	Fiziki şəxslərin gəlir vergisi	1 895 000 000,0
2.2.	Hüquqi şəxslərin mənfəət (gəlir) vergisi	5 675 600 000,0
2.3.	Hüquqi şəxslərin torpaq vergisi	47 400 000,0
2.4.	Hüquqi şəxslərin əmlak vergisi	336 000 000,0
2.5.	Əlavə dəyər vergisi	7 591 000 000,0
2.5.1.	Azərbaycan Respublikasının ərazisinə malların idxalına görə əlavə dəyər vergisi	4 215 000 000,0
2.6.	Sadələşdirilmiş vergi	333 300 000,0
2.7.	Aksizlər	1 531 000 000,0
2.7.1.	Azərbaycan Respublikasının ərazisinə malların idxalına görə aksizlər	173 000 000,0
2.8.	Yol vergisi	127 400 000,0
2.8.1.	Azərbaycan Respublikasının ərazisinə idxal olunan yanacaqğa görə və xarici dövlətlərdə qeydiyyatda olan avtonəqliyyat vasitələri sahibləri tərəfindən ödənilən yol vergisi	37 000 000,0
2.9.	Mədən vergisi	158 300 000,0
2.10.	Gömrük rüsumları	1 475 000 000,0
2.11.	Azərbaycan Respublikasında istehsal edilən və qiymətləri tənzimlənən məhsulların kontrakt (sats) qiyməti ilə (ixrac xərcləri çıxılmaqla) ölkədaxili topdansatış qiyməti arasındakı fərddən yığımlar	209 000 000,0
2.12.	Xarici dövlətlərə verilmiş kreditlər üzrə daxilolmalar	1 934 000,0
2.13.	Səhmlərində dövlətin payı olan müəssisələrdən alınan dividendlər	558 220 000,0
2.14.	Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqandan (qurumdan) daxilolmalar (transfərtin yuxarı həddi)	12 781 000 000,0
2.15.	Dövlət əmlakının icarəyə verilməsindən daxilolmalar	28 000 000,0
2.16.	Dövlət mülkiyyətində olan torpaqların icarəyə verilməsindən daxilolmalar	11 000 000,0
2.17.	Dövlət rüsumu	354 000 000,0
2.18.	Vergi orqanlarının xətti ilə toplanan sair daxilolmalar	21 000 000,0
2.19.	Büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar	831 000 000,0
2.20.	Sair daxilolmalar	207 846 000,0

Maddə 3. Müəyyən edilsin ki, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondları dövlət büdcəsinin aşağıdakı mədaxil mənbələri və fondların hesablarında ilin sonuna qalan istifadə olunmamış vəsait hesabına formalaşsın:

Sıra №-si	Gəlirlərin mənbələri	Məbləğ (manatla)
3.1.	Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondları	523 940 000,0
3.1.1.	yol vergisi	127 400 000,0
3.1.2.	mülkiyyətində və ya istifadəsində olan avtonəqliyyat vasitələri ilə sənətin və yük daşımalarını həyata keçirən şəxslər tərəfindən ödənilən sadələşdirilmiş vergi	6 700 000,0
3.1.3.	idxal olunan minik avtomobillərinə tətbiq edilən aksizlər	60 000 000,0
3.1.4.	idxal olunan avtonəqliyyat vasitələrinə tətbiq edilən gömrük rüsumu	96 400 000,0
3.1.5.	Azərbaycan Respublikasının ərazisində beynəlxalq avtomobil daşımalarının tənzimləyən icazənin verilməsi üçün tutulan dövlət rüsumu	8 000 000,0
3.1.6.	nəqliyyat vasitələrinin, o cümlədən motonəqliyyat vasitələrinin, qoşquların və yarımqoşquların texniki baxışdan keçirilməsi üçün tutulan dövlət rüsumu	31 500 000,0
3.1.7.	sair daxilolmalar	11 340 000,0
3.1.8.	2024-cü il yanvarın 1-nə müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondunun vəsaitinin qalığı	182 600 000,0

Maddə 4. Azərbaycan Respublikasında istehsal edilən və qiymətləri tənzimlənən məhsulların ixracı zamanı məhsulların kontrakt (sats) qiyməti ilə (ixracla bağlı xərclər çıxılmaqla) ölkədaxili topdansatış qiyməti arasındakı fərddən (SVOP əməliyyatları istisna olmaqla) dövlət büdcəsinə 30 faiz həcmində yığım tutulur və bu yığımlar vergi ödəyicisinin vergilər, faizlər, maliyyə sanksiyaları və inzibati cərimələr üzrə digər borclarının ödənilməsinə aid edilmir.

Maddə 5. Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş gəlirləri aşağıdakı mənbələr hesabına formalaşdırılır:

5.1. bu Qanunun 9-cu maddəsi ilə 2024-cü il üçün hər bir şəhər və rayon üzrə müəyyən edilmiş gəlirlərin müvafiq şəhər və rayonların yerli xərclərindən artıq olan hissəsi (müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondlarına aid edilənlərdən başqa);

5.2. gömrük rüsumları, Azərbaycan Respublikasının ərazisinə malların idxalına görə əlavə dəyər vergisi və aksiz, dövlət əmlakının icarəyə verilməsindən daxilolmalar, xarici dövlətlərə verilmiş kreditlər üzrə daxilolmalar, səhmlərində dövlətin payı olan müəssisələrdən alınan dividendlər, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqandan (qurumdan) daxilolmalar, sair daxilolmalar, dövlət büdcəsinin mərkəzləşdirilmiş xərclərindən maliyyələşdirilən büdcə təşkilatlarının ödənişli xidmətlərindən daxilolmalar, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondlarının gəlirləri tam həcmdə.

Maddə 6. Bu Qanunun 9-cu maddəsi ilə 2024-cü il üçün hər bir şəhər və rayon üzrə müəyyən edilmiş gəlirlərin müvafiq şəhər və rayonların yerli xərclərindən artıq olmayan hissəsi onların yerli gəlirlərinin formalaşdırılmasına yönəldilir.

Maddə 7. Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsinin xərcləri funksional təsnifatın bölmə və köməkçi bölmələri səviyyəsində aşağıdakı məqsədlərə yönəldilir:

Sıra №-si	Xərclərin istiqamətləri	Məbləğ (manatla)
7.1.	Ümumi dövlət xidmətləri	4 814 934 382,0
7.1.1.	qanunvericilik və icra hakimiyyəti, yerli özünüidarəetmə orqanlarının fəaliyyəti	1 625 804 533,0
7.1.2.	beynəlxalq münasibətlər	445 500 000,0
7.1.3.	xarici yardımlar	80 000 000,0
7.1.4.	elm	228 776 085,0
7.1.5.	seçkilərin keçirilməsi və statistika tədbirləri	110 935 344,0
7.1.6.	büdcələrarası transfərtlər	351 310 000,0
7.1.6.1.	Naxçıvan Muxtar Respublikasının büdcəsinə verilən dotasiya (transfərtin yuxarı həddi)	343 260 000,0
7.1.6.2.	yerli (bələdiyyələr) büdcələrə verilən dotasiya	6 500 000,0
7.1.6.3.	yerli (bələdiyyələr) büdcələrə verilən subvensiya	1 550 000,0
7.1.7.	dövlət borcu	1 972 608 420,0
7.2.	Müdafiə və milli təhlükəsizlik	6 421 047 420,0
7.2.1.	müdafiə qüvvələri	2 465 552 086,0
7.2.2.	milli təhlükəsizlik	413 410 402,0
7.2.3.	sərhəd xidməti	487 698 516,0
7.2.4.	müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	5 132 430,0
7.2.5.	müdafiə və milli təhlükəsizlik sahəsinə aid edilən digər fəaliyyətlər	3 049 253 986,0
7.2.5.1.	xüsusi müdafiə təyinatlı layihələr və tədbirlər üzrə xərclər	3 000 000 000,0
7.3.	Məhkəmə hakimiyyəti, hüquq mühafizə və prokurorluq	2 956 658 891,0
7.3.1.	məhkəmə hakimiyyəti	145 974 083,0
7.3.2.	hüquq mühafizə	2 206 248 949,0

7.3.3.	prokurorluq	129 953 915,0
7.3.4.	məhkəmə qərarlarının icrası	10 000 000,0
7.3.5.	hüquqi yardım	5 562 128,0
7.3.6.	məhkəmə hakimiyyəti, hüquq mühafizə və prokurorluq sahələrində aid edilən digər fəaliyyətlər	458 919 816,0
7.4.	Təhsil	4 549 916 090,0
7.4.1.	məktəbaqadər təhsil	453 018 349,0
7.4.2.	ümumi təhsil	2 371 983 758,0
7.4.3.	peşə təhsili	77 135 017,0
7.4.4.	orta ixtisas təhsili	101 114 397,0
7.4.5.	ali təhsil	134 806 154,0
7.4.6.	əlavə təhsil	20 727 009,0
7.4.7.	təhsil sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	7 586 356,0
7.4.8.	təhsil sahəsində digər müəssisə və tədbirlər	1 383 545 050,0
7.5.	Səhiyyə	1 871 294 029,0
7.5.1.	poliklinikalar və ambulatoriyalar	2 165 901,0
7.5.2.	xəstəxanalar	231 490 056,0
7.5.3.	səhiyyə sahəsində tətbiqi tədqiqatlar	9 483 230,0
7.5.4.	səhiyyə sahəsində proqramlar və digər xidmətlər	1 628 154 842,0
7.5.4.1.	icbari tibbi sığorta fonduna ayrılan vəsait	1 375 987 690,0
7.6.	Sosial müdafiə və sosial təminat	4 542 232 496,0
7.6.1.	sosial müdafiə	521 285 835,0
7.6.2.	sosial təminat	6 269 878,0
7.6.3.	sosial müdafiə və sosial təminat sahələri üzrə tətbiqi tədqiqatlar	50 000,0
7.6.4.	sosial müdafiə və sosial təminat sahələri üzrə digər müəssisə və tədbirlər	4 014 626 783,0
7.6.4.1.	dövlət sosial müdafiə fondunun büdcəsinin balanslaşdırılması məqsədilə dövlət büdcəsinin öhdəliklərinin maliyyələşdirilməsi üçün ayrılan vəsait	1 392 000 000,0
7.7.	Mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti və bu qəbildən olan digər fəaliyyət	574 755 888,0
7.7.1.	mədəniyyət və incəsənət sahəsində fəaliyyət	232 942 212,0
7.7.2.	televiziya, radio və nəşriyyat	67 589 813,0
7.7.3.	bədən tərbiyəsi və gənclər siyasəti	71 013 450,0
7.7.4.	yaradıcı ittifaq, cəmiyyət və dini tədbirlər	22 073 699,0
7.7.5.	mədəniyyət, incəsənət, informasiya, bədən tərbiyəsi, gənclər siyasəti sahəsinə aid olan digər müəssisə və tədbirlər	181 136 714,0
7.8.	Mənzil və kommunal təsərrüfatı	364 783 119,0
7.8.1.	mənzil təsərrüfatı	69 078 201,0
7.8.2.	kommunal təsərrüfatı	181 293 917,0
7.8.3.	su təsərrüfatı	3 407 499,0
7.8.4.	mənzil və kommunal təsərrüfatı ilə bağlı digər xidmətlər	111 003 502,0
7.9.	Kənd təsərrüfatı	1 109 893 587,0
7.9.1.	kənd təsərrüfatı tədbirləri	546 216 731,0
7.9.2.	baytarlıq	48 458 232,0
7.9.3.	meliorasiya	507 133 624,0
7.9.4.	kənd təsərrüfatı üzrə digər müəssisə və tədbirlər	8 085 000,0
7.10.	Ətraf mühitin mühafizəsi	376 822 901,0
7.10.1.	bioloji zənginliyin qorunması	10 185 927,0
7.10.2.	torpaq və yerquruluşu	18 600 000,0
7.10.3.	hidrometeorologiya tədbirləri	11 058 407,0
7.10.4.	meşə təsərrüfatı	20 028 759,0
7.10.5.	balıqçılıq və ovçuluq	1 566 159,0
7.10.6.	ərazilərin təmizlənməsi, çirkab suların yığılması və təmizlənməsi	314 996 649,0
7.10.7.	ətraf mühitin mühafizəsi sahəsinə aid edilən digər xidmətlər	387 000,0
7.11.	İqtisadi fəaliyyət	7 787 986 996,0
7.11.1.	nəqliyyat və rabitə	528 123 383,0
7.11.2.	iqtisadi və kommersiya fəaliyyəti	54 395 210,0
7.11.3.	tikinti və şəhərsalma	6 309 440 300,0
7.11.3.1.	dövlət əsaslı vəsait qoyuluşu (investisiya xərcləri)	2 482 900 000,0
7.11.3.2.	işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidən qurulması və bərpası	3 825 000 000,0
7.11.4.	geodeziya və faydalı qazıntılar	9 095 000,0
7.11.5.	yanacaq və enerji kompleksi	6 155 000,0
7.11.6.	iqtisadi fəaliyyət sahələri üzrə tətbiqi tədqiqatlar	144 000,0
7.11.7.	iqtisadi fəaliyyət ilə bağlı digər xidmətlər	880 634 103,0
7.12.	Əsas bölmələrə aid edilməyən xərclər	1 392 674 201,0
7.12.1.	ehtiyat fondları	410 000 000,0
7.12.1.1.	Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondu	300 000 000,0
7.12.1.2.	dövlət büdcəsinin ehtiyat fondu	110 000 000,0
7.12.2.	məqsədli büdcə fondları	523 940 000,0
7.12.2.1.	müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fondları	523 940 000,0
7.12.2.1.1.	işğaldan azad olunmuş ərazilərin yenidənqurulması və bərpası	175 000 000,0
7.12.3.	valyuta konvertasiyası	4 000 000,0
7.12.4.	əsas bölmələrə aid edilməyən tədbirlər üzrə digər fəaliyyət	454 734 201,0
7.12.4.1.	dövlət ehtiyatlarının yaradılması	45 000 000,0
7.12.4.2.	fövqəladə halların nəticələrinin aradan qaldırılması ilə bağlı xərclər	20 000 000,0
7.12.4.3.	ehtiyat və ya istefaya buraxılmış hərbiçilər mənzil kirayəsi ilə bağlı xərclər	14 366 639,0
7.12.4.4.	sosial-iqtisadi və digər tədbirlər üzrə xərclər	375 367 562,0

Maddə 8. Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il dövlət büdcəsinin xərcləri funksional və iqtisadi təsnifatın paraqrafları səviyyəsində bu Qanunun əlavəsində verilmiş məbləğlərdə təsdiq edilsin.

Maddə 9. Azərbaycan Respublikasının şəhər və rayonları üzrə gəlirlər 13 865 000 000,0 manat, o cümlədən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fonduna aid olan məbləğ 136 600 000,0 manat, yerli xərclər 782 453 000,0 manat, gəlirlərin yerli xərclərdən artıq olan və mərkəzləşdirilmiş gəlirlərə aid edilən hissəsinin məbləği 12 955 295 000,0 manat, yerli gəlir və xərcləri tənzimləmək üçün mərkəzləşdirilmiş xərclərdən ayrılması nəzərdə tutulan vəsaitin yuxarı həddi 9 348 000,0 manat məbləğində təsdiq edilsin.

Sıra №-si	Şəhər və rayonların adı	Gəlirlər		Yerli xərclər	Gəlirlərin yerli xərclərdən artıq olan və mərkəzləşdirilmiş gəlirlərə aid edilən hissəsinin aşağı həddi	Yerli gəlir və xərcləri tənzimləmək üçün mərkəzləşdirilmiş xərclərdən ayrılması nəzərdə tutulan vəsaitin yuxarı həddi
		o cümlədən	müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi məqsədli büdcə fonduna aid olan məbləğ			
	Şəhərlər					
1.	Bakı	12 596 770 000	113 967 000	346 945 000	12 135 858 000	0
2.	Gəncə	100 090 000	1 808 000	40 076 000	58 206 000	0
3.	Lənkəran	34 720 000	2 560 000	9 500 000	22 660 000	0

4.	Mingəçevir	34 600 000	65 000	14 816 000	19 719 000	0
5.	Naftalan	9 600 000	2 000	3 138 000	6 460 000	0
6.	Sumqayıt	188 890 000	2 455 000	31 535 000	154 900 000	0
7.	Şəki	35 100 000	1 893 000	7 989 000	25 218 000	0
8.	Şirvan	31 240 000	1 790 000	5 158 000	24 292 000	0
9.	Yevlax	24 500 000	2 753 000	7 337 000	14 410 000	0
10.	Xankəndi					
	Rayonlar					
11.	Abşeron	80 060 000	166 000	11 096 000	68 798 000	0
12.	Ağcabədi	22 630 000	1 732 000	6 378 000	14 520 000	0
13.	Ağdam	9 470 000	35 000	7 600 000	1 835 000	0
14.	Ağdaş	12 680 000	12 000	6 345 000	6 323 000	0
15.	Ağstafa	10 900 000	41 000	5 291 000	5 568 000	0
16.	Ağsu	15 790 000	1 049 000	5 453 000	9 288 000	0
17.	Astara	15 630 000	10 000	4 440 000	11 180 000	0
18.	Balakan	9 460 000	23 000	4 359 000	5 078 000	0
19.	Beyləqan	15 070 000	33 000	4 921 000	10 116 000	0
20.	Bordə	19 500 000	61 000	6 872 000	12 567 000	0
21.	Biləsuvar	16 600 000	17 000	5 238 000	11 345 000	0
22.						

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 364

QƏRAR

Bakı şəhəri, 11 oktyabr 2023-cü il

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2009-cu il 21 aprel tarixli 66 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Dövlət baytarlıq nəzarətində olan məhsullara, o cümlədən idxal və ixrac edilən yüklərə dövlət baytarlıq nəzarətinin təşkili, dövlət baytarlıq nəzarətində olan yüklərin Azərbaycan Respublikasına gətirilməsi və ölkə daxilində daşınması Qaydaları"nda dəyişiklik edilməsi barədə

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının İnzibati Xətalər Məcəlləsində, "Polis haqqında", "Baytarlıq haqqında" və "Atçılıq haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 2 may tarixli 868-VIQD nömrəli Qanununun tətbiqi və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Polis haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi edilməsi barədə" 1999-cu il 11 noyabr tarixli 205 nömrəli, "Baytarlıq haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi edilməsi barədə" 2005-ci il 22 noyabr tarixli 316 nömrəli, "Atçılıq haqqında" Azərbaycan Respublikası Qa-

nununun tətbiqi edilməsi barədə" 2007-ci il 22 may tarixli 580 nömrəli fərmanlarında dəyişiklik edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2023-cü il 7 iyun tarixli 2174 nömrəli Fərmanının 2-ci hissəsinin icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır:**

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2009-cu il 21 aprel tarixli 66 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2009, № 4, maddə 283; 2010, № 1, maddə 66; 2013, № 5, maddə 584; 2015, № 2, maddə 227; 2018, № 12 (II kitab), maddə 2722; 2020, № 9, maddə 1222; 2022, № 4, maddə 407; 2023, № 4, maddə 569) ilə təsdiq edilmiş "Dövlət baytarlıq nəzarətində olan məh-

sullara, o cümlədən idxal və ixrac edilən yüklərə dövlət baytarlıq nəzarətinin təşkili, dövlət baytarlıq nəzarətində olan yüklərin Azərbaycan Respublikasına gətirilməsi və ölkə daxilində daşınması Qaydaları"na aşağıdakı məzmununda 2.5-ci bənd əlavə edilsin:

"Ərazisində heyvanların xüsusi təhlükəli xəstəliklərinin baş verməsi qeydə alınan xarici ölkələr və idxalı qadağan olunmuş mallar barədə məlumatlar Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin informasiya sistemi vasitəsilə real vaxt rejimində Azərbaycan Respublikası Dövlət Gömrük Komitəsinin informasiya sistemində ötürülsün."

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti

№ 365

QƏRAR

Bakı şəhəri, 11 oktyabr 2023-cü il

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2016-cı il 4 oktyabr tarixli 375 nömrəli Qərarı ilə təsdiq edilmiş "Azərxaçça" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Nizamnaməsi"ndə dəyişiklik edilməsi haqqında

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 119-cu maddəsinin səkkizinci abzasını rəhbər tutaraq, "Azərbaycan Respublikasının Torpaq Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cənabət Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Vergi Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının Cənabət-Prosessual Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının İnzibati Prosesual Məcəlləsində, Azərbaycan Respublikasının

Səhmsizlik Məcəlləsində və Tikinti Məcəlləsində və Azərbaycan Respublikasının Miqrasiya Məcəlləsində dəyişiklik edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 17 fevral tarixli 807-VIQD nömrəli Qanununun icrasını təmin etmək məqsədilə Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti **qərara alır:**

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 2016-cı il 4 oktyabr tarixli 375 nömrəli Qərarı (Azərbaycan Respublikası

sının Qanunvericilik Toplusu, 2016, № 10, maddə 1694; 2019, № 4, maddə 756; 2020, № 5, maddə 653, № 7, maddə 964; 2022, № 2, maddə 187; Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinin 2023-cü il 28 iyul tarixli 248 nömrəli Qərarı) ilə təsdiq edilmiş 1 nömrəli əlavə - "Azərxaçça" Açıq Səhmdar Cəmiyyətinin Nizamnaməsi"nin 6.7-ci bəndində "kütləvi informasiya vasitələrində" sözləri "mediada" sözü ilə əvəz edilsin.

Əli ƏSƏDOV,

Azərbaycan Respublikasının Baş naziri

"Yüksəliş" müsabiqəsinin Təşkilat Komitəsinin iclası keçirilib

"Yüksəliş" müsabiqəsinə dair Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin sərəncamı ilə yaradılmış Təşkilat Komitəsinin iclası keçirilib.

Bu barədə AZƏRTAC-a "Yüksəliş" müsabiqəsinin işçi qrupundan məlumat verilib. İclasda "Yüksəliş" müsabiqəsinin Təşkilat Komitəsinin sədri, Prezident Administrasiyasının Humanitar siyasət, diaspor, multikulturalizm və dini məsələlər şöbəsinin müdiri Fəroh Əliyeva, gənclər və idman naziri Fərid Qayıbov, əmək və

əhəlinin sosial müdafiəsi naziri Sahil Babayev, elm və təhsil naziri Emin Əmrullayev, iqtisadiyyat nazirinin müavini Elnur Əliyev, Dövlət İmtahan Mərkəzinin Direktorlar Şurasının sədri Məleykə Abbaszadə, Milli Məclisin deputatı Ülvi Quliyev, İctimai Televiziya və Radio Yayınları Şirkətinin baş direktoru Balakəşi Qasımov, "Yüksəliş" müsabiqəsinin işçi qrupunun rəhbəri, gənclər və idman nazirinin müavini Fərhad Hacıyev iştirak ediblər.

Təşkilat Komitəsinin sədri Fəroh Əliyeva iclası açıq elan edərək komitə üzvlərinə

üçüncü "Yüksəliş" müsabiqəsinin yekunlaşması ilə bağlı hazırlanan hesabatı təqdim edib. İclasda üçüncü "Yüksəliş" müsabiqəsinin Mentorluq proqramı ilə əlaqədar təkliflər müzakirə olunub. Aparılan fikir mübadiləsi nəticəsində müvafiq qərarlar qəbul edilib.

Qeyd edək ki, "Yüksəliş" müsabiqəsi Prezident İlham Əliyevin 2019-cu il 26 iyul tarixli Sərəncamına əsasən təsis olunub. Dövlət başçısı 2022-ci il dekabrın 20-də üçüncü "Yüksəliş" müsabiqəsinin keçirilməsi ilə bağlı sərəncam imzalayıb. Müsabi-

qənin məqsədi intellektual səviyyəsi və idarəçilik bacarıqları yüksək olan perspektivli rəhbər şəxslərin müəyyən edilməsini, dəstəklənməsini və ölkədə kadr ehtiyatı bankının yaradılmasını təmin etməkdir.

Xatırladaq ki, "Yüksəliş" müsabiqəsinin qalibini bir il ərzində idarəçi rəhbərlərdən - böyük şirkətlərin top-menejrlərindən və dövlət orqanlarının rəhbərlərindən fərdi karyera məsləhətləri almaq imkanı, kadr ehtiyatı bankına daxil edilmə və 20 min manat dəyərində pul mükafatı gözləyir.

2026-cı ilədək ölkə ərazisinin 99,6 faizinin rəqəmsal radio yayımı ilə əhatə olunması nəzərdə tutulur

Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin 7 oktyabr 2023-cü il tarixli 818s nömrəli Sərəncamı ilə "Azərbaycan Respublikasının ərazisində rəqəmsal radio yayımının tətbiqi və inkişafı üzrə tədbirlər planı" təsdiq edilib.

Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, rəqəmsal radio yayıma keçidlə əlaqədar Avropa İttifaqı və digər inkişaf etmiş ölkələrdə DAB+ standartlı rəqəmsal radiounun tətbiqinə başlanılması Azərbaycan da bu standartla keçidlə əlaqədar müvafiq tədbirlərin görülməsini zəruri edib.

Sözəgedən keçidin məqsədi radio yayım sahəsində rəqəmsallaşmanın təmin olunması, tezlik resurslarından səmərəli istifadə, ölkə ərazisində müasir və daha keyfiyyətli radio yayımının tətbiqi, yeni növ rəqəmsal informasiya

xidmətlərinin təşkili, eləcə də efir məkanının təhlükəsizliyinin gücləndirilməsinə nail olmaqdır.

2019-cu il avqustun 26-dan etibarən Bakı şəhəri və Abşeron yarımadası ərazisində DAB+ standartında rəqəmsal radiounun test yayımı həyata keçirilib.

Təsdiq edilmiş tədbirlər planının icrası nəticəsində 2026-cı ilədək respublikanın şəhərlərinin və rayon mərkəzlərinin, həmçinin magistral avtomobil yollarının təxminən 70 faizinin və 2027-ci ildə ölkə ərazisinin 99,6 faizinin rəqəmsal radio yayımı ilə əhatə olunması nəzərdə tutulur. Bu prosesin yekunu olaraq ölkə ərazisində rəqəmsal radio yayımına tam keçid təmin ediləcəkdir.

Keçid zamanı rəqəmsal radio ilə təchiz olunmuş nəqliyyat vasitələrinin sayı, DAB+ radioqəbulədiçilə qurğuların satışda kifayət qədər olması, həmçinin əhəlinin məlumatlılığı səviyyəsi nəzərə alınacaqdır.

Eyni zamanda sərəncamda rəqəmsal radio avadanlıqların ölkəyə idxalının təşviq edilməsi və yayımçılara dəstəyin göstərilməsi ilə bağlı müvafiq tədbirlərin görülməsi nəzərdə tutulur.

Ersin Tatar Ulu Öndər Heydər Əliyevin məzarını, Şəhidlər xiyabanını və "Türk şəhidliyi" abidəsini ziyarət edib

Azərbaycanda rəsmi səfərdə olan Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin Prezidenti Ersin Tatarın rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti Fəxri xiyabana gələrək, Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri, müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı və qurucusu Heydər Əliyevin xatirəsini ehtiramla yad edərək məzarı önünə əklil qoyub, gül dəstələri düzüb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, həmçinin Ümummilli Liderin ömür-gün yoldaşı, görkəmli oftalmoloq-alim, akademik Zərifə Əliyevanın xatirəsi də yad edilib, məzar üzərinə tor çəçəklər düzülüb.

Sonra Şəhidlər xiyabanına gələn qonaqlar Azərbaycanın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyü uğrunda şəhid olan qəhrəman Vətən övladlarının xatirəsinə ehtiramlarını bildi-

rib, məzarları üzərinə gül dəstələri düzərək, "Əbədi məşəl" abidəsinin önünə əklil qoyublar.

Bakının ən hündür nöqtəsindən paytaxtımızın mənzərəsini seyr edən Şimali Kiprın rəhbəri Ersin Tatar və onun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyətinə Şəhidlər xiyabanının tarixi və şəhərdə görülən abadlıq-quruculuq işləri barədə məlumat verilib.

Qonaqlar, həmçinin 1918-ci ildə Bakının azad edilməsi uğrunda döyüşlərdə həlak olmuş şəhid türk əsgərlərinin xatirəsinə ucaldılmış "Türk şəhidliyi" abidəsini ziyarət ediblər. Abidənin önünə əklil və gül dəstələri qoyulub.

Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin Prezidenti Ersin Tatar "Türk şəhidliyi" abidəsinin xatirə kitabına ürək sözlərini yazıb.

Bakıda "Şimali Kipr Türk Respublikası Mədəniyyət və Təqdimat Günləri" çərçivəsində sərgi təşkil olunub

Oktyabrın 13-də Bakıda "Şimali Kipr Türk Respublikası Mədəniyyət və Təqdimat Günləri" çərçivəsində sərgi təşkil olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycanda səfərdə olan Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətinin Prezidenti Ersin Tatar sərgiyə baxıb. Sərgidə inşaat, mətbəx, hotelçilik və digər sahələrdə bağlı tendenslər nümayiş etdirilib.

ADA Universitetində Şimali Kipr Türk Respublikasının Prezidenti ilə görüş keçirilib

Oktyabrın 13-də ADA Universitetində İnkişaf və Diplomatiya İnstitutunun təşkilatçılığı ilə ölkəmizdə səfərdə olan Şimali Kipr Türk Respublikasının Prezidenti Ersin Tatarın tələbələrə görüşü keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbiri giriş nitqi ilə açan universitetin rektoru Hafiz Paşayev qonağı salamlayıb.

Daha sonra çıxış edən Ersin Tatar qardaş ölkə Azərbaycanla siyasi, iqtisadi, sosial və digər sahələrdə əməkdaşlığın davam edəcəyinə əminliyini vurğulayıb. Onun sözlərinə görə, Şimali Kipr və Azərbaycanın xalqları oxşar taleləri yaşayıblar. Qeyd edib ki, Azərbaycanla eyni millətə övladları olan Şimali Kipr türklərinin kədəri və sevinci birdir. Ölkəsinin ali təhsil müəssisələrində azərbaycanlı tələbələr də təhsil aldığını vurğulayan Ersin Tatar bu sahədə əməkdaşlığın gücləndirilməsi niyyətində olduğunu qeyd edib.

Sonda Şimali Kipr lideri tələbələrə suallarını cavablandırıb.

Yeni yol vacib logistik mərkəz rolunu oynayır Zəngilan körpüsünün inşası ölkəmizə siyasi-iqtisadi dividendlər qazandıracaq

Oktyabrın 6-da Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında quru yolun üstündə Zəngilan körpüsünün inşasına başlanılıb.

Zəngilan rayonunun Ağbənd qəsəbəsi yaxınlığında bu yeni avtomobil körpüsü və sərhəd-gömrük infrastrukturunu "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə İran İslam Respublikası Hökuməti arasında İran İslam Respublikasının ərazisində keçməklə Azərbaycan Respublikasının Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonu ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında yeni kommunikasiya bağlantılarının yaradılması haqqında Anlaşma Memorandumu" Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında quru yolun bərpasını təmin edir. Bu, bizim üçün çoxdan arzu ediyimiz layihə idi.

"Ümumiyyətlə, bu yol bir çox dövlət, o cümlədən Rusiya və İran, həmçinin Şərqi dövlət-

zətimizə açıqlama verən Milli Məclisin deputatı Vahid Əhmədov deyib ki, bu yol ölkəmiz üçün iqtisadi və siyasi əhəmiyyət kəsb etməklə yanaşı, həm də Türkiyə vasitəsilə Avropaya çıxan, Şərqi Qərbi birləşdirən yol kimi mühüm rol malikdir. "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə İran İslam Respublikası Hökuməti arasında İran İslam Respublikası Hökuməti ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında yeni kommunikasiya bağlantılarının yaradılması haqqında Anlaşma Memorandumu" Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında quru yolun bərpasını təmin edir. Bu, bizim üçün çoxdan arzu ediyimiz layihə idi.

zətimizə açıqlama verən Milli Məclisin deputatı Vahid Əhmədov deyib ki, bu yol ölkəmiz üçün iqtisadi və siyasi əhəmiyyət kəsb etməklə yanaşı, həm də Türkiyə vasitəsilə Avropaya çıxan, Şərqi Qərbi birləşdirən yol kimi mühüm rol malikdir. "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə İran İslam Respublikası Hökuməti arasında İran İslam Respublikası Hökuməti ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında yeni kommunikasiya bağlantılarının yaradılması haqqında Anlaşma Memorandumu" Azərbaycanın əsas hissəsi ilə Naxçıvan Muxtar Respublikası arasında quru yolun bərpasını təmin edir. Bu, bizim üçün çoxdan arzu ediyimiz layihə idi.

"Ümumiyyətlə, bu yol bir çox dövlət, o cümlədən Rusiya və İran, həmçinin Şərqi dövlət-

qədar gəlir əldə edəcəyi gözlənilir. Zəngilan körpüsünün fəaliyyətə başlaması ilə Azərbaycan iqtisadiyyatına ciddi təsir edən yükdaşımalardan həcmi artacaq ki, bu da əlavə gəlirlərin yaranması üçün şərait yaradacaq.

Deputat onu da əlavə edib ki, Zəngilan körpüsü Naxçıvanın iqtisadi inkişafı üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. "Uzun illərdir blokada şəraitində olan Naxçıvana birbaşa yolun çəkilməsi bu regionun sosial-iqtisadi inkişafında, əhəlinin yaşayış səviyyəsinin yaxşılaşmasında və gəlirlərinin artmasında böyük rol oynayacaqdır. Bu da birbaşa Azərbaycan iqtisadiyyatına öz müsbət təsirini göstərəcəkdir. Yəni Zəngilan körpüsünün inşası ölkəmiz üçün həm iqtisadi, həm də siyasi cəhətdən çox vacibdir".

Vahid Əhmədovun sözlərinə görə, logistik mərkəzlərə malik olan dövlətlər həmişə ondan kifayət qədər böyük gəlir götürürlər. Bu yol həm demiryolu, həm də avtomobil yolu olduğu üçün Azərbaycanın da layihə vasitəsilə kifayət

Nəzrin QAFARZADƏ, "Azərbaycan"

MÖHTƏŞƏM 20 İL 2003-2023

Separatizmi məhv edən KOMANDAN

U lu Öndər Heydər Əliyev müstəqilliyin ali məqsədi kimi milli-mədəni və mənəvi dəyərlərin bərpa olunmasına, xalqımızın özünü dərk etməsinə, öz mənliliyinin sahibi olmasına fədakarlıqla, vətəndaş hüsnü ilə çalışır. O, yalnız siyasi və iqtisadi deyil, həm də mədəni-mənəvi istiqal uğrunda da əzmkar mübarizə aparır. Heydər Əliyevin siyasətini layiqli davamçısı, böyük siyasi məktəb keçmiş, çoxşaxəli fəaliyyətilə xalqın rəğbətini və məhəbbətini qazanmış Prezident İlham Əliyev müasir şəraitdə Azərbaycanın hərtərəfli tərəqqisinə, demokratik imicinin yüksəlməsinə çalışan görkəmli və böyük siyasətçi, siyasi xadimdir.

Siyaset həddindən artıq incəliklərlə zəngin olan elm olduğuna görə onu həyata keçirənlər də yüksək intellektə, siyasi zəkaya malik olmalı, cəmiyyətdəki hadisələrin inkişafı və dəyişməsi axarını məharətlə duymalıdır. Cəmiyyəti, xalqı ağıllı, düzgün idarə etmək əsl siyasi məharətdir. Dövləti müdrikliklə idarə edənlərin siyasi mənaşığı mənsub olduğu xalqın milli sərvəti kimi qiymətləndirilməlidir. Bu mənada Heydər Əliyev siyasəti xalqımızın çox qiymətli mənəvi sərvəti kimi qəbul edilmişdir. N.Tusinin "Əxlaqi-nasiri" kitabında siyasət haqqında yazdığı sözlər olduqca dəyərli və müasir səslənir. Onun fikrinə, ictimai əməyi təşkil etmək, özbaşınalığa və hərc-mərcliyə yol verməməyə üçün müəyyən tədbirlər görmək ehtiyacı yaranır ki, bütün bunlar "siyasət" adlanır.

N.Tusi siyasətin həyata keçirilməsini "dörrək, fəzilətdə və mərifətdə xüsusi istedadı olan" ilti bir ilhama malik şəxslərin adı ilə əlaqələndirir və göstərir ki, yalnız onlar şəraitin nə tələb etdiyini müəyyən edə bilər və bununla da "dava-dalaş" və ixtilafın qarşısını ala bilərlər. O, göstərdi ki, qədim alimlərin ifadəsi ilə belə adamlara "qanun sahibi" deyilirdi.

Əflatun (Platon) özünün "Siyaset" kitabının beşinci məqaləsində belə adamlara işarə edərək demişdir: "Bunlar qüvvətli, böyük və fəvqaladə adamlardır". Aristotel isə demişdir: "Onların qeybdən xəbərləri var, məcüzə sahibdirlər".

Cənab İlham Əliyev Heydər Əliyev kimi siyasətə kompleks yanaşmanın, daxili və xarici siyasəti vəhdətdə götürməyin, siyasi, iqtisadi, mədəni, mədəni aspektləri vəhdətdə təqdim etmənin canlı nümunəsidir. Prezident İlham Əliyev Azərbaycan siyasi sistemində rəşadətli siyasi davranış modeli, məntiqi mühakimələr və analitik təhlilə əsaslanan, mütarəqqi, pozitiv, milli məqsədlərə xidmət edən siyasi realizmə söykənən siyasi fəaliyyət nümunəsi gətirdi. O, öz fəaliyyəti və davranışı ilə siyasi sistemimizə siyasi mədəniyyət, milli mənaşığına uyğun siyasi əxlaq standartı, milli siyasi etika nümunəsi təqdim etdi, eyni zamanda demokratik prinsiplərin və milli dəyərlərin sintezini yarada bildi. Prezident İlham Əliyev demokratiyanın istismarçı siyasi vasitə deyil, milli mədəniyyətimiz və mentalitetimizlə, eyni zamanda məsələlər sosial-psixoloji kimliyimizlə uzlaşan bir dəyər və camaat siyasəti. Onun fikrinə, ölkə siyasəti camaatın fəzilətinin artmasına səbəb olmalıdır. Qələbə siyasəti nakos adamlara qarşı görülən tədbirlərə deyilir. Kəramət siyasəti nəticəsində insanların peşə və sənətləri inkişaf etmişdir. Camaat siyasəti ədalətli vicdan əsasında tərtib edilmiş müxtəlif qayda-qanunlara deyilir ki, bununla camaatı idarə edərlər.

N.Tusi siyasətin həyata keçirilməsini "dörrək, fəzilətdə və mərifətdə xüsusi istedadı olan" ilti bir ilhama malik şəxslərin adı ilə əlaqələndirir və göstərir ki, yalnız onlar şəraitin nə tələb etdiyini müəyyən edə bilər və bununla da "dava-dalaş" və ixtilafın qarşısını ala bilərlər. O, göstərdi ki, qədim alimlərin ifadəsi ilə belə adamlara "qanun sahibi" deyilirdi.

Cənab Prezident İlham Əliyevin iyirmi illik fəaliyyətinin ən şah əsəri 44 günlük Zəfər müharibəsi və separatizmin ləğvi edilmişdir. Bu strateji siyasətin uğur qazanılması uzunmüddətli zərgər dəqiqliyi ilə hesablanmış siyasi tərəkürün məhsuludur. Bu strategiyanın əsasını Ümummilli Lider Heydər Əliyev qoymuşdur. Heydər Əliyev iqtisadiyyatı güclü olan dövlət hər şeyə qadirdir fikrinin altındakı həqiqətləri ən gözəl öz siyasi varisi İlham Əliyev özə etmişdir. Təsəvvürü deyil ki, bu uğurlu ata-oğul sələf-xələf tandeminin ən gözəl öməkədlığı məhv Azərbaycan xalqının tələyində müstəsna rol olmuş neft strategiyası və onun nəticəsi olan "Əsrin müqaviləsi" idi.

Heydər Əliyev demişdir: "Əsrin müqaviləsi" ilə qoyduğumuz təməl XXI əsrdə Azərbaycan xalqının inkişafı, fəvranə həyatı, müstəqil Azərbaycan dövlətinin suverenliyinin daha da möhkəmlənməsi üçün gözəl imkanlar yaradır və inanırıq ki, XXI əsr müstəqil Azərbaycan dövləti üçün ən xoşbəxt dövr olacaqdır".

Cənab İlham Əliyev 1994-2003-cü illərdə Azərbaycan Respublikası Dövlət Neft Şirkətinin vitse-prezidenti, birinci vitse-prezidenti olmaqla Heydər Əliyevin yeni neft strategiyasının həyata keçirilməsində fəal iştirak etmiş, müstəqil Azərbaycanın neft siyasətini geosiyasi aspektlərinə dair bir sıra tədqiqat işlərinin müəllifi olmaqla neft strategiyasının gerçəkləşməsində müstəsna xidmətləri olmuşdur. "Əsrin müqaviləsi"nin bağlanması müəhim rol oynamışdır.

Bu gün dünyada enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasına Azərbaycan amilinin xüsusi yeri var. İllər öncə neft-qaz sahəsində qazandığı uğurları davam etdirən ölkəmiz Trans-Anadolu və Trans-Adriatik qaz kəmərlərinin çəkilməsinə start verdi. Bununla da Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin olunmasına müəhim rol oynayan Azərbaycan "Cənub qaz dəhlizi" layihəsinin aparıcı qüvvəsi kimi çıxış etməyə başladı. Xəzörün Azərbaycan sektorunda "Azəri", "Çıraq" və "Günəşli" yataqlarının birgə işlənməsi və neft hasilatının pay bölgüsü haqqında yeni sazişin imzalanması ölkəmizin dünya enerji sənayesində həlledici rolunu olduğunu bir daha təsdiqlədi. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolunun açılışı kimi çox böyük tarixi hadisə baş verdi. Asiyalı Avropa ilə birlişdirəcək Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu xəttinin, Azərbaycan neftini birbaşa dünya bazarına çıxaran Bakı-Tbilisi-Ceyhan neft kəmərinin çəkilməsi kimi nəhəng layihələrin icrasına nail olunmasında, iqtisadi potensialımızın artmasında "Əsrin müqaviləsi" nə qədər müəhim rol oynayırsa, Azərbaycan milli maraqlarının təmin olunmasında da bir o qədər əhəmiyyətli rol oynayırdı. Konsorsiumun üzvü olan ölkələrin Qarabağ münaqişəsinin həllində Azərbaycan haqlı mövqeyini dəstəkləyən jestlər təkcə ədalətli mövqeyin deyil, həmçinin iqtisadi qüdrətimizin göstəricisi idi.

Siyasi varislik, gələcəyimizin təminatı

Sabitlik cəmiyyətin məqsədyönlü və dinamik vəziyyətinin rəhnidir. Bu tarix boyu dəfələrlə təsdiqini tapıb. Ona görə də Heydər Əliyevin öz xələfi barədə narahatlıq keçirməsi təbii idi. O, öz xələfini əvvəlcədən hazırlamağa başlamışdır. İlham Əliyev müasirliyə birləşmənin birində deyir: "Atam öz siyasi tərəkürünü addım-addım mənə ötürür, bu və ya digər vəziyyətdə özümün necə hərəkət etməyəcəyimi mənə izah edirdi. Ancaq o, əvvəlcə mənə deyirdi, bəzən razılaşır, bəzən də etiraz edirdi. Mən gətirdikim daha tez-tez Azərbaycan Prezidentinin rəsmi danışıqlarında iştirak edirdim. Adətən, susur, baş verənləri özə edirdim. İndi mən tam əminəm ki, Heydər Əliyevin tutduğu Azərbaycanın uğurlu və təhlükəsiz inkişafının ən mühüm amildir. Təbii ki, bu yol müəyyən düzəlişlərə davam etdirilməlidir. Uzun illər və onilliklər boyu. Mən qətiyyətlə bunu gerçəkləşdirməyə çalışacağam".

Siyasi varisliyin ən parlaq nümunəsi olan İlham Əliyev fenomeninin sirri onun yüksək diplomatik bacarığı, çevik düşüncəsi və müdrikliyindən doğan uğurlu fəaliyyətidir. Azərbaycan qarşdakı illərdə davamlı inkişaf, tərəqqi yolunda inamlı irəliləməsinə təmin edəcək gənc siyasi lider illərin çətin və mürəkkəb sınaqlarından qalib çıxmış pragmatik, zəngin dövlətçilik qabiliyyətinə malik olan Ümummilli Lider Heydər Əliyevin siyasət və həyat məktəbində yetişirdi. Bu barədə İlham Əliyev sonralar qeyd edirdi: "Mən 15 yaşından etibarən Moskvada oxuyurdum. Yeri gəlmişkən, mənə məktəb tez - 5 yaşında qoymuşdular. Eyni zamanda mən "ailə imtahanları" da verirdim. Özü də semestrə bir dəfə yox, daim. Onları Heydər Əliyev çirirdi. Mən evdə qonaqların qəbulunda iştirak edirdim. Atamın süfrə başındakı yüksək dərəcəli söhbətlərinə iştirak edirdim. Hər şeydən vacibi isə bir çox həqiqətləri mənimsəyirdim. Məsələn, belə bir həqiqət: hər insanın dəyəri onun mənavi zənginliyi və biliyi ilə ölçülür. Evdə siyasətə ilk dərslərini də öyrənirdim. Onlar gələcəkdə mənə necə də lazım gəldi! Xülasə, onda aramızda, sadəcə "ata-oğul" münasibətləri deyil, "müəllim-şagird", ondan da əvvəl "sələf-xələf" münasibətləri yaranmışdı. Bəlkə də mən o dövürü çox təntənəli - nostalji tonda yada salıram. Ancaq atama pərəstəşim, ona olan minnətdarlığım o qədər böyükdür ki, onun haqqında yazanda sakit və laqəy qala bilmirəm. Təkrar edirəm: mən öz universitet illərimi yalnız məkətdə və MDBM-də, ətrafdakılarla ünsiyyətdə deyil, həm də evdə, ailədə keçmişəm".

Beləliklə də Ümummilli Liderdən böyük siyasət dərsəri alan İlham Əliyev qeyd edirdi ki, "atam öz siyasətçi tərəkürünü addım-addım mənə ötürür, bu və ya digər vəziyyətdə özümün necə hərəkət etməyəcəyimi mənə izah edirdi". Həqiqətən də İlham Əliyev Ulu Öndərin və xalqın ona bəslədiyi inam və ümidləri doğrultdu. İlham Əliyev 2003-cü il oktyabrın 15-də keçirilmiş prezident seçkilərində qələbəsinə sonralar ölkəyə rəhbərliyinin ilk illərində Ümummilli Liderin zəngin dövlətçilik tərəküründən bəhrələnmək Azərbaycanın sürətli inkişaf yolunu müəyyənəlmişdir.

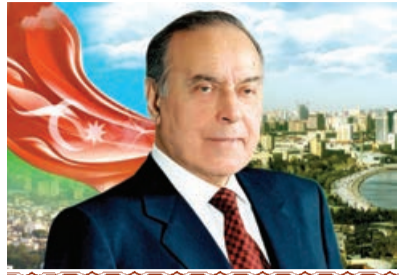
İlham Əliyev və türk dünyası

Ümummilli Liderimiz Heydər Əliyevin hələ 1990-cı illərin əvvəllərində ifadə etdiyi "Mən bu gün, həqiqətən, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, qeyd etmək istəyirəm ki, bizim xalqlarımız əsrlər boyu bir-birinə yaxın dost olmuşlar. Biz bir kökəndik, biz birlidlikləşdik. Bizim milli mənaşığımız çox yaxındır, bir-birini bənzəndir, oxşardır. Ona görə də bunlar hamısı xalqlarımızı hələ biz müstəqil olmadığımız vaxtda, ayır-ayrı dövlətlərin əsarətində olduqca iddialı, q

Heydər Əliyev İli 2023

Milli Məclisdə "Heydər Əliyev - 100: Müasir Azərbaycan-sosial rifah və sosial ədalət dövləti" mövzusunda elmi-praktik konfrans keçirilib

Oktyabrın 13-də Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsində "Heydər Əliyev - 100: Müasir Azərbaycan - sosial rifah və sosial ədalət dövləti" mövzusunda elmi-praktik konfrans keçirilib. Konfransa Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev moderatorluq edib. Tədbiri açan Musa Quliyev giriş nitqi ilə çıxış edib.

Milli Məclisin Mətbuat və ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, konfrans iştirakçılarının salamlayan və konfransın işinə uğurlu diləyən komitə sədri qeyd edib ki, cənab Prezident İlham Əliyevin sərəncamı ilə 2023-cü il "Heydər Əliyev İli" elan olunub və bu çərçivədə ölkəmizin hər yerində, eləcə də respublikamızın hüdüdlərindən kənar da Ulu Öndərin xatirəsinə həsr edilmiş bir çox tədbirlər keçirilib. Qədrbilib xalqımız Azərbaycanın dahi oğlunun xatirəsinə öziz yazmışdır. Onun Vətənimiz və millətimiz qarşısında çoxşaxəli tarixi xidmətlərini minnətdarlıq hisslə xatırlayırıq.

Musa Quliyev qeyd edib ki, Milli Məclisin Sədri Sahibə Qafarovanın tapşırığı ilə hazırlanmış tədbirlər planına uyğun olaraq, parlamentin Ümummilli Lider Heydər Əliyevin xatirəsinə həsr olunmuş xüsusi iclası çağırılmış və digər tədbirlər təşkil olunmuşdur. Bugünkü konfrans da həmin silsilə tədbirlərin davamı olaraq keçirilib.

Çıxışında Musa Quliyev müasir Azərbaycan dövlətinin banisi və qurucusu Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycanın inkişafı, tərəqqisi, doğma xalqının xoşbəxtliyi və firavanlığı uğrunda mübarizəsinə həsr edilmiş həyat yoluna nəzər salıb. O, Ulu Öndərin 1969-cu ildə Azərbaycana ilk dəfə rəhbərliyi dövründə Azərbaycanın SSRİ-nin qabaqda respublikalardan birinə çevrilməsindən söz açıb, 1993-cü ilin iyununda xilaskar missiyası ilə yenidən ölkə rəhbərliyinə qayıdan Heydər Əliyevin xalqının xoşbəxtliyi, Vətəninin azadlığı və qüdrətlənməsi uğrunda apardığı mübarizəsindən danışıb.

O, Heydər Əliyevin müasir dövlətçilik siyasətinin başlıca

prinsipini "dövlət xalq üçündür" ideyası təşkil etdiyini vurğulayaraq, Ümummilli Liderin müəllifi olduğu Konstitusiyamızda bu ideyanın sosial mahiyyətinin bariz şəkildə öz təzahürünü tapdığını diqqətə çatdırıb. Nazir bildirib ki, əhalinin rifahına böyük qayğı ilə yanaşan Heydər Əliyev həssas əhali qruplarına dövlət qayğısının artırılmasına, əmək və məşğulluq sahələrinin inkişafına xidmət edən çoxsaylı sənədlər imzalayıb və daim güclənən milli sosial müdafiə sistemini formalaşdırıb.

Sahil Babayev vurğulayıb ki, bu gün sosial sahədə uğurlu həyata keçirilən bir çox proqramlar, o cümlədən Azərbaycanın bu sahədə nadir təcrübəsi olan şahid ailələrinin və müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərin dövlət hesabına mənzillərlə təminatı, onlara minik avtomobillərinin verilməsi, reabilitasiya mərkəzləri şəbəkəsinin qurulması kimi proqramlar da ötən əsrin 90-cı illərində Ulu Öndərin tapşırığı ilə başlanmışdır.

Çıxışında nazir Ulu Öndər Heydər Əliyevin müəllifi olduğu uğurlu sosial siyasətin cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən davam və inkişaf etdirilməsi istiqamətində atılan mühüm addımlardan söz açıb, son 20 ildə əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi ilə bağlı görülən işlərdən danışıb. Bildirilib ki, dövlət başçısının sosial sahəyə xüsusi qayğısı nəticəsində ölkəmizdə ardıcıl sosial islahatlar aparılıb, sosial müdafiə və aktiv məşğulluq proqramları xeyli genişləndirilib, müasir və etibarlı, dayanıqlı sosial təminat sistemi qurulub. Nazir ötən 20 ildə sosial müdafiə və sosial təminat xərclərindəki, sosial ödəniş növlərindəki əhatəliliyin artması, ümumilikdə sosial təminat sisteminin əhəmiyyətli

də Heydər Əliyevin Azərbaycana ali rəhbərliyi dövründə Azərbaycan Sovet İttifaqının qabaqcıl respublikalarından birinə çevrilib.

Nazir bildirib ki, əhalinin rifahına böyük qayğı ilə yanaşan Heydər Əliyev həssas əhali qruplarına dövlət qayğısının artırılmasına, əmək və məşğulluq sahələrinin inkişafına xidmət edən çoxsaylı sənədlər imzalayıb və daim güclənən milli sosial müdafiə sistemini formalaşdırıb.

Sahil Babayev vurğulayıb ki, bu gün sosial sahədə uğurlu həyata keçirilən bir çox proqramlar, o cümlədən Azərbaycanın bu sahədə nadir təcrübəsi olan şahid ailələrinin və müharibə ilə əlaqədar əlilliyi olan şəxslərin dövlət hesabına mənzillərlə təminatı, onlara minik avtomobillərinin verilməsi, reabilitasiya mərkəzləri şəbəkəsinin qurulması kimi proqramlar da ötən əsrin 90-cı illərində Ulu Öndərin tapşırığı ilə başlanmışdır.

Çıxışında nazir Ulu Öndər Heydər Əliyevin müəllifi olduğu uğurlu sosial siyasətin cənab Prezident İlham Əliyev tərəfindən davam və inkişaf etdirilməsi istiqamətində atılan mühüm addımlardan söz açıb, son 20 ildə əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi ilə bağlı görülən işlərdən danışıb. Bildirilib ki, dövlət başçısının sosial sahəyə xüsusi qayğısı nəticəsində ölkəmizdə ardıcıl sosial islahatlar aparılıb, sosial müdafiə və aktiv məşğulluq proqramları xeyli genişləndirilib, müasir və etibarlı, dayanıqlı sosial təminat sistemi qurulub. Nazir ötən 20 ildə sosial müdafiə və sosial təminat xərclərindəki, sosial ödəniş növlərindəki əhatəliliyin artması, ümumilikdə sosial təminat sisteminin əhəmiyyətli

li dərəcədə genişlənməsi ilə bağlı göstəriciləri diqqətə çatdırıb.

Sonra Milli Məclisin Əmək və sosial siyasət komitəsinin müavini Mələhət İbrahimqızı "Sosial siyasətin Heydər Əliyev modeli" adlı məruzə ilə çıxış edib.

Çıxış slaydlarla müşayiət olunan Mələhət İbrahimqızı müasir müstəqillik tariximizdə ölkəmizin ən ağır vəziyyətində Ulu Öndər Heydər Əliyevin müdrikliyi və zəngin dihuası ilə formalaşmış dövlət sosial siyasət strategiyası, onun prioritetləri, qanunverici bazası barədə geniş təqdimat edib. O, Heydər Əliyevin sosial siyasətinin mərhələləri, keçid dövründə sosial müdafiənin idarə edilməsinin Heydər Əliyev modeli, metodları, bu sahədə aparılan islahatlar barədə məlumat verib, həyata keçirilən dövlət proqramlarından, tədbirlərdən danışıb, əldə olunan nailiyyətləri diqqətə çatdırıb.

Mələhət İbrahimqızı vurğulayıb ki, çağdaş dövlətimizin qurucusu Heydər Əliyevin dövründə Azərbaycanın müasir zərflərini əsas qoyulub və bu gün onun siyasət kursunun uğurlu davam etdirilməsi sayəsində möhtərəm Prezident və Müzəffər Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyevin rəhbərliyi altında ölkəmiz sürətli inkişaf yoluna qədəm qoyaraq intibah dövrünü yaşamaqdadır.

Sonra Bakı Dövlət Universitetinin Sosial iş kafedrasının müdiri Üzeyir Şofiyev "Azərbaycanda sosial rifah dövləti quruculuğu və sosial siyasət prioritetləri" mövzusunda məruzə ilə çıxış edib. O, aparılan uğurlu sosial-iqtisadi siyasət sayəsində ölkəmizdə sosial dövlətin bir çox parametrləri üzrə, o cümlədən sosial müdafiə və təminat sahələrində və

təndəzlərə göstərilən xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsi, şəffaflığın artırılması, innovativ həllərin tətbiqi və elektron xidmətlərə keçidin sürətləndirilməsi, vətəndaş məmnunluğunun artırılması kimi məsələlər üzrə əldə olunan nailiyyətləri diqqətə çatdırıb.

Konfransda iştirak edən parlamentin komitə sədrləri Əhliman Əmiraslanov, Zahid Oruc, Hicran Hüseynova, Sahibkarlar (İşgöçürənlər) Təşkilatları Milli Konfederasiyasının prezidenti Məmməd Musayev, deputatlar Jale Əliyeva, Bəhrüz Məhərrəmov, Vüqar Bayramov, Elşad Mirbəşiroğlu və Milli Məclis Aparatının Sosial qanunvericilik şöbəsinin müdiri Adil Vəliyev Ulu Öndər Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi, uğurlu həyata keçirilən və inkişaf edən sosial siyasət kursunun əsas istiqamətləri barədə çıxış ediblər. Onlar bu konfransın Ümummilli Liderimiz tərəfindən irəli sürülən sosial siyasətin Azərbaycan modelinin mahiyyətini, onun elmi-nəzəri əsaslarını, sosial transformasiyanın bir daha dərinləşdirilməsi istiqamətində əhəmiyyətini qeyd ediblər. Çıxışçılar Heydər Əliyevin müəllifi olduğu və cənab Prezident İlham Əliyevin yeni müasir və qlobal çağırışlara uyğun olaraq yüksək səviyyədə davam etdirildiyi müdrik və uzaqgörən milli inkişaf strategiyasının ölkəmizdə mühüm sosial irəliləyişləri nail olumasını təmin etdiyini vurğulayıblar. Onlar əminlik ifadə ediblər ki, bu müdrik və uzaqgörən siyasət bundan sonra da ölkəmizi yeni qələbələrə və zirvələrə doğru aparacaq.

Konfransda deputatlar Səttar Məhbəliyev, Ziyad Səmədzadə, Əziz Ələkbərlil, Sədaqət Vəliyeva, Müşfiq Məmmədli, Tamam Cəfərova, Sevinc Hüseynova, Arzu Nağıyev, Aqil Məmmədov, Milli Məclis Aparatının müvafiq şöbələrinin, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin əməkdaşları, ali təhsil müəssisələrinin, ictimai təşkilatların nümayəndələri və digər şəxslər iştirak ediblər.

"Azərbaycan"

Bəzi qanunlara dəyişiklik edilir

Oktyabrın 13-də Milli Məclisin İqtisadi əlaqələr şöbəsinə verilən məlumata görə, konitənin sədri Tahir Mirkişili bildirib ki, iclasın gündəliyinə 5 məsələ daxil edilib. Gündəliyin birinci məsələsi - "Mühasibat uçotu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş) barədə məlumat verən komitə sədri diqqətə çatdırıb ki, bu qanun layihəsi mühasibat uçotunu məcburi qaydada elektron formada aparacaq mühasibat uçotu subyektlərinin (hüquqi və fiziki şəxslərin) dairəsinin müəyyən edilməsi məqsədilə hazırlanıb. Bu dəyişiklik Vergi Məcəlləsində təsbit olunan elektron auditin aparılmasına dəstək verəcək, həmçinin layihədə qeyd olunan vergi ödəyiciləri tərəfindən müvafiq məlumatların aidiyyəti üzrə təqdim edilməsi sahəsində operativliyi artıracaqdır. Dəyişiklik əsasən, vergi daxilolmalarında xüsusi çəkisi yüksək olan, məşğul olduqları fəaliyyət sahələri dövlət üçün strateji əhəmiyyət kəsb edən iri və orta sahibkarlıq subyektlərinin, qanuna təsdiq edilmiş hasilatın pay bölgüsü, əsas ixrac boru kəməri haqqında və digər belə sənədlər və ya qanunlar, o cümlədən neft və qaz haqqında, ixrac məqsədli neft-qaz fəaliyyəti haqqında qanunlar çərçivəsində fəaliyyət göstərən vergi ödəyicilərinin mühasibat uçotunun elektron qaydada aparılması təklif olunur. Bu qanunun 3.1-1.3-cü maddəsi Azərbaycan Respublikasının Mərkəzi Bankına şamil edilib.

Məsələ barədə çıxış edən komitə üzvləri Vüqar Bayramov, Elnur Allahverdiyev, Vahid Əhmədov, Mahir Abbaszadə, İqbal Məmmədov, Ziyad Səmədzadə qanun layihəsinin əhəmiyyətindən danışıblar, onun ölkə iqtisadiyyatının inkişafına töhfə verəcəyinə əminliklərini ifadə ediblər.

Sonra iclasda iştirak edən maliyyə nazirinin müavini Azər Bayramov, Dövlət Vergi Xidmətinin rəisi müavini İlkin Vəliyev deputatların suallarını cavablandıraraq, onların qaldırdıqları məsələlərə aydınlıq gətiriblər.

Qanun layihəsi birinci oxunuşda Milli Məclisin plenar iclasında müzakirəyə tövsiyə olunub. Sonra İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin sədri Tahir Mirkişili gündəliyin ikinci məsələsi olan "Ödəniş xidmətləri və ödəniş sistemləri haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il 14 iyul tarixli 987-VIQ nömrəli Qanununu icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi (birinci oxunuş) haqqında məlumat verib. O bildirib ki, bu qanunun icrası ilə əlaqədar 17 qanuna dəyişiklik təklif olunur. Dəyişikliklər ödəniş xidmətlərinin daha da təkmilləşdirilməsinə xidmət edir.

Bu qanun layihəsi də birinci oxunuşda Milli Məclisin plenar iclasında müzakirəyə tövsiyə edilib. Sonra iclasda ikinci oxunuşda olan "Dövlət rüsumu haqqında" qanuna dəyişiklik edilməsi barədə iki qanun layihəsinə, həmçinin "Poçt haqqında" qanuna dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsinə təklif olunan dəyişikliklərə də baxılıb. Hər üç qanun layihəsi Milli Məclisin plenar iclasına tövsiyə olunub.

Iclasda Milli Məclisin deputatları Əli Məsimli, Məzahir Əfəndiyev, Dövlət Vergi Xidmətinin Hüquq Baş idarəsinin müdiri Anar Rzaev və digər rəsmi şəxslər iştirak ediblər.

"Azərbaycan"

Son 20 ildə Azərbaycan dinamik və davamlı inkişaf edib

İlham Heydər oğlu Əliyevin Azərbaycan Prezidentliyi səmərəliliyini 20-ci ildönümü ilə əlaqədar oktyabrın 13-də Azərbaycan Həmkarlar İttifaqları Konfederasiyasında (AHİK) tədbir keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə AHİK-in rəhbərliyi və kollektivi, həmçinin üzv təşkilatların sədrləri və əməkdaşları iştirak ediblər.

Tədbirdə çıxış edən AHİK-in sədri, Milli Məclisin deputatı Səttar Məhbəliyev dövlətimizin başçısı İlham Əliyevin uğurlu demokratik siyasətini qeyd edib ki, son 20 ildə Azərbaycan dinamik və davamlı inkişaf tarixindən, xalqın xoşbəxt və firavan həyatını təmin edən bütün istiqamətlərdə, o cümlədən sosial-iqtisadi sahədə həyata keçirilən islahatlardan danışıb.

AHİK sədri diqqətə çatdırıb ki, indiyədək ölkəmizdə regionların inkişafı ilə bağlı

qəbul edilən 4 dövlət proqramı nəticəsində bölgələrin siması xeyli dəyişib, əhalinin məşğulluğu üçün minlərlə yeni iş yeri açılıb.

O əminliklə qeyd edib ki, həmkarlar ittifaqlarının nümayəndələri hər zaman olduğu kimi, bundan sonra da Prezident İlham Əliyevin yanında olacaq, onu dəstəkləməkdə davam edəcəklər.

Tədbirdə həmçinin Neft və Qaz Sənayesi İşçiləri Həmkarlar İttifaqı Respublika Komitəsinin sədri Cahangir Əliyev, Təhsil İşçiləri Azad Həmkar-

lar İttifaqı Respublika Komitəsinin sədri İlham Əliyevin sərəncamı ilə Mirzə Cəfərzadə və digərləri çıxışlar edərək Prezident İlham Əliyevin dövləti idarə etmə bacarığından, şəxsi keyfiyyətlərindən, qəbul etdiyi bütün qərarlarda milli maraqlarımızı əsas tutmasından, eləcə də xalqa misilsiz xidmətlərindən bəhs ediblər.

Tədbirin sonunda İlham Heydər oğlu Əliyevin Azərbaycan Respublikasının Prezidenti seçilməsindən 20-ci ildönümü ilə əlaqədar AHİK-in bəyanatı oxunub.

Milli Məclisin deputatları Latviyada görüşlər keçiriblər

Xəbər verildiyi kimi, Milli Məclisin deputatları - Latviya ilə parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun rəhbəri Kamran Bayramov və Mələhət İbrahimqızı Riqa şəhərinə səfər ediblər.

Səfər çərçivəsində deputatlar Latviya Seyminin sədri müavini Antonina Nənaşeva, Latviya Seyminin Azərbaycan parlamenti ilə əməkdaşlığın təşviqi qrupunun sədri Oleqş Burovs və qrupun üzvləri, Seymin Xarici əlaqələr komitəsinin sədri Rihards Kols və milli təhlükəsizlik komitəsinin sədri Ainars Latkovskis ilə görüşlər keçiriblər.

Keçirilmiş görüşlərdə deputatlar Azərbaycan və Latviya arasında qarşılıqlı etimada əsaslanan strateji tərəfdaşlıq münasibətlərinin cari vəziyyəti və perspektivləri haqqında bəhs ediblər. Azərbaycan və Latviya arasında mövcud münasibətlərin 2017-ci ildə "Strateji tərəfdaşlığın yaradılması haqqında birgə Bəyannamə"nin imzalanması sonradan parlamentlərarası səviyyəsində əlaqələrin daha da genişləndirilməsinə tökan verdiyi qeyd olunub. Latviyanın daim ölkəmizin ərazi bütövlüyü və suverenliyinə dəstək verməsinin Azərbaycan tərəfindən yüksək qiymətləndirildiyi bildirilib.

Görüşlərdə həmçinin çoxtərəfli platformalarda ölkələrimiz arasında qarşılıqlı dəstəyə əsaslanan əməkdaşlıqdan məmnunluq ifadə olunub.

Deputatlar tərəfindən latviyalı həmkarlarına bölgədəki son vəziyyət, ölkəmizin Ermənistanın hərbi-siyasi provokasiyalarına cavab olaraq həyata keçirdiyi antiterror tədbirləri, Azərbaycanın sülh təşəbbüsləri barədə ətraflı məlumat verilib. Qanunsuz erməni silahı qüvvələrinin Azərbaycanın suveren ərazilərində fəaliyyətinə son qoyulmasının, Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh prosesi və Qarabağ bölgəsində yaşayan erməni sakinlərinin reintegrasiyası üçün imkanlar yaratdığı diqqətə çatdırılıb.

Səfər çərçivəsində deputatlar həmçinin Latviya Respublikasının səhiyyə naziri Hosams Abu Mehri və kənd təsərrüfatı naziri Armands Krauzeilə görüşüb, tərəfləri maraqlandıran məsələlər barədə fikir mübadiləsi aparıblar.

İkitərəfli görüşlərdə Azərbaycan Respublikasının Latviyadakı fəvqəladə və səlahiyyətli səfiri Elnur Sultanov iştirak edib.

"Azərbaycan"

Azərbaycan ilə Türkiyənin dövlət qurumları birgə əməkdaşlıq məsələlərini müzakirə ediblər

Azərbaycanda dövlət kommunikasiyasının təkmilləşdirilməsi və bu sahədə təcrübə mübadiləsi məqsədilə 30 dövlət qurumunun ictimaiyyətlə əlaqələr sahəsinə məsul əməkdaşlarından ibarət nümayəndə heyətinin Türkiyəyə səfəri davam edir.

AZƏRTAC xəbər verir ki, oktyabrın 12-də Azərbaycan nümayəndə heyəti Türkiyənin Milli Müdafiə Nazirliyi, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi və Anadolu Agentliyində görüşlər keçirib.

Görüşlər zamanı Türkiyə Milli Müdafiə Nazirliyinin media və dövlət kommunikasiyası ilə yanaşı, strateji kommunikasiya mexanizmi, Mədəniyyət və Turizm Nazirliyinin PR strategiyası, ölkənin təbii və turizm potensialının təşviqi, Anadolu Agentliyinin ölkədaxili, regional və qlobal miqyasda fəaliyyəti, müasir dövrdə jurnalistika və media ilə iş mövzusunda təqdimatlar edilib, təcrübə mübadiləsi aparılıb. Həmçinin Azərbaycan ilə Türkiyə arasında informasiya və dövlət kommunikasiyası sahəsində birgə əməkdaşlıq məsələləri müzakirə edilib.

Canilər, qatillər müttəhimlər kürsüsündə əyləşiblər

Cinayətkar rejimin üzvlərinin ədalət məhkəməsi haqqın, ədalətin bərpa olunmasıdır

"Qondarma rejimin fəaliyyəti heç bir beynəlxalq norma-lara əsaslanmırdı və ona görə də dünyanın heç bir dövləti tərəfindən tanınmamışdı. Çünki bu qurumun təşkilatı legiti-m deyildi və bilavasitə tərribatçılığa əsaslanırdı. Belə bir qurumun yaradılması Azərbaycanın suverenliyinə, müstəqilliyinə bir təhdid idi".

Bu sözləri "Azərbaycan" qəzetinə açıqlamasında Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin sədri Tahir Rzayev deyib.

Deputat bildirib ki, Azərbaycan ilk gündən belə bir qurumun mütləq ləğv olunacağını və onun "rəhbər"lərinin lazımi cəza alacağını bəyan etmişdi. Bu gün biz bunun nəticələrini aydın görürük. Qondarma rejim yarandıqı ilk gündən Azərbaycan xalqının, dövlətinin əleyhinə, onun konstitusion hüquqi təməlinin pozulmasına xidmət etdi və bilavasitə təcavüzkarlıqla, ara qarşıdırmaqla insanlara ağır bəlalər gətirdi. Qondarma rejimin rəhbərlərinin əli Azərbaycan xalqının qanına batmışdı və onlar bilavasitə azərbaycanlıların qətlə yetirilməsi, həmin torpaqların viran edilməsi, talanması ilə məşğul idilər.

Bu rejimin cinayətkar quldur dəstəsi olduğunu vurğula-

yan parlamentin komitə sədri deyib ki, bunu Prezident İlham Əliyev də öz çıxışlarında, bəyanatlarında dəfələrlə söyləyib. Dövlət başçısı qətiyyətlə vurğulayıb ki, Qarabağda fəaliyyət göstərən qondarma qurum, quldur, silahlı xunta idi və bu xunta törətdikləri hadisələrə, qətlərə görə cavab verəcək. "Bu gün Vardanyanın, Mnatsakanyanın və digərlərinin tutulub ödəlişməsi qondarma qurumun dağılması göstərir ki, Azərbaycan haqqı, ədaləti bərpa edir. Azərbaycan xalqının qanı yerdə qalmır və qalmayacaq. Bu insanlar Qarabağda qətlə törətməklə, insanları münafiqəyə vadar etməklə, tərribatlarla məşğul olub, Azərbaycanın suverenliyinə çox ciddi zərər vurublar. Bu gün hər birimiz sevinirik ki, Qarabağ torpaqları azad və bizim Silahlı Qüvvələrimiz, polisimiz Xankəndidə fəaliyyətə başlayıblar", - deyərək əlavə edib.

T.Rzayev bildirib ki, canilər, qatillər müttəhimlər kürsüsündə oturublar. Bu istiqamətdə işlər, tədbirlər davam etdiriləcək. Azərbaycanın suverenliyinə, xalqına qarşı törədilən bütün qəsdlər cavabsız qalmayacaq. Çünki bunu haqq, ədalət tələb edir. Bu gün şəhidlərimizin ruhu sadır, rahat uyuya bilərlər, çünki onların qanı yerdə qalmadı. Xocalı, Qaradağlı, Xankəndi, Şuşa, eləcə də düşmənlər tapdığın altında qalan bütün torpaqlarımız azad olunub və həmin ərazilərdə böyük, möhtəşəm quruculuq işləri həyata keçirilir. Prezident İlham Əliyevin dediyi kimi, həmin ərazilər cənnətə çevriləcək və şəhidlərimizin ruhu cənnətdə rahatlıq tapacaq.

Əsmər QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"

Erməni faşizminin qanlı mina terroru

Hayastan yaramaz xislətdən əl çəkmir

Otuz il ərzində işğal etdiyi ərazilərimizi mina tarlasına çevirən Ermənistan Vətən müharibəsindəki məğlubiyyətdən sonra da Qarabağ və Şərqi Zəngəzurə diversant qrupları yeridərək mina terroruna davam edib. Erməni xislətinə uyğun partlayıcı maddələr, tələ ağaclara, oş-yalara belə yerləşdirilib. Təkcə Vətən müharibəsindən sonra 333 nəfərin mina qurbanına çevrilməsi Ermənistanın mina terrorunun davam etdiyinin bariz nümunəsidir.

Amma haqsızlığa, ədalətsizliyə qarşı kor, lal olan beynəlxalq təşkilatlar və bəzi dövlətlər bəşəriyyəti narahat edən bu məsələyə də mövqə bildirməkdən qaçıblar. Azərbaycan müharibədən sonra Ermənistanın mina xəritələrini tələb etdiyi zaman beynəlxalq ictimaiyyət Ermənistanı bununla bağlı hansısa bir təzyiq göstərmədi. Nəticə də göz qabağındadır. Müharibədən üç il ötməsinə baxmayaraq, bu gündəlik insanlar minaların qurbanına çevrilib. Ötən gün baş vermiş mina hadisəsi də bunun öyanı sübutdur. Tank əleyhinə minaya düşən iki mülki şəxsdən biri hadisə yerində həlak olub, digəri isə yaralanıb.

Bu məsələ ilə bağlı "Azərbaycan" qəzetinə danışan Milli Məclisin deputatı Aydın Mirzəzadə deyib ki, postmünaqişə dövrünün ağırqlarından biri də müharibənin qalıqlarının hələ uzun müddət öz təsirini göstərməsidir.

O qeyd edib ki, bu təsirlərdən biri də mina təhlükəsidir: "Dünyanın hər yerində müharibələrdən sonra hərbi əməliyyatlar getmiş və ya düşmənin yerləşdikləri ərazilərdə böyük sahələr minalanmışdır. Ermənistan torpaqlarımızda 30 il işğaldə saxladığı dövrdə mina terrorları yaradıb. Rusiya iqtisadçılarının hesablamalarına görə, onlar 30 ildə təqribən 500 milyon dollara qədər vəsaiti ancaq mina və minaların basdırılmasına sərf ediblər. Bu, çox zaman xaricdən gələn təmənnaş yardımın hesabına alınan minalardır".

Azərbaycanın Vətən müharibəsi bitdikdən sonra Ermənistanın minalanmış ərazilərin xəritəsinin verilməsinə tələb etdiyini xatırladan deputat bildirib ki, Ermənistan uzun müddət bundan imtina etdi. Sonradan verdiyi xəritələrin isə cəmi 25 faizinin düzgün olduğu ortaya çıxdı. Göründüyü kimi, Ermənistan xislətdən, qanlı təcavüzündən əl çəkmir.

A.Mirzəzadə vurğulayıb ki, işğaldan azad olunmuş ərazilərin minalardan təmizlənməsi Azərbaycan dövləti qarşısında duran əsas vəzifələrdən biridir. İşğaldan azad olunmuş rayonlarda bəzi sahələr təmizlənib, bununla belə təmizlənməmiş ərazilər də çoxdur: "Ermənilər, həmçinin bütün beynəlxalq qanunları pozaraq yaşayış, istirahət yerlərində, insanların gözləmədiyi ərazilərdə belə mina yuvaları qurublar. Hazırda minaların təmizlənməsi üçün böyük işlər görülür. Əgər dünyanın müxtəlif ölkələrində müharibədən sonra mina təmizlənməsinə beynəlxalq təşkilatlar, böyük dövlətlər maliyyə, texniki yardımlar edirdisə, Azərbaycan bunların hamısını öz hesabına həyata keçirir", - deyərək əlavə edib.

Deputat Azərbaycan Minatəmizləmə Agentliyinin bu istiqamətdə böyük işlər gördüyünü vurğulayaraq deyib ki, bu sahədə ancaq qardaş Türkiyənin dəstəyi hiss olunur.

A.Mirzəzadə sonda vurğulayıb ki, Azərbaycan ərazilərində mina terroru həyata keçirmək kimi tarixi ittiham Ermənistanın üzərində daim qalacaq.

Ə.QARDAŞXANOVA, "Azərbaycan"

Fransa işğalçıya havadarlıq edir

Son 2 həftədə Cənubi Qafqazda, hərbi müstəvidə sabitlik hökm sürür. Ermənistanın "böyük bacı"sı Fransa da daxil olmaqla bir sıra dövlətlər isə ölkəmizin yenilməz gücü hesabına öldürülmüş və pozmaq üçün müxtəlif cəhdlər edirlər.

Açıq-aydın ortadadır ki, Fransa canfəşanlıq etməklə bölgədə hərbi qarşıdurma və gərginlik yaratmaq istəyir. Məqsədi isə Cənubi Qafqazda özünü yer tutmaqdır. Lakin rəsmi Paris unudur ki, qanunsuz xunta rejiminin ərazilərimizdə fəaliyyətinə cəmi 23 saatlıq antiteror tədbirləri noticesində son verən Azərbaycana qarşı hansısa riyakar davranışlar sərgiləmək heç bir nəticə verməyəcək.

Milli Məclisin deputatı Arzu Nağıyev qəzetimizə açıqlamasında deyib ki, Fransanın ölkəmizə qarşı sərgilədiyi riyakar davranışlarında təəcüblü heç nə yoxdur. Çünki bu ölkə özünü daim havadar qismində göstərməyə çalışıb. Bu, antiteror tədbirlərindən öncə də belə idi, 44 günlük müharibə başa çatdıqdan dərhal sonra Əraziyə Avropadan jandarmaların götirilməsi, vizual kəşfiyyatların sərhəddə yerləşdirilməsi də Fransanın ideyası idi.

"Bundan başqa, fransızlar BMT-də Azərbaycanla bağlı bir qətnamənin çıxarılmasını təklifi ilə də çıxış etmişdilər. Lakin bu da fiaskoya uğradı. Əslində elə əvvəlcədən bildirdilər ki, bu, baş tutan məsələ deyil. Çünki nə Rusiya, nə Çin, nə də digər dövlətlər belə bir təklifi dəstəkləməzdilər. Lakin buna baxmayaraq, Fransa bu riyakar addımı atmaqdan çəkinmədi", - deyərək əlavə edib.

Arzu Nağıyev vurğulayıb ki, hazırda Fransadan Ermənistanı müxtəlif silah-sursatın ve-

rilməsi məsələsi gündəmdədir: "Bu da bir daha sübut edir ki, Fransa birmənalı olaraq ermənilərin havadarı olaraq oynayıb. Bu ölkə özünün Afrikada apardığı müstəmləkə siyasətini Ermənistan vasitəsilə Cənubi Qafqazda da həyata keçirməyə çalışır. Ermənilər də gözəl başa düşürlər ki, ölkələrinin min kilometrə uzada olan Fransa heç də onların problemini həll etməkdə maraqlı deyil. Fransızlar sadəcə olaraq öz siyasi ambisiyalarını həyata keçirirlər. Misal üçün, hər hansısa seçkilərdə qalib gəlmək istəyən fransız diplomatlar bunu möhür erməni lobbisi vasitəsilə reallaşdırma biləcəklərini yaxşı bilirlər".

Deputatın sözlərinə görə, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur işğal altında olduğu vaxtlarda Fransanın bir sıra şirkətləri həmin ərazilərdə qanunsuz fəaliyyət göstərməklə ciddi gəlir əldə edirdi: "Bu gün həmin fürsət özlərindən çıxıb. İndi fransızlar regiona qayıdaraq bunu Ermənistan vasitəsilə yenidən həyata keçirmək istəyirlər. Bu məqsədlə də Ermənistanı revanşistləri həvəsləndirirlər.

Arzu Nağıyevin fikrincə, Ermənistanın vətəndaşları Fransanın öz mərkəzi maraqlarını təmin etməyə çalışdığı yaxşı başa düşürlər. Deputat əlavə edib ki, fərqli dövlətlərin məsələ ilə bağlı mövqeləri Azərbaycan tərəfindən də ciddi izlənilir. Azərbaycanın iştirakı olmadan keçirilən Qranada görüşündə Fransa çıxış ki, guya onun vasitəçiliyi ilə hansısa danışıqlar aparılıb. Amma bu qətiyyətin mümkün deyil, çünki Azərbaycan birmənalı şəkildə öz xarici siyasətini milli maraqlarımıza uyğun şəkildə qurur.

Nəzrin QAFARZADƏ, "Azərbaycan"

Füzulidə mina hadisəsi baş verib, ölən və xəsarət alan var

Oktyabrın 13-də Füzuli rayonunun Aşağı Vey-səlli kəndi ərazisində minalardan təmizlənməyən ərazidə mina hadisəsi baş verib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə Daxili İşlər Nazirliyinin və Azərbaycan Respublikası Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) Mətbuat xidmətləri birgə məlumat yayıb. Bildirilib ki, ilkin məlumat əsasında, tank əleyhinə mina partlayışı noticesində "QAZel" markalı maşının sürücüsü 1987-ci il təvəllüdü Famil İlyas oğlu Əbilov hə-

lak olub. "KamAZ" tipli yük maşının sürücüsü 2000-ci il təvəllüdü Namaz Nəbadi oğlu Bayramov isə xəsarət alıb. ANAMA bir daha vətəndaş-

Mina problemi global səviyyədə həll edilməlidir

Oktyabrın 13-də daha iki Azərbaycan vətəndaşı işğaldan azad edilmiş yerlərimizdə minaya düşdü. Mina hadisəsi Füzuli rayonunun Aşağı Vey-səlli kəndi ərazisində minalardan təmizlənməyən məkanda baş verdi. Bu barədə Daxili İşlər Nazirliyinin və Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) Mətbuat xidmətləri birgə məlumat yaydılar. İlkin məlumat əsasında, tank əleyhinə mina partlayışı noticesində "QAZel" markalı maşının sürücüsü 1987-ci il təvəllüdü Famil İlyas oğlu Əbilov həlak olub, "KamAZ" tipli yük maşının sürücüsü 2000-ci il təvəllüdü Namaz Nəbadi oğlu Bayramov xəsarət alıb.

lak olub və ağır şəkildə yaralanıb. Təəssüf ki, onların sayı hər həftə artır".

Dövlətimizin başçısı diqqətə çatdırdı ki, 2020-ci ildən Ermənistanın Azərbaycanın Laçın rayonunda sərhədə nəzarət etmədiyi bir vaxtda oraya sayı milyonlarla ölçülən nəhəng döyüş silah-sursatı daşınıb, bu isə tamamilə yaxın vaxtlarda aşkara çıxarılıb: "Minalar götirilib, ərazi əlavə olaraq minalandı. Bütün bunların hamısı ona gətirib çıxarıb ki, azərbaycanlılar öz torpaqlarında həlak olmağa davam ediblər".

Ermənistanın isə terrorçu əməllərini davam etdirmək qəsdini minaladığı ərazilərdə diqqət xəritəsini verməkdən boyun qaçırması yeni faciələrə səbəb olur. Basdırılmış minalar həmin ərazilərdə, öz də-baba yurdunda yaşayan, işləyən, yaxud o yerlərdə qonaq gədən azərbaycanlıların həya-

ti, sağlamlığı üçün təhlükə mənbəyidir. Mina təhlükəsinin böyüklüyü, vəziyyətin acınacaqlı olması bir sıra təxirəsalınmış tədbirlərin həyata keçirilməsini ləhbədir. Bir qrup xarici QHT, vətəndaş cəmiyyəti fəalları "Minadan azad dünya üçün global təşəbbüs" adlı peticisiyaya bu səbəbdən başlayıb. "Jotform" beynəlxalq platformasında "Dünya Qafqazda sülh üçün" ("World for Peace in Caucasus") adlı beynəlxalq kampaniya qorçuyəndə elan edilən peticisyada bildirilib ki, minalar və partlamamış hərbi sursatlar (PHS) mülki əhalinin sağlamlığı, həyatı və təhlükəsizliyi üçün ciddi təhlükə yaradır, münafiqələr bitdikdən sonra da minalar insanları öldürməyə və şikəst etməyə davam edir. Minalar ömürlük əlilliyə səbəb olur, ailələrin faciəsinə çevrilir.

BMT-yə üz tutaraq bəyan edilib ki, dünyada 60 milyon insan hələ də mina təhlükəsi altındadır. Laos Xalq Demokratik Respublikası, Anqola, Azərbaycan, Kamboca, Konqo Demokratik Respublikası, Vyetnam dünyanın mina ilə ən çox çirkənlənmiş ölkələri sırasındadırlar. Müraçitədə mina probleminə xeyli əziyyət çəkən ölkə olaraq Azərbaycan da geniş yer verilib. Vurğulanıb ki, son 30 ildə Azərbaycanca 3400-dən çox insan mina qurbanı olub, onların 90 faizi mülki şəxslərdir.

Ermənistanın Azərbaycan ərazilərini minaladığı, 2020-ci ildə 44 günlük müharibədən sonra da bu prosesi davam etdirdiyi, yalnız ölkəmizdə Laçın yolunda sərhəd-keçid məntəqəsi qurduqdan sonra vəziyyətin nəzarətə götürüldüyü faktları sözügedən müraçitədə qeyd edilib. Bu ilin sentyabrın 19-20-də aparılan son antiteror tədbirləri noticesində Azərbaycanın 480 kilometrlik xətt boyunca Ermənistan silahı qüvvələrinin qalıqları tərəfindən əziyyətə məruz qaldığı faktları da qeyd edilib. Bu faktın dəhşətə gələn müraçitə müəllifləri tələb ediblər ki, Ermənistan yeni basdırılmış minaların xəritələrini də dərhəz Azərbaycan dövlətinə təhvil versin.

Xarici QHT, vətəndaş cəmiyyəti fəalları Prezident İlham Əliyevin BMT-nin 18-ci

Zöhrə FƏRƏCOVA, "Azərbaycan"

Texaslıların minasız Azərbaycan üçün xeyriyyə kampaniyası təşkil olunub

ABŞ-nin Texas ştatının Kerrollton şəhərində "Texaslılar minasız dünya üçün: Azərbaycan" layihəsi əsasında xeyriyyə tədbiri keçirilib.

Diasporla iş üzrə Dövlət Komitəsindən AZƏRTAC-a bildirilib ki, Amerika-Azərbaycan Musiqi Fondu, Amerika Azərbaycanlılar Koordinasiya Şurası, Hyuston-Bakı Qardaşlaşmış Şəhərlər Assosiasiyası və İcma Xidmətlərində Qabaqcıl Təcürbə Mərkəzinin təşkilatçılığı, "Marshal Legacy Institute" (MLI) və Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) tərəfdarlığı ilə baş tutan tədbirdə Kerrollton şəhər meriyasının, Dallas ictimaiyyətinin, Azərbaycanın, Türkiyənin, Pakistanın diplomatik korpuslarının, dost icmaların nümayəndələri iştirak ediblər.

Başlıca məqsəd ABŞ rəsmilərinin və ictimaiyyətinin diqqətinə Azərbaycanın postmüharibə dövründə Qarabağda qarşılaşdığı mina probleminin insan həyatına və ətraf mühitə dağıdıcı təsirinə cəlb etmək, minalardan itir (MDD) alımb Azərbaycanı gəndiril-məsi üçün 25 min dollar ianə toplanmasına start vermək olub.

Azərbaycan və ABŞ-nin Dövlət himnlərinin səsləndirilməsi ilə başlayan tədbir Amerika-Azərbaycan Musiqi Fondunun təşəbbüsü ilə icraçı direktoru Cemilə Cavadova-Şpitsberq açılıb və bu kampaniyanın təşkil olunmasında iştirak edən bütün təşkilatların minnətdarlığını ifadə edib. Sonra Kerrollton şəhərinin meri Stiv Bekib çıxış edib.

Tədbirdə əsas mürəzəci qismində çıxış edən Azərbaycanın ABŞ-dəki səfiri Xəzər İbrahim ölkəmizdəki mina problemi barədə ətraflı məlumat verib.

Türkiyənin Hyustondakı baş konsulu Ahmet Akıntı, Pakistanın Hyustondakı baş konsulu Muhammad Aftab Çaudri, ABŞ-Azərbaycan Ticarət Palatasının icraçı direktoru Natıq Baxışov, MLI-nin Virciniyadakı icraçı direktoru Elize Bekker, ANAMA-nın İdarə Həyətində sədrinin müavini Samir Poladov (videobağlantı vasitəsilə), Dallas Universitetinin müəllimi, tibb elmləri doktoru Dürdanə Balakışiyeva çıxışlarında mina probleminin cəmiyyətdə dağıdıcı təsirlərindən danışib, texasilərini bu xeyriyyə missiyaya fəal olmağa çağırıblar. Mürəzələlər və çıxışlar Azərbaycan ərazilərində basdırılmış minaların və partlamamış hərbi sursatların yaratdığı təhlükəni əks etdirən videoların nümayişi ilə müşayiət olunub.

BMT-nin İnsan Hüquqları Şurası çərçivəsində Azərbaycanın müəllifliyi ilə qətnamə qəbul edilib

Oktyabrın 12-də BMT-nin İnsan Hüquqları Şurasının 54-cü sessiyası çərçivəsində Qoşulmama Hərəkatının sədri qismində Azərbaycan tərəfindən irəli sürülmüş və yüzüzdən çox ölkənin həmmüəllifi olaraq qoşulduğu inkişaf hüququ üzrə qətnamə qəbul edilib.

Bu barədə AZƏRTAC-ın Xarici İşlər Nazirliyindən məlumat verilib.

Bildirilib ki, inkişaf hüququ Qoşulmama Hərəkatı üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edən və hərəkatın gündəliyində önəmli yer tutan əsas mövzularındandır.

Qeyd olunub ki, ölkəmiz Hərəkatda sədrliyi dövründə inkişaf hüququnun təşviq edilməsi və hüquqi bazasının gücləndirilməsi istiqamətində çoxsaylı addımlar atıb, inkişaf etməkdə olan ölkələrin mövqeyi və maraqlarının beynəlxalq müstəvidə irəlilədirilməsi istiqamətində aktiv və nəticəyünlü fəaliyyətlər aparıb.

Qoşulmama Hərəkatına üzv ölkələrin dövlət və hökumət başçılarından 18-ci Bakı Zirvə Toplantısı (25-26 oktyabr 2019) və Hərəkatın Əlaqələndirici Bürosunun Bakı şəhərində keçirilmiş nazirlər iclasının (5-6 iyul 2023) yekun sənədlərində inkişaf hüququnun təşviqi məsələsinə xüsusi vurğu edilib.

"Şurada qəbul edilmiş bu qətnamə inkişaf hüququ üzrə özündə hüquqi öhdəlikləri ehtiva edən beynəlxalq sənədin ilk dəfə olaraq BMT Baş Assambleyasına təqdim edilməsinə yol açır.

Azərbaycan bundan sonra da BMT, Qoşulmama Hərəkatı və digər çoxtərəfli beynəlxalq formatlarda insan hüquqlarının ayrılmaz hissəsi olan inkişaf hüququnun təşviqi və irəlilədirilməsində aktiv fəaliyyətini davam etdirəcək", - deyər məlumatda vurğulanıb.

Azərbaycanın AŞ PA-dakı nümayəndə heyəti bu qurumun ölkəmizlə bağlı ədalətsiz yanaşmasını qətiyyətlə rədd edib

Avropa Şurasının Parlament Assambleyası (AŞ PA) tərəfindən oktyabrın 12-də Azərbaycanın Qarabağ bölgəsi ilə bağlı həqiqət və faktlardan uzaq, erməni təbliğatının əsas elementlərini təkrarlayan, qərəz və yalanlardan qaynaqlanan qətnamə və tövsiyə sənədi qəbul edilib.

Milli Məclisin Mətbuat və İctimaiyyətlə əlaqələr şöbəsindən verilən məlumata görə, Azərbaycanın AŞ PA-da nümayəndə heyəti bununla bağlı etiraz bəyanatı yayıb.

Bəyanatda qeyd edilib ki, bu sənədlərdə regionda mövcud olmuş münaqişənin kökündə dayanan, Ermənistanın Azərbaycanı qarşı tərəzi iddiaları, onun ardınca ölkəmizə münasibətdə törədilmiş hərbi işğal və Azərbaycan əhalisinin etnik təmizləməyə məruz qoyulması tamamilə diqqətdən kənar buraxılıb. Bu, əslində, Avropa Şurasının Azərbaycana göstərdiyi ədalətsiz yanaşmanın növbəti təzahürüdür.

Azərbaycanın 2023-cü il sentyabrın 19-20-də həyata keçirdiyi lokal xarakterli antiterror tədbirlərinin məram və məqsədləri təhrif edilərək ölkəmizə qarşı əsassız iddialar səsləndirilib. Bu mənada, həmin tədbirlərin Azərbaycanı qarşı tərəz edən hərbi təhdidlərin aradan qaldırılması və qanunsuz hərbi birləşmələrin mövcudluğuna son qoyulmasına yönəldiyi gözdə tutulur.

Həmçinin Qarabağ regionunun erməniyətili sakinlərinin Azərbaycan

çömüyətilə reinteqrasiyası istiqamətində atılan addımlara lazımı qiymət

mət verilmədən, regiondakı gələcək davamlı sülh üçün əlavə maneələr yaradılır. Görünür odur ki, Fransa və Avropanın bir sıra digər ölkələrinin ermənipərəst siyasətçiləri erməni lobbisindən ani dividendlər qazanmaq naminə Azərbaycan regionda başladığı normalaşma prosesinə sınıq enqəllər törətməyə və ölkəmizin haqq işinə kölgə salmağa çalışırlar.

Bəyanatda vurğulanı ki, AŞ PA-da Azərbaycanın nümayəndə heyəti olaraq, ölkəmizə qarşı nümayiş etdirilən bu ədalətsiz yanaşmanı qətiyyətlə rədd edir və bunu Avropa Şurası daxilində demokratik dəyərlərin iflasa uğramasının bariz nümunəsi kimi qəbul edirik.

Səməd SEYİDOV: "AŞ PA-da demokratiyanın yoxluğuna görə atəş altındayıq"

"Ağlasıqmaz təzyiqlər altında belə məruzə hazırlamağın mürəziyi üçün nə qədər çətin olduğunu başa düşürəm. Əvvəlki müzakirələrdə də bu mövzudan danışdıq. Otuz il əvvəl bir milyon azərbaycanlı etnik təmizləməyə məruz qaldı və ərazimizin 20 faizi işğal olundu. İşğal olunan ərazilərimizdəki azərbaycanlıların yalnız iki seçimi var idi: qaçmaq və ya məcburi köçkün olmaq üçün qaçmaq, ya da ölmək".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu fikirləri AŞ PA-dakı Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri Səməd Seyidov qurumun payız sessiyası çərçivəsində "Qarabağda humanitar vəziyyət" adlı məruzənin müzakirəsi zamanı çıxışında deyib.

"Qaçıb canını qurtarmaq qərarına gələnlər məcburi köçkün oldular və hələ də köçkün düşürgələrində yaşayırlar. Çünki Qarabağ bölgəsində onların doğma yurdları erməni minaları ilə doludur və evlərinə qayıtmaq çətindir. Qalmaq qərarına gələnlər isə Xocalıda bir gecədə 600-dən çox uşaq, qadın və qoca kimi, ermənilər tərəfindən vəhşicəsinə qətlə yetirildilər. Bu ağrı, bu problem, bu faciə ölü Avropa Şurasına gəldik və münaqişənin sülh yolu ilə həllini tapmağa

dair öhdəlik götürdük. Ancaq bu öhdəliyi təkəy yox, Ermənistanla birlikdə götürdük. 20 il ərzində Ermənistan, bu assambleyadan münaqişənin sülh yolu ilə həllini tapmasını istəmişik. Ermənilər nə etdilər? Daha çox ərazi işğal etdilər. Onlar dedilər ki, "Xeyr, heç vaxt bu əraziləri qaytarmayacağıq".

Yüzlərlə uşaq, qadın və qocanın öldürülməsi ilə bağlı təəssüf hissi eşitməsinizmi? Heç vaxt eşitməmişiz.

Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri kimi deyirəm, ermənilər Qarabağı türk etməsinə tövsiyələrlə, ancaq onların beyni zəhərlənib, 30 il müddətində onlar "birgə yaşaya bilmərik" təbliğatı ilə zəhərləniblər. Ancaq biz birlikdə yaşaya bilərik, buna qadirik və buna görə də buradayıq" deyən S.Seyidov reallığı əks etdirməyən fikirlərinə görə bəzi avropalı parlamentarilərə etirazını bildirdi.

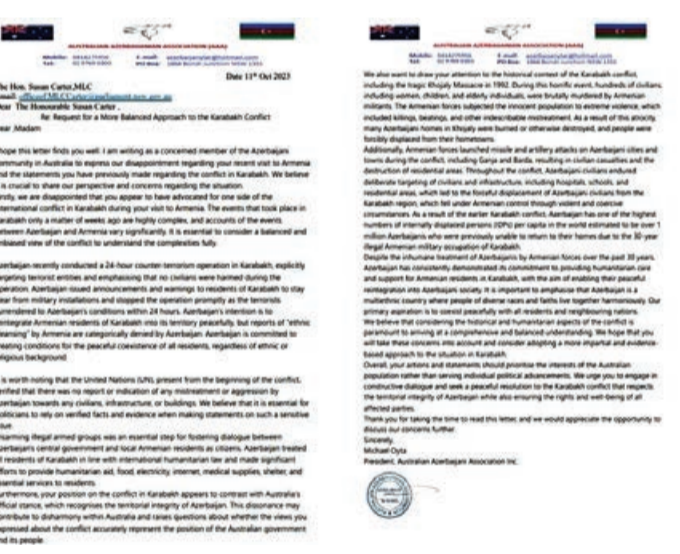
Diqqətə çatdırılıb ki, assambleyada onların yanaşması əsassız "etnik təmizləmə" ittihamıdır. Azərbaycan nümayəndə heyətinin rəhbəri ölkəmizə qarşı əsassız ittihamı rədd edərək deyib: "Halbuki, biz ölməyən özlərimizə qadirik. Ancaq bunlara baxmayaraq, tənqid ələsinə tutulmuşuq. Atəş altındayıq!"

Bu assambleyada demokratiyanın yoxluğuna görə atəş altındayıq, dəyərlərimizə qayıdın. Anlamalıdır ki, Azərbaycan Moldovada, Ukraynada, Gürcüstanda arzuladığımız ərazi bütövlüyünün bərpasında mühüm bir iş görüb və mən bununla fəxr edirik".

lari Birləşmiş Millətlər Təşkilatının komissarı da bəyan etdi, bunlar onun sözləridir. Avropa Şurasının təsisatlarının nümayəndələrinin Azərbaycanı dəvət etdik. Ədalət, insan haqlarının və demokratiyanın bərpası üçün ölməyən özlərimizdir. Ancaq bunlara baxmayaraq, tənqid ələsinə tutulmuşuq. Atəş altındayıq!"

Bu assambleyada demokratiyanın yoxluğuna görə atəş altındayıq, dəyərlərimizə qayıdın. Anlamalıdır ki, Azərbaycan Moldovada, Ukraynada, Gürcüstanda arzuladığımız ərazi bütövlüyünün bərpasında mühüm bir iş görüb və mən bununla fəxr edirik".

İcmamız avstraliyalı deputatların Qarabağ məsələsinə qərəzsiz və balanslı yanaşma tələb edib

Avstraliyalı Azərbaycan icması Qarabağ məsələsinə qərəzsiz və balanslı yanaşma tələbi ilə Yeni Cənubi Uels (NSW) ştatının parlamentinin üzvləri Syuzan Karterə, Met Krossa və Hyu MakDerota müraciət edib.

Diaplorla İş üzrə Dövlət Komitəsindən AZƏRTAC-ın verilən məlumata görə, Avstraliya Azərbaycanlı Assosiasiyasının rəhbəri, Avstraliya və Okeaniya ölkələri üzrə Azərbaycanlıların Koordinasiya Şurasının Sidneydəki koordinatoru Mikayıl Oytanın adından deputatlarla ünvanlanan məktublarda bildirilib ki, Azərbaycan icması parlamentarların bu yaxınlarda Ermənistan səfəri zamanı Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı rəfərsizliyini pozmasından və birtərəfli açıqlamalarla çıxış etməsindən məyus olub.

Müraciətlərdə Qarabağ münaqişəsinin tarixi, Ermənistanın 30 ilə yaxın dövrdə beynəlxalq hüququn normalarına məhəl qoymadan ölkəmizə və xalqımıza qarşı xüsusi amansızlıqla müşayiət olunan qəsbkar, təcavüzkar, etnik təmizləmə, terror, vandalizim siyasəti yürütdüyü, 2023-cü ilin sentyabrında Qarabağ itqisadi rayonunda 24 saatlıq antiterror tədbirlərinə gətirib çıxaran səbəblər və erməni əhalisinə qarşı heç bir etnik təmizləmə aparılmadığı barədə ətraflı məlumat verilib.

BMT missiyasının antiterror tədbirləri zamanı Qarabağ bölgəsində yaşayan mülki əhaliyə və infrastrukturaya heç bir ziyan dəymədiyi, erməni əhalisindən heç bir şikayətin daxil olmadığı faktını təsdiqlədiyi vurğulanıb.

Siyasətçilərin həssas məsələlərdən danışarkən dəqiq faktlara və sübutlara əsaslanmalı olduqları, Qarabağ münaqişəsi ilə bağlı deputatların mövqelərini Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyən Avstraliyanın rəsmi mövqeyi ilə təzad təşkil etdiyi nəzərə çatdırılıb.

Assosiasiya deputatları Qarabağ məsələsinə qərəzsiz, tərəfsiz və daha məlumatlı yanaşmağa, Cənubi Qafqaz bölgəsində sülhün bərqərar olmasını naminə söylər göstərməyə və Azərbaycan icması ilə konstruktiv dialoqa çağırıb.

Keçən əsrin 80-ci illərində Mixail Qorbaçovun SSRİ-də "yenidənqurma" adı ilə başladığı "islahat" və onun ermənipərəst mövqeyi öz mənfur niyyətlərini həyata keçirmək üçün fürsət gözləyən erməni millətçilərinin və milli ədavət toxumu İcməzimin keşilərinin əlinə göydəndüşmə oldu. İllərdi ürəklorindən türklərə, azərbaycanlılara qarşı kin bəsləyən daşnaklar və erməni rahibləri milli etnik zəmində iğtişaşlar törədir 200 mindən çox azərbaycanlı tarixi torpaqlarından didərgin saldırlar. Qarlı-sazaqlı qış günlərində soydaşlarımızın gözlərini qorxutmaq məqsədilə onların bir daha geri dönmək barədə düşünməmələri üçün neçə-neçə qocaya, qadına, uşağa insanlığa yarasmayan işğəncə verərək onların əzəblə öldürmüşdülər.

Bu vəhşiliklərə beynəlxalq təsisatların biganə münaşibətləri, hadisələrə ikili standartlarla yanaşma prinsipi və cəzasızlıq ermənilərə daha amansız qətlərə törətmək üçün geniş meydan verdi. Nəticədə Ermənistanla başlanan etnik təmizləmə onun sərhədlərindən kənara - Azərbaycan torpaqlarına, Qarabağa da keçdi. 1992-ci ilin fevralında erməni cəlladları Xocalıda əsrin faciəsini törətdilər. Xocalıdakı həmin vəhşiliklərin mənzərəsini bu "xalq"ın sevimlisi, erməni ideoloqlarından biri yazıçı-səir Zori Balayan "Ruhumuzun dirçəlişi" adlı kitabında belə təsvir edib: "Biz Xaçaturla ələ keçirdiyimiz evə girərkən əsgərlərimiz 13 yaşlı bir türk uşağını pəncərəyə mışmarlamışdılar. Türk uşağı çox sos-kiyi salmasın deyə, Xaçatur uşağın anasının kəsilmiş döşünü onun ağzına soxdu. Daha sonra 13 yaşındakı türkün başından, sinəsindən və qamından dərisini soydum. Saata baxdım, türk uşağı 7 dəqiqə sonra qan itirərək dünyasını dəyişdi. Ruhum sevincdən qürurlandı. Xaçatur daha sonra ölmüş türk uşağının cəsədini hissə-hissə doğradı və bu türklə eyni kökdən olan itlərə atdı. Axşam eyni şeyi daha 3 türk uşağına etdik. Mən bir erməni kimi öz vəzifəmi yerinə yetirdim. Bilirdim ki, hər bir erməni hərəkətlərimizlə fəxr duyacağıq".

Başqa bir erməni yazarı David Xerdiyan Xocalıda ermənilərin azərbaycanlıların başına gətirdikləri müsibətləri özünün "Xaç uğrunda" kitabında fərhəli təsvir edərək yazır: "Səhərin soyuğunda biz Daşbuluq yaxınlığında bətaqlıqdan keçmək üçün ölürlərdən körpü düzəltməli olduq. Mən ölürlərin üstünə getmək istəmədim. Bunu görəndə podpolkovnik Ohanyan mənə işarə etdi ki, qorxmayın. Mən ayağımı 9-11 yaşlı qız meyidinin sinəsinə basıb addımlamağa başladım. Mənim ayaqlarım və şalvarım qan içində idi. Və mən beləcə 1200 meyidin üstündən keçdim".

Bax budur, vəhşi ermənilərin insanlığa sığmayan xisləti. Ermənilər istər indiki Ermənistan ərazisi olan qədim Zəngəzurdan, istərsə də Qarabağdan azərbaycanlıları öz ev-çşiklərindən, yurdlarından zorla didərgin salan zaman hər cür vandallıq etdilər. İnsanları qarət etdilər, hətta ağzlarından dişlərini də çəkib çıxardılar. Azərbaycanlılara aid tarixi mədəni abidələri dağıdaraq, yandıran qətlə məhvi etdilər, azərbaycanlıların məskunlaşdığı ərazilərdə yerləşmiş minlərlə yer adlarını, toponimləri, o cümlədən bütün inzibati-ərazi vahidlərini, onların adlarını dəyişdirərək erməniləşdirdilər. Ermənistan ərazisində olan və Azərbaycan xalqına məxsus tarixi, arxitektura abidələri, o cümlə-

dən dini məbədləri tam məhvi etdilər. Bunlar azmış kimi, qarət məqsədilə azərbaycanlılara məxsus 30 mindən çox qəbri qazaraq qızıl diş axtarışına çıxardılar. Son zamanlar azərbaycanlıların İrəvan şəhərində son yadığı olan məşhur "Təpəbaşı" adlanan tarixi kompleks məhvi edərək yerində yaşayış binaları inşa etməyə başladılar.

Vəhşilik, qaniçənlik erməninin xislətində, müsəlmana, türkü nifrət isə erməninin ruhunda, qanındadır. Erməni keşiləri erməni xalqına illərdi erməni nifrət tolgün edir, erməni anaları dünyaya gələn körpələrinin qulağına "türk sənin düşmənidir" kölmələrini pıçıldayırlar. Niyə dünya bu vəhşiliyi, bu vandallığı görmək istəmir. Bəs, erməni dünyayın mədəni insan adlandırın, Ermənistan "demokratik" dövlət deyən beynəlxalq təsisatlarla, dünyaya demokratiya dərzi keçib bu vəhşilikləri törədənələrə dem tutan Qərb dövlətlərinin bu hadisələri görməzlikdən gələnələrə nə adı verək?

Birinci Qarabağ savaşında beş min nəfərə yaxın azərbaycanlı itkin və girovun naməlum taleyi barədə danışmağı lazım bilməyən, hər gün tapılan, diri-diri torpağa basdırıl-

mış insanların kütləvi məzarlıqlarını görüb susan, insan haqlarından, "kütləvi köçdə" danışan Qərbbə nə deyək?

Ermənilər tərəfindən amansızlıqla kütləvi şəkildə qətlə yetirilən insanların bir günahı var idisə, o da müsəlman, azərbaycanlı olmaları idi. Guya bu, belə də olmalıymış kimi. Bunu bilən, buna rovac verib illərdi susan, səsinə çıxarmayan "mədəni" Qərbin indi dili də, gözü də açılıb.

Azərbaycanı guya erməniləri Qarabağdan kütləvi köçürməkdə, zorakılıqda ittiham edirlər. Tarixin ironiyasıdır ki, bu işə Şimali Afrikada milyonlarla insanı amansızlıqla qətlə yetirən, muzeylərində "mədəni-tarixi eksponat" kimi qətlə yetirdikləri günahsız insanların kəllələrini nümayiş etdirən Fransa rəhbərlik edir.

Ermənistanı müdafiə edən Qərb dövlətlərinin əsas "arqumənləri" də guya bu dövlətin "demokratik" dövlət olmasındır. Nə qədər bəsit və güllüncüdür. Birincisi, Ermənistan işğalçı dövlətdir. 30 ilə yaxın bir müddətdə Azərbaycan torpaqlarını işğalda saxlayıb. Bu müddətdə Ermənistanla hüquq, hüquqi anlayış deyilən məhəf olmayıb.

"Demokratik, hüquqi" dövlət hesab edilən Erməni-

tanda əsir və girov götürülmüş insanlara qarşı hər cür zorakılıq edilib. İstintaqsız, məhkəməsiz haqlarında ölüm hökmü çıxarılıb, qəddarlıqla kütləvi surətdə məhvi edilib. Prokurorların, hüquq-mühafizə orqanları əməkdaşlarının gözləri qarşısında baş verən bu vəhşiliklər barədə formal olaraq cinayət işi qaldırılması barədə bir faktı rast gəlmək mümkün deyil. Əksinə, bu işlərin təşkilatçıları yüksək rütbəli hakimiyyət nümayəndələri və "hüquq-mühafizə" orqanlarının əməkdaşları olublar. İnsanların mal-mülk, əmlak hüququ kobud surətdə pozulub. İşğal olunan bütün ərazilərdə azərbaycanlılara məxsus bütün əmlak, mal, mülk qarət edildikdən sonra məhvi edilib...

Azərbaycan nə etdi? İllərdi torpaqlarımızda yaşayıb, azərbaycanlılara qarşı amansız qırğınlarda, qətləmlərdə, talançılıqda iştirak edib, Ermənistanın baş nazirinin çağırışı və yerli separatçıların, tərziətçilərin və terrorizmlərin təzyiqi və təkidi ilə ərazilərimizi türk ədonlər üçün beynəlxalq humanitar hüququn bütün normalarına əməl edərək düşmənçilik etmədən, ədavət aparmadan onların rahat və təhlükəsiz gəlməsinə şərait

yaratdı. Tibbi yardıma ehtiyacı olanlara kömək edilib. Ehtiyacı olanların ərzaq, su ehtiyacıları ödənilib. Köçüb gədənler özləri ilə əmlaklarını, qiymətli əşyalarını tam təhlükəsiz şəkildə apara bildilər. Bu gün Azərbaycan polisi onlara məxsus əmlakları, evləri ciddi surətdə mühafizə edir.

Həbs olunub Bakıya gətirilən qat cinayətlərdə şübhəli bilinənlərin ailələrinə, insan hüquqları ilə məşğul olan beynəlxalq təşkilatlara daim məlumatlar verilir. Ehtiyacı olanlar həkim müayinəsindən keçirilərək müalicəsinə yüksək səviyyədə şərait yaradılır. Ombudsman onlara baş çəkib saxlanma yerlərində şəraitləri ilə maraqlanıb, şikayət və təkliflərinə öyrənir...

Azərbaycan 44 günlük Vətən müharibəsi zamanı da öz davranışı ilə dünyaya müharibə mədəniyyətinin necə olduğunu da nümayiş etdirdi. Qadına, qocaya, uşağa, dinc əhaliyə, əsir düşüb əman diləyənə toxunmadı... Ermənistanın fərqli olaraq, uşaq bacğalarını, məktəbləri, xəstəxanaları vurmadı. Yalnız leğitim hərbi obyektləri hədəf seçdi. Əsirlərə insan kimi davranıldı.

Bu gün erməni lobbisinin puluna əsir düşən, ermənişill seçilərin səsinə qazanmaq üçün dərindən-qabıqdən çıxan Qərb siyasətçiləri, türklə, azərbaycanlıya, müsəlmana nifrət hissi ilə nəfəs alan Qərb dövlətlərinin başçıları, Azərbaycanı öyrəncəyiniz çox şey var. Kişilik də, ədalət də, insanlara hörmət də, sizin bəzən iyənc niyyətlərinizi pərdələmək üçün istifadə etdiyiniz demokratiya da bizzədir. Ermənistanın törətdiyi bu əməlləri görməyənələr bizə dərzi keçmək niyyətinə düşməyib, bizdən dərzi əsalar, daha yaxşı olar.

Elşən QƏNİYEV,
"Azərbaycan"

TÜRKSOY Daimi Şurasının 40-cı iclası Şuşada keçirilib

Oktyabrın 13-də Şuşada TÜRKSOY Mədəniyyət Nazirləri Daimi Şurasının 40-cı iclası keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbir Mədəniyyət Nazirliyi və TÜRKSOY-un birgə təşkilatçılığı ilə keçirilib.

İclasda çıxış edən mədəniyyət naziri Adil Kərimli iclasın əhəmiyyətindən danışdı. İclasda mütakərrə olunan məsələlərin çox olduğunu bildirdən nazir iştirakçıları qərarların qəbul edilməsində fəal olmağa çağırıb.

TÜRKSOY-un Baş katibi Sultan Raev builki iclasın əhəmiyyətli bir il təsadüf etdiyini bildirdi. Deyib ki, bu il Ulu Öndər Heydər Əliyevin anadan olmasının 100 illiyi, Türkiyə Cümhuriyyətinin yaranmasının 100 illiyi və TÜRKSOY-un isə 30 illik yubileyidir.

Türk Dövlətləri Təşkilatının Baş katibi Kubançbek Ömürəliyev iclasın mühüm qərarlarla yadda qalacağını bildirdi.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Şuşa rayonunda xüsusi nümayəndəsi Aydın Kərimov qeyd edib ki, 2022-ci il martın 31-də Türkiyənin

Bursa şəhərində TÜRKSOY-a üzv ölkələrin Mədəniyyət Nazirləri Daimi Şurasının növbədənkonar iclasında Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı Şuşa şəhəri 2023-cü il üçün "Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan edilib. Bununla bağlı tədbirlər haqqında Prezident İlham Əliyev tərəfindən müvafiq sərəncam imzalanıb. Sərəncama uyğun olaraq, bu il Şuşada müxtəlif tədbirlər həyata keçirilib.

Qırğız Respublikasının mədəniyyət, informasiya, idman və gənclər siyasəti nazirinin birinci müavini Kayrat İmanaliev Şuşada olmasından məmnunluğunu qeyd edib, iclasda alınacaq qərarların ölkələrimizin gələcək əməkdaşlığına öz töhfəsini verəcəyini diqqətə çatdırıb.

Özbəkistan mədəniyyət nazirinin birinci müavini Bahodir Axmedov son illər türk dünyasının müxtəlif əhəmiyyətli layihələrə imza atdığını bildirdi. Qeyd edib ki, bu layihələr xalqımızın birliyinə daha

da gücləndirəcək. Türkiyə mədəniyyət və turizm nazirinin müavini Serdar Çam Azərbaycan Ordusunun qəhrəmanlığı sayəsində düşməndən azad edilmiş Şuşada belə bir iclasın keçirilməsinin təqdirəlayiq olduğunu söyləyib. O, iki il övvəl Şuşaya səfər etdiyini, bu müddətdə şəhərin çox gözəlləşdiyini vurğulayıb.

Şimali Kipr Türk Respublikası Baş nazirinin müavini - turizm, mədəniyyət, yaşayış və oturma mühit naziri Fikri Ataoglu türk dünyasının bir araya gəlməsinə adınə TÜRKSOY-un missiyasını yüksək qiymətləndirib, Şimali Kiprin türk dünyasının bir parçası olmasından qürur duyduqlarını deyib.

Sonra Türkdillli Ölkələrin Parlament Assambleyasının (TÜRKPA) Baş katibi Mehmet Süreyya Er, Beynəlxalq Türk Akademiyasının prezidenti Şahin Mustafayev və başqalarının çıxışları dinlənib.

İclas daha sonra qapalı formada işini davam etdirib, qarşılıqlı maraq doğuran məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Şuşada I Türk Dünyası Mədəniyyət Forumu işə başlayıb

Oktyabrın 13-də Şuşada Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyi, TÜRKSOY və Beynəlxalq Türk Akademiyasının təşkilatçılığı ilə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illiyinə həsr olunmuş I Türk Dünyası Mədəniyyət Forumunun açılışı olub.

yev, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının prezidenti akademik İsa Həbibbəyli və Azərbaycan Yazıçılar Birliyinin sədri, Xalq yazıçısı Anar çıxış ediblər.

Bildirilib ki, türk xalqlarının birliyi hər zaman böyük əhəmiyyət kəsb edib. 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycanın Qələbəsi və Qarabağın işğaldan azad edilməsi təkcə Azərbaycan üçün deyil, bütün türk dünyası üçün böyük önəm daşıyır. Bu, Heydər Əliyevin

AZƏRTAC xəbər verir ki, tədbirdə mədəniyyət naziri Adil Kərimli, TÜRKSOY-un Baş katibi Sultan Raev, Türk Dövlətləri Təşkilatının Baş katibi Kubançbek Ömürəliyev, Beynəlxalq Türk Akademiyasının prezidenti, akademik Şahin Mustafayev və türk dövlətlərindən digər rəsmilər, elm və mədəniyyət xadimləri, incəsənət ustaları və kollektivləri iştirak edirlər.

Əvvəlcə bu il "Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı" missiyasını yerinə yetirən Azərbaycanın muğam-sənət beşiyi olan Şuşa şəhərinə həsr olunmuş videolar nümayiş etdirilib, "Dərvişlər" adlı ədəbi-bədii kompozisiya təqdim olunub.

Mərasimin açılışında çıxış edən mədəniyyət naziri Adil Kərimli bildirib

ki, Şuşanın 2023-cü il üçün "Türk dünyasının mədəniyyət paytaxtı" elan edilməsi türk dünyası tərəfindən Şuşaya olunan xüsusi diqqətin göstəricisidir.

Nazir bildirib ki, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi altında Azərbaycan Silahlı Qüvvələri 44 günlük Vətən müharibəsi nəticəsində Azərbaycanın işğal altında olan torpaqlarını, həmçinin Şuşanı azad edib. Hazırda həmin ərazilərdə yüksəksoviyoloji bərpa-quruculuq işləri davam edir.

Adil Kərimli diqqətə çatdırıb ki, türk dövlətləri birliyinin güclənməsində və türk dövlətlərinin bir-birinə bağlanması mədəniyyətin başlıca rolunu var. Türk dünyası birliyinin təmin olunması, ortaq milli dəyərlər ətrafında bir-

ləşdirilməsi məhz Ulu Öndər Heydər Əliyevin adı ilə bağlıdır.

TÜRKSOY-un Baş katibi Sultan Raev təşkilatın ortaq türk mədəniyyətinin, dilinin, tarixinin, mədəni irsinin qorunması, inkişaf etdirilməsi, dünyada tanınması və gələcək nəsillərə ötürülməsi məqsədilə qurulduğunu vurğulayıb.

S.Raev TÜRKSOY-un türkdillli xalqlar və ölkələr arasında mədəniyyət, incəsənət sahəsində əlaqələrin inkişaf etdirilməsi istiqamətində böyük işlər gördüyünü deyib.

Tədbirdə Türk Dövlətləri Təşkilatının Baş katibi Kubançbek Ömürəliyev, Türkdillli Ölkələrin Parlament Assambleyasının Baş katibi Mehmet Süreyya Er, Beynəlxalq Türk Akademiyasının prezidenti, akademik Şahin Mustafa-

dühası işığında gəlib çatla bilən ön böyük zirvədir.

Çıxış edənlər diqqətə çatdırıblar ki, Ulu Öndər Heydər Əliyev türk xalqlarının birliyi naminə mühüm işlər görüb. Qeyd edilib ki, türk dövlətləri artıq tək millət, 6 dövlətə doğru uğurla addımlamaqdadır.

Sonda xatirə şəkli çəkdirilib.

Qeyd edək ki, forum işini üç panel üzrə davam etdirir. Panellərdə "Türk dilləri və ədəbiyyatları: Diferensiasiya və inteqrasiya", "Mədəni və tarixi irsin qorunması və bərpasında ən yaxşı təcrübələr" və "Yaradıcı sənətlər və innovasiyalar" mövzularında müzakirələr aparılır.

Forum oktyabrın 14-də yekun vurulacaq.

Şuşada "Türk dilləri və ədəbiyyatları: Diferensiasiya və inteqrasiya" adlı panel sessiya təşkil olunub

Oktyabrın 13-də Şuşada I Türk Dünyası Mədəniyyət Forumu çərçivəsində "Türk dilləri və ədəbiyyatları: Diferensiasiya və inteqrasiya" adlı panel sessiya keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Milli Məclisin deputatı, akademik Nizami Cəfərovun moderatorluğu ilə keçən panel iclasda çıxış edən AMEA-nın prezidenti akademik İsa Həbibbəyli Azərbaycan dilinin dövlət dili kimi yad təsirlərdən qorunması və inkişafından danışdı, türk dünyası dövlətləri arasında ortaq ədəbi dilin yaradılmasının vacibliyini bildirdi.

Sessiyada Qazaxıstanın Al-Farabi Universitetinin rektoru Zhansəit Tuımebayev, türkiyəli

alim Mustafa İsen, Qırğızistan Milli Elmlər Akademiyasının Çingiz Aytmatov adına Dil və Ədəbiyyat İnstitutunun direktoru Abduldəzhan Akmatayev, Ege Universiteti Ədəbiyyat fakültəsinin professoru Yavuz Akpınar, professor, filologiya elmləri doktoru Boboxon Şaripov, Avrasiya Yazıçılar Birliyinin sədri Yakub Öməröglü çıxış ediblər.

Diqqətə çatdırılıb ki, ortaq ünsiyyət dili bütün türk xalqları üçün anlaşılın vahid dil vasitəsinin tətbiqi yolu ilə təmin edilə bilər. Türk xalqları arasında ortaq ünsiyyət dilinin formalaşdırılması günümüzdə çox böyük əhəmiyyət kəsb edir. Bu baxımdan türk xalqları arasında ümumi ünsiyyət dilinin formalaşdırılması zəruri məsələdir. Bunun üçün isə ortaq əlifba və dərsliklərin hazırlanması nəşr edilməsi qarşısında duran vacib vəzifələrdəndir.

Vurğulanıb ki, saf, təmiz türkçə olaraq baxıldıqda, Azərbaycan dili, qazax türkçəsi və digər türkçələr istər söz ehtiyatının zənginliyi, istərsə də qrammatik quruluşu baxımından ortaq dil olma potensialına sahibdirlər.

Panel müzakirələrlə davam edib.

Kubançbek ÖMÜRƏLİYEV:

"Ümidvaram ki, Türk Dünyası Mədəniyyət Forumu birliyimizi gücləndirəcək"

"Sevindirici haldır ki, Birinci Türk Dünyası Mədəniyyət Forumu bizim üçün doğma olan qədim Şuşa şəhərində keçirilir".

AZƏRTAC xəbər verir ki, bu barədə qədim Şuşa şəhərində I Türk Dünyası Mədəniyyət Forumunda iştirak edən Türk Dövlətləri Təşkilatının Baş katibi Kubançbek Ömürəliyev bildirib.

Baş katib deyib: "Ümidvaram ki, bu forum önəvi ola-

caq və türk dünyasının birliyi, xalqlarımızın mədəniyyəti, ədəbiyyatı və tarixi üzərindən qarşılıqlı möhkəmləndirəcək".

Xatırladaq ki, Şuşa şəhərində oktyabrın 13-14-də Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin 100 illiyinə həsr olunmuş I Türk Dünyası Mədəniyyət Forumu keçirilib.

Şuşada "Dövri səda" adlı konsert proqramı təşkil edilib

Azərbaycan Respublikası Mədəniyyət Nazirliyinin, TÜRKSOY-un və Beynəlxalq Türk Akademiyasının təşkilatçılığı ilə Ümummilli Lider Heydər Əliyevin 100 illiyinə həsr olunmuş I Türk Dünyası Mədəniyyət Forumunun ilk günü başa çatıb.

AZƏRTAC xəbər verir ki, günün sonunda forum iştirakçıları üçün "Dövri səda" adlı konsert proqramı təşkil edilib.

Konsert tədbir iştirakçıları tərəfindən maraqla qarşılanıb. Qeyd edək ki, forum oktyabrın 14-dək davam edəcək.

I Türk Dünyası Mədəniyyət Forumunun iştirakçıları Şuşada Saatlı məscidini ziyarət ediblər

I Türk Dünyası Mədəniyyət Forumunun iştirakçıları Şuşada Saatlı məscidini ziyarət ediblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, qonaqlara Saatlı məscidinin tarixi barədə məlumat verilib. Bildirilib ki, şəhərin Saatlı məhəlləsində yerləşən cənablı tarixi məscid ölkə əhəmiyyətli memarlıq abidəsi kimi siyahıya daxil edilib. Saatlı məscidi Qarabağda bir neçə monumental

dini və mülki tikilinin, o cümlədən Şuşada Aşağı və Yuxarı Gövhər ağa məscidləri, Ağdamda Cümə məscidi və Bərdə imamzadə türbəsinin memarı olan Kərbəlayi Səfixan Qarabağinin layihəsi əsasında 1883-cü ildə inşa olunub.

Qeyd edək ki, Prezident İlham Əliyev 2021-ci il yanvarın 14-də Şuşaya səfəri zamanı Saatlı məscidini də ziyarət edib. Dövlət başçısı məscidə Məkkədən gətirilmiş "Qurani-Şərif" hədiyyə edib.

Türk Dünyası Mədəniyyət Forumunun iştirakçıları "Heydər Əliyev və Qarabağ" adlı fotosərgi ilə tanış olublar

I Türk Dünyası Mədəniyyət Forumunun iştirakçıları oktyabrın 13-də Şuşada Heydər Əliyev Fondu tərəfindən bərpə edilən Yaradıcılıq Mərkəzini ziyarət ediblər.

AZƏRTAC xəbər verir ki, qonaqlar "Heydər Əliyev və Qarabağ" adlı fotosərgi ilə tanış olublar.

Sərgidə Ulu Öndər Heydər Əliyevin sovet dövründə Qarabağda sosial, iqtisadi, siyasi və mədəni inkişaf istiqamətindəki xidmətlərini əks etdirən unikal fotosəkillər, sənədlər və video-materyallar nümayiş olunur. Həmçinin sərgidə Ümummilli Liderin Qarabağa səfərləri, burada keçirdiyi görüşlər, müxtəlif tədbirlərə aid fotolar da yer alır.

Qonaqlara məlumat verilib ki, Yaradıcılıq Mərkəzi Heydər Əliyev Fondu tərəfindən aparılan bərpa işlərindən sonra bu il mayın 10-da istifadəyə verilib. Bina ölkə əhəmiyyətli memarlıq abidəsi siyahısındadır.

Böyük qayıdış proqramı sürətlə icra olunur

Daha 22 ailəyə evlərinin açarları təqdim olundu

Prezident İlham Əliyevin tapşırığına uyğun olaraq, yenidən qurulan Füzuli şəhərinə keçmiş məcburi köçkünlərin qayıdışı davam edir. Növbəti köç karvanı ilə Füzuliyə çatan ailələrə mənzillərin açarları təqdim olunub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, 22 ailə olmaqla, 62 nəfər Füzuli sakinini doğma yurduna qovuşub. Füzuli şəhərinə çatan ailələr Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsinin, Qarabağ iqtisadi rayonuna daxil olan işğaldan azad edilmiş ərazilərdə (Şuşa rayonu istisna olmaqla) Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəliyinin bəxtəbəxtləri tərəfindən böyük coşqulu qarşılanıblar.

Füzuli sakinləri hərtərəfli dövlət qayğısı ilə əhatə olunduqlarına görə Prezident, Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevə, Birinci vitseprezident Mehriban xanım Əliyevaya, torpaqlarımızı işğaldan qurtaran rəşadətli Azərbaycan Ordusuna, qəhrəman əsgər və zabitlərimizə minnətdarlıqlarını ifadə ediblər.

Böyük qayıdış proqramı çərçivəsində Füzuliyə qayıdan ailələr sevinc hissi ilə mənzillərinin açarlarını təhvil alıblar.

Bununla da Füzuli şəhərində 230 ailə olmaqla, 811 nəfərin daimi məskunlaşması təmin edilib. Qarşıdakı günlərdə Füzuli şəhərinə ailələrin köçürülməsi davam edəcək.

Füzulililər qalib ölkənin qürurlu vətəndaşları kimi doğma yurdlarına qayıdılar

"Mən Füzulidən məcburi köçkün düşəndə 9 yaşım var idi. O illəri müəyyən qədər xatırlayıram, çox ağır-acılı həyat yaşadım. Bu gün isə 38 yaşında Füzuliyə qayıdım. Sevincimin hədd-hüdudu yoxdur".

Bu sözləri doğma yurduna qayıdan Füzuli sakinini Namiq Məmmədov söyləyib.

"Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə torpaqlarımızı işğaldan azad edən Azərbaycan Ordusuna təşəkkür edirəm, onlarla qürur duyuruq", - deyən N.Məmmədov bundan sonrakı həyatını fırvan şəklində Füzulidə yaşayacağına inandığını vurğulayıb.

Füzuli sakinini Elnarə Abbasova da sevincini gizlətmir: "Mən Füzulidən məcburi köçkün düşəndə 7 yaşım var idi. Bu gün isə çox gözəl bir şəkilə, qalib ölkənin qürurlu vətəndaşları kimi doğulub boya-başa çatdığımız Füzuliyə gedirik. Hisslərimi sözlə ifadə etmək çətindir, çünki o xoşbəxtliyi qəlbin yaşayırıam".

Hər bir Azərbaycan xalqının gözü aydın olsun deyə E.Abbasova Füzuli sakinlərini öz

yurdlarına qayıtması münasibətilə təbrik edib və deyib ki, Prezident İlham Əliyev Azərbaycan xalqına hər zaman diqqət və qayğı göstərmiş, maddi və mənəvi dəstəyini heç bir zaman əsirgəməyib.

30 illik erməni işğalından azad edilən Füzuliyə gedən Səyyar Əliyevə da fikirlərini belə bölüşür: "Füzuliyə getdiyim üçün çox sevinirəm. Uzun illərdən sonra arzuladığımız reallaşdı, Allaha şükürlər olsun. Doğma yurdumuzdan ötürü illərdir həsrətlə yaşayırdıq. Bu gün isə həsrət sonra çatır".

İlk dəfə Füzuliyə gedəcəyini qeyd edən S.Əliyevə deyib: "Torpaqlarımızın azad olunmasında əməyi olan hər kəse minnətdarlığımı bildirirəm. Allah şəhidlərimizə rəhmət eləsin, bütün yaralıları cəsarətlə arzulayıram".

O, məcburi köçkünlük illərində hər zaman dövlətin diqqət və qayğısını hiss etdiyini vurğulayıb.

AZƏRTAC

Estoniyalı jurnalist Şuşa Qlobal Media Forumundan yazıb

Cari ilin iyul ayında Şuşa Qlobal Media Forumunda Estoniyanı təmsil edən jurnalist Thea Karin Estoniyanın nüfuzlu "Reisimaailm" jurnalında geniş məqaləsi dərc olunub. Müəllif məqalədə Bakının çoxlu park, yaşlılıqları, gözəl köhnə şəhəri və Xəzər dənizinə fantastik mənzərəsi olan bənzərsiz bir şəhər olduğunu qeyd edir. Yazır ki, axşamlar şəhər daha da cazibədar görünür. AZƏRTAC məqaləni təqdim edir.

Qarabağda Beynəlxalq Media Forumu

İyulun 20-24-də Şuşada keçirilən "New Media in the Era of the 4th Industrial Revolution" media forumuna biz əsrarəngiz təbiətli gözəl dağ yolları ilə getdik, hər tərəfdə dağılmış binalar və minalarla bağlı xəbərdarlıq işarələri gördük.

İlk olaraq, Füzuli Beynəlxalq Hava Limanına endik. Yaxınlıqda 2020-ci ildə ermənilər qarşı döyüşlərdə şəhid olan əsgərlərin xatirəsinə abidə ucaldılıb. Bu gün Füzuli xarabalığa çevrilmiş bir ruhlar şəhərini xatırladır - burada yalnız bərpə işləri aparılmağa və Bakıdakı kimi parklar salmağa çalışan inşaatçılar gözə dəyir.

Forumun əsas diqqətçəkən məqamlarından biri Baltikyanı, Ərəbistan, Afrika və Rusiyadan gəlmiş jurnalistlərin suallarını iki saatdan artıq yorulmadan cavablandıran Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevlə görüş idi. O, ingilis, rus və türk dillərində mükəmməl danışdı. Prezident bizimlə Qarabağın yaxın gələcəyinin necə olacağını, eyni zamanda regionda bir milyona yaxın minanın təmizlənməsi ilə bağlı görülən işlər haqqında çoxlu maraqlı məlumatlar paylaşdı.

Belo görünür ki, torpağı minalardan təmizləmək üçün ən azı on beş-iyirmi il vaxt lazım olacaq.

Prezidentlə görüşdən sonra növbəti gün jurnalistlərin gələcəyi üçün vacib olan mövzulara, məsələn, medianın yaxın gələcəyinə və Vaşinqtondan gəlmiş bir panel iştirakçısının "xəbərlərin öldüyünü" söyləməkdə haqlı olub-olmamasına həsr olundu. Jurnalist üçün ən böyük təhlükənin birbaşa münasib gədən ərazidə deyil, sülh dövründə ölməsinin olduğunu, süni intellektin və chatGPT-nin ümumilikdə bizim və jurnalistlərin həyatına nələrin gətirdiyini, eləcə də təhlükəsizlik məsələləri haqqında müzakirələr etdik.

Mədəniyyət paytaxtı Şuşa

Prezident İlham Əliyev 2021-ci ildə Şuşanı Azərbaycanın mədəniyyət paytaxtı elan edib, çünki Şuşadan ölkə mədəniyyəti üçün önəmli olan bir çox şairlər, muğam ifaçıları və yazıçılar çıxıb.

XVIII əsrdə Qarabağ xanlığının paytaxtı kimi Şuşa Cənubi Qafqazın mədəniyyət mərkəzi kimi tanınırdı. Buraya ölkənin hər yerindən ziyalılar, şairlər, yazıçılar və musiqiçiləri axışmış gəlib. Şuşalı mədəniyyət xadimlərinin ümumi şəkilə dəşənlər deyər adlandırılır. Şuşa, öncə qurucusu Pənahəli xanın adını daşıyıb (əvvəllər Pənahabad (Pənah şəhəri) kimi tanınıb), sonra Şuşa adlandırılıb ki, bu söz də fars dilindəki şişə sözündən götürülərək şişə kimi tərcümə olunur. Şuşada xalqa muzeyi açılıb. Çünki Şuşa vaxtilə Azərbaycan xalçaçılığının mərkəzi olub.

Burada xalçalarda Qarabağın təbiət motivləri əks olunur. Uzun müddət Bakının böyük Xalça Muzeyində saxlanılan xalçaların bir qismi indi Şuşa Muzeyinə qaytarılıb.

Qarabağ dağlıq ərazidə yerləşir, ən yüksək zirvəsi 2725 metrdir. Burada bir çox mineral bulaqlar, göllər və çaylar mövcuddur.

Yalnız dağ yamaclarında öz formasına görə bülbülə bənzəyən və Qarabağın simvoluna çevrilmiş bənövşəyi-çəhrayı xaribülbul (Ophrys caucasica) çiçəyi bitir. Burada hər ilin may ayında "Xaribülbul" festivalı keçirilir.

Burada məşhur atlar saxlanılır, onların şəkillərinə və heykəllərinə hər yerdə rast gəlmək mümkündür. Onlar həm də Qarabağın simvoludur. Orada yaşayan insanlar üçün atların nə qədər vacib olduğunu mənə yol yoldaşım İlan izah etdi.

İnsanlar yavaş-yavaş bu dağlıq bölgəyə qayıtmağa başlayıb, məktəblər, yaşayış məntəqələri tikilir, məscidlər, kilsələr təmir olunur, təcridən yaşayış üçün əlverişli şərait təmin edilir.

14 ZƏFƏR gündəliyi oktyabr 2020-ci il

Gecə saat 01:00 radələrində Ermənistan Respublikası tərəfindən Azərbaycanın işğal olunmuş Kəlbəcər rayonu ilə yaxın sərhəd zonasında bir neçə əməliyyat-taktiki ballistik raket kompleksinin start mövqeyində yerləşdirilməsi müşahidə olunur.

Bu ərazidəki raket kompleksləri Azərbaycanın Gəncə, Mingəçevir və digər şəhərlərindəki dinc əhali və infrastrukturaya doğru hədəflənir.

Oktyabrın 11-də Ermənistan tərəfindən Gəncə şəhərində törədilmiş hərbi cinayətə bən-

atəşinə tutulur. Ordumuz tərəfindən adekvat tədbirlər görülür.

Humanitar atəşə rejiminə əməl edən qoşunlarımız bütün cəbhəboyu əməliyyat üstünlüyünü saxlayırlar.

"Rəşadətli Azərbaycan Ordusu tərəfindən Füzuli rayonunun Qaradağlı, Xatunbulaq, Qarakollu, Xocavənd rayonunun Bulutan, Məlikcanlı, Kəmərtük, Təkə, Tağasər kəndləri işğaldan azad edilib. Eşq olsun Azərbaycan Ordusuna! Qarabağ Azərbaycandır!"

zər növbəti hadisənin təkrarlanmaması və raket hücumunun qarşısının alınması məqsədilə Azərbaycan Ordusu tərəfindən qabaqalıcı tədbirlər görülür.

Ali Baş Komandan İlham Əliyev rəsmi "X" səhifəsində paylaşım edərək xalqa növbəti müdali xəbəri verir:

"Rəşadətli Azərbaycan Ordusu tərəfindən Füzuli rayonunun Qaradağlı, Xatunbulaq, Qarakollu, Xocavənd rayonunun Bulutan, Məlikcanlı, Kəmərtük, Təkə, Tağasər kəndləri işğaldan azad edilib. Eşq olsun Azərbaycan Ordusuna! Qarabağ Azərbaycandır!"

Cəbhənin Ağdərə-Ağdam və Füzuli-Hadrut-Cəbrayıl istiqamətlərində vəziyyət gərgin olaraq qalır.

Ermənistan silahlı qüvvələrinin bölmələri gecə ərzində cəbhənin bəzi istiqamətlərində Azərbaycan Ordusunun mövqelərinə basqın edib və görülən tədbirlər nəticəsində itki verərək geri oturdular.

Azərbaycan Ordusu tərəfindən həyata keçirilən fəaliyyətlər nəticəsində cəbhənin müxtəlif istiqamətlərində düşmənin 5 ədəd T-72 tankı, 3 ədəd BM-21 "Qrad" YARS, 1 ədəd "Osak" ZRK, 1 ədəd PDM-2, 1 ədəd KS-19 zenit topu, 2 ədəd D-30 haubitsa topu, bir neçə avtomobil texnikası məhv edilərək sıradan çıxarılıb.

Şəhər saatlarından başlayaraq Tərtər, Ağdam və Ağcabədi rayonlarının ərazisi artilleriya

Rəşad BAXŞƏLİYEV, "Azərbaycan"

Düşməmə aid "Elbrus" və "Toçka-U" operativ-taktiki ballistik raket qurğularının məhv edilmə rayonu

İŞİMİZ, GÜZƏRANIMIZ

"Gözəgörünməz" kəmərlər gücünü haradan alır

BTC-nin yükünü ötürən səkkiz yerüstü nasos stansiyasının biri Yevlaxdadır

Üçüncü minilliyin nəhəng mühəndis qurğusu, regionun neft ixracı arteriyası - Heydər Əliyev adına Bakı-Tbilisi-Ceyhan (BTC) əsas ixrac neft kəməri. 1768 kilometr məsafə boyu yerin altı ilə uzanaraq gözə görünməyən, ahəngdar və təhlükəsiz fəaliyyət göstərən, ətraf mühitə ziyan vurmadan, insanlara narahatlıq gətirmədən yükünü səssiz-səmirsiz daşıyan boru xətti...

Lakin BTC təkcə Səngəçalın Ceyhanadək "yol gedən" borulardan ibarət deyil. Kəmərin mühüm əhəmiyyətə malik yerüstü obyektləri, o cümlədən səkkiz nasos stansiyası da var. BTC yükünü məhz bu stansiyalardan götürür, gücünü onlardan alır. Odu ki, kəmərin işini nasos stansiyaları olmadan təsəvvür etmək mümkün deyil. Bir stansiya ixrac olunan nefti növbəti stansiyaya ötürmək vəzifəsini daşıyır. Səngəçal terminalındakı baş nasos stansiyasından sonra ikinci nasos stansiyası da Azərbaycanda - Yevlax rayonunun Aran qəsəbəsində yerləşir. Daha iki stansiya Gürcüstanda, dördü isə Türkiyədədir. Yerüstü qurğulara bir sıra aralıq ərsinburaxma, təzyiqləndirmə stansiyaları və siyirtmə məntəqələri də daxildir.

BTC respublikamızın 13 rayonundan - Qaradağ, Abşeron, Hacıqabul, Ağsu, Kürdəmir, Ucar, Ağdaş, Yevlax, Goranboy, Samux, Şəmki, Tovuz və Ağstafadan keçir. Kəmərin Azərbaycan hissəsinin uzunluğu 443 kilometrdir, qalan 249 kilometr Gürcüstanın, 1076 kilometr isə Türkiyənin ərazisində çəkilir.

...Aran qəsəbəsi, bu da nasos stansiyası. BTC-nin əməliyyatçısı olan bp şirkətinin təşkilatçılığı ilə baş tutan səfərdə iştirak edən jurnalistlər Azərbaycanın neft-qaz ixracı infrastrukturunu sırasındakı mühüm rolunu

olan bu stansiyanı öyanı görmək imkanı qazanılır. Əslində, bu ərazilərdən bir neçə ixrac kəməri keçir. 829 kilometrlik Qərb İxrac Boru Kəməri (Bakı-Supsa marşrutu) 1999-cu ildən fəaliyyət göstərir. BTC ilə eyni dəhliz boyu uzanan Cənubi Qafqaz Boru Kəməri (CQBK) isə 2006-cı ilin sonlarında istismara daxil olaraq "Şahdəniz" qazını əvvəlcə Gürcüstana, az sonra Türkiyəyə də çatdırıb. "Cənub qaz dəhlizi"nin birinci seqmentini təşkil edən genişləndirilmiş CQBK-nin də əsas hissəsi - 420 kilometr Azərbaycanın ərazisində yerləşir.

Bu kəmərlərin keçdiyi Yevlax rayonundakı 2-ci nasos stansiyasında dörd neftvurma qurğusu fəaliyyət göstərir. Onların üçü işlək vəziyyətdədir, dördüncü qurğu ehtiyatda saxlanılır. Qurğuların üçü gündə 1 milyon barel neft ötürmək gücünə malikdir. Hazırda onlar hər gün orta hesabla 620 min barel neft nəql edir.

Turbinlər qazla işləyir. Bunun üçün Cənubi Qafqaz Boru Kəməri-

nin daşdığı qazdan istifadə edilir. Belə ki, bu kəmərdə təzyiqləndirilmiş və qaz turbinlərlə ötürülür. Qazın ödənişini BTC şirkəti özü aparır. Üç generator və bir yarımstansiya isə obyektin elektrik qidalanmasını təmin edir. Yəni nasos stansiyası elektrik enerjisi kəmərdən almır. Generatorların da biri daim ehtiyatda saxlanılır. Onlar dizel yanacaq ilə işləyir.

BTC-nin işinin ahəngdarlığını təmin etmək məqsədilə stansiyaların ərazisində vaxtaşırı ərsinləmə əməliyyatı da aparılır. Bunun üçün stansiyada ayrıca sahə fəaliyyət göstərir. Ərazi eləcə də iki yangınsöndürmə, yəni su çəni və digər infrastrukturuna malikdir.

Bütün bunlar barədə ətraflı məlumat verən nasos stansiyasının sahə rəhbəri Rəşad Məmmədov həmçinin bildirdi ki, obyektə hər gün 50-60 nəfər iş başında olur. Bunların 35-40 faizi bp-nin işçiləri, qalanları podratçı təşkilatların nümayəndələridir. İşçilər arasında yaxın yaşayış

məntəqələrinin sakinləri də var, nisbətən uzaq məsafədə, məsələn, Bakıdan gələnlər də.

Xatırladaq ki, 2006-cı ilin ortalarında istismara verildəndən 2023-cü ilin ikinci rübünün sonundakı BTC kəməri vasitəsilə ümumilikdə təqribən 546 milyon tondan çox (4,1 milyard barel) xam neft nəql edilmiş və bu neft həcmi Ceyhanda 5402 tankera yüklənərək dünya bazarlarına göndərilmişdir. Bu il yanvarın 18-də BTC-nin ümumilikdə 4 milyard barel neft ixracına nail olması əlamətdar bir uğur kimi qeyd edilir.

BTC-nin gündəlik ötürülmə gücü 1,2 milyon bareldir. Bu layihə maliyyələşdirilməsi strukturuna, tikinti zamanı üç ölkə ərazisində işə cəlb olunmuş insanların, keçdiyi yaşayış məntəqələrinin və kəşfiyyatçıların sayına görə də maraqlıdır. Kəməri keçdiyi coğrafi ərazilərin bir-birindən çox fərqləndiyinə görə də bənzərsizdir. Belə ki, boru xətti Ceyhanda dəniz səviyyəsinə enməzdən əvvəl dağlarda 2830 metrlik ən

yüksək nöqtəsinə çatır və çoxsaylı yerüstü kommunikasiya xətləri, yuvalar və hövzəsi ilə kəşifdir. Bu səbəbdən də kəmərlər müxtəlifliyi - 42, 46 və 34 düymlik borularla çəkilir. Boruların diametri Azərbaycanda və Türkiyədə əsasən 42, Gürcüstanda 46 düymdür. Türkiyədə Ceyhan dəniz terminalına enən sonuncu hissədə isə 34 düymlik borulardan istifadə olunub.

Bir sözlə, əfsanəyə bənzəyən bir həqiqətdir bizim BTC. Elə ona görə də düşməməyə çalışırıq. Deyilənlər yalnız onu əlavə etmək istərdik ki, 44 günlük Vətən müharibəsinin gedişində erməni vandallarının hədəfə aldıkları strateji obyektlərdən biri də kəmərlərdir. Onlar bax bu tərəflərə, BTC-nin Yevlaxdakı nasos stansiyasının yerləşdiyi yaxın ərazidə də raket tuşlanmış, lakin mənfur niyyətləri gözəldir qalmışdır. BTC-nin uğur hekayəsi isə davam edir!

Flora SADIQLI, "Azərbaycan"

Bu il əlliliyi olan 1115 şəxs özünüməşğulluq proqramına cəlb olunub

Cari ilin ötən dövründə Əmək və Əhəlinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyindəki Dövlət Məşğulluq Agentliyi tərəfindən 1115 nəfər əlliliyi olan şəxs özünüməşğulluq proqramına cəlb olunub.

İlk növbədə həmin şəxslər təlim kurslarına cəlb edilib və onlara kiçik biznesin təşkili üzrə zəruri bilik və bacarıqlar öyrədilib. Kursları uğurla başa vuran və qiymətləndirmə zamanı biznes-planları müsbət dəyərləndirilən şəxslər seçdikləri iqtisadi fəaliyyət növləri üzrə aktivlərlə (mal və materiallarla) təmin ediliblər.

Qeyd edək ki, proqramına cəlb edilmək üçün müraciət edənlər arasında üstünlük verilən kateqoriyalardan biri də əlliliyi olan şəxslərdir.

20 ildə meyvə və tərəvəz ixracı 4,2 dəfə artıb

Son 20 ildə Prezident İlham Əliyevin ölkəyə rəhbərliyi dövründə həyata keçirilən uğurlu iqtisadi siyasət və dövlət dəstəyi nəticəsində iqtisadiyyatın bütün sahələrində olduğu kimi, kənd təsərrüfatı da stabil və davamlı inkişaf yoluna qədəm qoymuşdur.

Kənd təsərrüfatının əsas sektorlarından olan meyvəçilik və tərəvəzçilik bu dövrdə yüksək dinamika ilə inkişaf edərək, qeyri-neft sektorunda məhsul istehsalı və ixracında mühüm yer tutur. Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin Meyvəçilik və tərəvəzçilik şöbəsinin müdiri Surxay Novruzov bununla bağlı açıqlamasında bildirdi ki, ölkədə kartof, tərəvəz və bostan məhsullarının istehsalı 2003-cü ilə müqayisədə 1,6 dəfə artaraq 2022-ci ildə 3366,9 min ton olub. Müqayisə olunan dövrdə artım müvafiq olaraq tərəvəzdə 1,7 dəfə, kartofda 39,7 faiz, bostan məhsullarında isə 31,6 faizdir.

Azərbaycanda bu ilin sonu üçün orta illik inflyasiya proqnozu açıqlanıb

"İqtisadiyyat Nazirliyi tərəfindən antiinflyasiya tədbirləri nəzərə alınaraq 2023-cü ilin sonuna orta illik inflyasiyanın birqətimli səviyyədə 9,5 faiz olacağı proqnozlaşdırılır".

Bu fikirlər "Inflyasiya və Qiymət Monitorinqi" üzrə İşçi Qrupunun iclasında səsləndirilib. Qeyd edilib ki, Dövlət Statistika Komitəsinin son məlumatına görə, 2023-cü ilin yanvar-sentyabr aylarında orta illik inflyasiya 10,9 faiz olub. Bu dövrdə illik inflyasiya 5,1 faiz təşkil edib.

İclasda global inflyasiya səviyyəsində, xüsusilə dünya ərzaq qiymətlərində azalma meyilliklərinin olduğu qeyd edilib. BMT-nin Ərzaq və Kənd Təsərrüfatı Təşkilatının açıqladığı son məlumata görə, sentyabr ayında ərzaq qiymətləri indeksi son bir ildə 10,7 faiz ucuzlaşıb.

Şükürbəyli-Cəbrayıl-Hadrut avtomobil yolunda işlərin 87 faizi yekunlaşıb

Qarabağ və Şərqi Zəngəzur iqtisadi rayonları ərazisində dövlətimizin başçısının tapşırığı ilə icra olunan yol infrastrukturuna layihələrdən biri olan Şükürbəyli-Cəbrayıl-Hadrut avtomobil yolunun tikintisi işləri sürətlə davam etdirilərək yekunlaşdırılır.

Başlanğıcı Hacıqabul-Horadiz-Ağbənd-Zəngəzur dəhlizi magistral avtomobil yolunun Cəbrayıl rayonu Şükürbəyli kəndindən keçən hissəsindən götürülməklə Xocavənd rayonunun Hadrut qəsəbəsinə qədər uzanan yolun uzunluğu 39,7 kilometrdir. Avtomobil yolu 4 hərəkət zolaqlı olmaqla I texniki dərəcəyə uyğun inşa edilir. Yolun hərəkət hissəsi 14 metr, torpaq yatağının eni isə 21,5 metr təşkil edir.

Şükürbəyli-Cəbrayıl-Hadrut avtomobil yolunun 2, 19, 20, 27, 31 və 39-cu kilometrlik hissələrində 6 avtomobil körpüsünün inşası, suların ötürülməsini təmin etmək məqsədilə nəzərdə

AQTA: "Əksər daşınma şirkətlərinin qeydiyyatdan keçməsi təmin olunub"

Azərbaycanda əksər daşınma şirkətlərinin qeydiyyatdan keçməsi təmin olunub. Bu barədə Azərbaycan Respublikası Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinin İnformasiya təminatı və innovativ həllər şöbəsinə bildirilib.

Qeyd olunub ki, agentlik qida sahəsində fəaliyyət göstərən sahibkarlıq subyektlərinin, həmçinin qida məhsullarının daşınması xidmətlərini həyata keçirən müəssisələrin qida təhlükəsizliyi qeydiyyatına alınması prosesini davam etdirir.

"Bu gündəlik qida məhsullarının daşınması və çatdırılması fəaliyyəti ilə məşğul olan "Volt Azərbaycan" MMC, "Bolt Services AZ" MMC, "Ozio" MMC, "İndi Market" MMC, "Bazarstore" MMC, "Too Far Logistics" MMC, "iBox"

tutulan 39 dairəvi borunun, 9 düzbucaqlı və keçi-dinin, 49 ehtiyat borunun, yolun ətraf mühitə, o cümlədən faunaya mənfi təsirinə azaltmaq məqsədilə 7 yolaqlı keçidlər, həmçinin zəruri yerlərdə beton və daş istinad divarlarının, avtomobul dayanacaqalarının tikintisi layihə üzrə son mərhələdə aparılaraq yekunlaşdırılır.

Yolboyu torpaq işləri artıq 100 faiz icra olunub. Hazırda yol əsasının və çiyinlərin tikintisi, həmçinin 3 laydan ibarət yeni asfalt-beton örtüyünün döşənməsi işləri aparılır. Qeyd olunan işlər də son mərhələdə olmaqla icra olunur.

Tikinti işləri "İnşaat Norma və Qaydaları"nın tələblərinə əsasən, Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinin rəhbərliyinin birbaşa nəzarəti altında həyata keçirilir. Yolun tikintisinin 2023-cü ilin sonundakı yekunlaşdırılması planlaşdırılır.

Şükürbəyli-Cəbrayıl-Hadrut avtomobil yolu işğaldan azad edilmiş Xocavənd, Füzuli və Cəbrayıl rayonlarının ərazisində keçir. Avtomobil yolu Hadrut qəsəbəsi və Cəbrayıl şəhəri də daxil olmaqla sözügedən rayonların 20-ə yaxın yaşayış məntəqəsinə əhatə edir. Xatırladaq ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin iştirakı ilə 19 oktyabr 2022-ci ildə sözügedən yolun 14,2 kilometrlik Şükürbəyli-Cəbrayıl hissəsi, 5 may 2023-cü ildə isə 8,2 kilometrlik hissəsi istifadəyə verilib.

MMC və "Competo" MMC qida təhlükəsizliyi qeydiyyatından keçib.

Onu da bildirdik ki, "Qida təhlükəsizliyi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tələblərinə əsasən, qeydiyyatdan keçmiş müəssisələrə agentlik tərəfindən qida təhlükəsizliyinin təmin edilməsi ilə bağlı metodiki dəstək göstərilir, habelə müvafiq tələblərin mərhələli şəkildə icrasına və fəaliyyətinin qida təhlükəsizliyi tələblərinə uyğunlaşdırılmasına hərətfəli köməklik olunur. Bu istiqamətdə qeydiyyatdan keçmiş daşınma şirkətləri ilə əməkdaşlıq davam etdirilir.

Hazırda ölkə üzrə qida zənciri boyu fəaliyyət göstərən subyektlərin qeydiyyatı prosesi davam etdirilməkdədir.

Dünya miqyasında hər bir xalqın tarixən məskunlaşdığı ərazilərdə kənd təsərrüfatında becərilən ayrı-ayrı bitki sortlarının genofondu onun milli sərvətidir. Becərilməkdə olan müxtəlif bitki sortları müvafiq bölgələrdə xalq seleksiyası yolu ilə yaradılaraq nəsilə-nəslə ötürülməklə indiki dövrümüzə qədər gəlib çatmışdır.

Hər bir xalqın tarixi əkinçilik mədəniyyəti dövründə kənd təsərrüfatında yeni yaradılan ayrı-ayrı becərilən sortlara özünəməxsus adlar verilməmişdir. Belə adlandırılmalar əsasən ərazinin, bitkinin becərən şəxsin adı ilə bağlı olur, həmçinin sortun əmtəə xüsusiyyətləri ilə səciyyələnən irsi əlamətlərlə müşayiət edilir. Qədim tarixə, əkinçilik mədəniyyətinə malik olan və daha çox ərazidə məskunlaşan xalqlar kənd təsərrüfatında becərilən daha çox sortların zəngin genofondu na malik olurlar. Bu baxımdan Azərbaycan Respublikasında, o cümlədən Naxçıvanda kənd təsərrüfatında becərilən bitkilərin zəngin genofondu formalaşmış, noticədə çoxlu sayda sort, forma və variasiya müxtəlifliyi meydana gəlmişdir.

Tarixi inkişafın gedişində xalqlar arasında ticarət, mədəni və kənd təsərrüfatı məhsullarının mübadiləsi nəticəsində iqtisadi əhəmiyyətli ayrı-ayrı bitki sortları müxtəlif dövlətlərin ərazisinə yayılaraq onların becərilməsinə başlanmışdır. Beləliklə, uzaq və yaxın keçmişdə ayrı-ayrı dövlətlər arasında yaranan iqtisadi əlaqələr nəticəsində müxtəlif xalqlar arasında sort mübadiləsi baş vermişdir. Nəticədə hər hansı bir xalqa məxsus bitki sortları müxtəlif ərazilərdə becərilməklə özünə-

Adları dəyişdirilmiş üzüm sortlarımız DNT analizindən keçirildi

Onların vətəninin məhz Azərbaycan olduğu sübuta yetirildi

məxsus adlarla tanınmağa başlamışdır. Vaxtilə Naxçıvan ərazisində becərilən çoxlu sayda üzüm sortları buradan

keçən soyların, tacirlərin diqqətini cəlb ediyindən bu sortlar digər regionlara, dünyanın bir sıra ölkələrinə yayılmış və müvafiq sinonimlərlə adlandırılmışdır. Rusiya, Ukrayna, Ermənistan respublikaları ərazilərində belə aborigen sortlarımız daha çoxluq təşkil edir. Hazırda Ermənistan Respublikasında becərilən başqa meyvəçilik kimi aborigen üzüm sortlarımızın adları da 1947-ci ildə rəsmi qaydada gəndirilmişdir. Belə ki, Gülləbi-Araç, Naxçıvan qara şənisi - Armaniya, Naxçıvan tayfisi-Araratı, Pişik üzümü-Voskaet, Naxçıvan qızıl üzümü - Karmir kaxona, Ağ xəlili - Ağ şatni, Həvəniqna - Aravik, Qırmızı kimsi - Həvəniqna rozoviy, Əsgəri - Nazeli, Mələyi - Areni çəmyi, Naxçıvan hüseynsi - Arakseni belyi, Qara xəlili - Arakseni çəmyi, İnkəməçiyi - Şaumyani və digər adlarla becərilməkdədir.

Müasir dövrdə molekulyar genetik elminin sürətli inkişafı, bitki sortlarının irsi aparatında molekulyar DNT analizlərinin aparılması ayrı-ayrı kənd təsərrüfatı bitkilərinin mənşəyini, hansı bölgəyə və xalqa məxsus olmasını aydınlaşdırmağa imkan verir. Bu istiqamətdə Azərbaycan Respublikası Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi Üzümçülük və Şərabçılıq Elmi-Tədqiqat İnstitutunda aborigen üzüm sortları, həmçinin Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi Bioresurslar İnstitutundan da göndərilən müxtəlif sort nümunələri əsasında Almaniyanın Üzümçülük və Şərabçılıq İnstitutunda Azərbaycanın yerli üzüm sortlarının DNT analizləri istiqamətində yerinə yetirilən tədqiqat işləri və əldə olunan nəticələr tarixi baxımdan mühüm elmi-praktiki əhəmiyyət kəsb edir.

Keyli müddətdir Üzümçülük və Şərabçılıq Elmi-Tədqiqat İnstitutunun direktoru Vüqar Salimovun rəhbərliyi ilə Almaniyanın Üzümçülük İnstitutu ilə birgə əməkdaşlıq nəticəsində Azərbaycanın, o cümlədən muxtar respublikada becərilən yerli üzüm sortlarının genom analizi istiqamətində elmi-tədqiqat işləri həyata keçirilir. 2023-cü ilə qədər institutdan 300-dən çox yerli üzüm sort, forma, o cümlədən Naxçıvan iqtisadi bölgəsində becərilən 150-dən çox üzüm genofondundan 15-ə yaxın yerli sort nümunələri Almaniyaya Üzümçülük və Şərabçılıq İnstitutuna göndərilərək genetik markerlərlə öyrənilib və onların DNT analizi üzrə molekulyar səviyyədə genetik müqayisələr aparılıb. Əldə olunan nəticələr əsasında Azərbaycanın müxtəlif üzümçülük rayonlarında, o cümlədən Naxçıvan bölgəsində becərilən üzüm sort və formaların genetik profiləri əsasında unikal profillər, sinonimlər, omonimlər özünəməxsusluğu ilə diqqət cəlb edir. Bu da xalqımızın tarixən qədim və zəngin üzümçülük mədəniyyətinə məxsus olduğunu sübuta yetirir.

Beləliklə, molekulyar genetik analizlər nəticəsində Azərbaycanın üzümçülük rayonlarında, o cümlədən Naxçıvan iqtisadi bölgəsində yerli üzüm sortlarının mənşəyi araşdırılıb, qorunur, dünya miqyasında özəli adları bərpa olunur. Xalqımızın qədim üzümçülük mədəniyyətinə məxsus olan yerli üzüm sortlarının genetik DNT analizi əsasında Beynəlxalq Üzüm Sortlarının Kataloqu Bazasında bu bölgədə yaşayan, zəngin üzümçülük mədəniyyətinə malik xalqımızda məxsusluğunun təhrif olunması qarşısının alınması, öz qədim adları ilə dünya miqyasında tanınması və onların becəriləndirilməsi üçün zəruri tədbirlər həyata keçirilir.

2022-2023-cü illərdə DNT analizləri nəticəsində Üzümçülük və Şərabçılıq Elmi-Tədqiqat İnstitutunun əməkdaşları tərəfindən təqdim olunmuş 50-yə yaxın yeni sortdan 35-nin, həmçinin muxtar respublikada becərilən Mələyi, Həvəniqna, Uzun-saxımlı, Naxçıvan qara kimsi, Naxçıvan çəmyi kimsi, Naxçıvan qırmızı kimsi, Qırmızı səbi, Naxçıvan İnkəməçiyi, Əsgəri, Nəqşəbi, Mışqalı və digər sortların bölgəyə məxsus genetik təmiz profilin olduğu müəyyən edilmişdir. Bu üzüm sortlarının ermonisizdirilmiş, ruslaşdırılmış və digər adları silinənlər ilk dəfə olaraq Azərbaycanın üzüm genofonduuna məxsus öz əzəli adları altında Beynəlxalq Üzüm Sortları Kataloqu Bazasında daxil edilmişdir. DNT analizləri nəticəsində becərilən üzüm sortlarının genotipində genetik profilləri əsasında unikal profillər, sinonimlər, omonimlər özünəməxsusluğu ilə diqqət cəlb edir. Bu da xalqımızın tarixən qədim və zəngin üzümçülük mədəniyyətinə məxsus olduğunu sübuta yetirir.

Beləliklə, molekulyar genetik analizlər nəticəsində Azərbaycanın üzümçülük rayonlarında, o cümlədən Naxçıvan iqtisadi bölgəsində yerli üzüm sortlarının mənşəyi araşdırılıb, qorunur, dünya miqyasında özəli adları bərpa olunur. Xalqımızın qədim üzümçülük mədəniyyətinə məxsus olan yerli üzüm sortlarının genetik DNT analizi əsasında Beynəlxalq Üzüm Sortlarının Kataloqu Bazasında bu bölgədə yaşayan, zəngin üzümçülük mədəniyyətinə malik xalqımızda məxsusluğunun təhrif olunması qarşısının alınması, öz qədim adları ilə dünya miqyasında tanınması və onların becəriləndirilməsi üçün zəruri tədbirlər həyata keçirilir.

Varis QULIYEV, Azərbaycan Respublikası Elm və Təhsil Nazirliyi Naxçıvan Bioresurslar İnstitutunun əməkdaşı, aqrar elmləri doktoru

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 13 yanvar (Bazar ertəsi günü) tarixli 86-cı nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transferasiyası

QİSMİ-RƏSMİ

Azərbaycan Cümhuriyyəti
Məclisi-Məbusan Sədri'nin əmrnamələri

Əmrnamə nömrə 47
Bakı əhli İsmayıl Həsənov, 1918 sənəsi dekabrın 30-dan etibarən Məclisi-Məbusan İdarəsi xidmətkarı təyin edilir.

Əmrnamə nömrə 48
Məclisi-Məbusan İdarəsi dəftərdarı Camal Paşazadə, həmin 1919 sənəsi yanvar ayının 8-dən etibarən kargüzər təyin edilir.

Əmrnamə nömrə 49
Bakı şəhəri Keşlə qəyəsi [kəndi] sakini Mir Bədrəddin Seyidzadə, həmin 1919 sənəsi yanvarın 11-indən Azərbaycan Məclisi-Məbusanı İdarəsində dəftərdarlıq vəzifəsinə təyin edilir.

Məclisi-Məbusan Rəisi namına rəis müavini
Hasan bəy Ağayev

AZƏRBAYCAN
MƏCLİSİ-MƏBUSANINDA
(keçən nömrənin axırı)

Fəhlə məsələsi

Sorğu oxunduqdan sonra Abbasqulu Kazımzadəyə söz verilir. Abbasqulu Kazımzadə qizğın və həssas bir niyyət söyləyərək, fəhlələrin cahən hadisətindəki [hadisələrindəki] mövqeyi, demokratiya nümayəndəsi olan Müttəfiqlər nümayəndələrinin Azərbaycanı qəbul və Parlamanı müəhəzifə etmələri, xirdə millətlər və yeni hökumətlərin bu gün ancaq demokratiya[nın] fikrini həkimliyi nəticəsi olaraq Sülh Konfransında yer almağa müvəffəq olduqlarını, bu gün cahən əmələ [fəhlə] və zəhmətkeşlərinin "istəsələr yaparlar, istəsələr yixarlar" dərəcəsinə mətin bir vəziyyət adlandıqlarını qeyd edərək, Azərbaycan fəhlələrinə naqli-kəlam edərək [sözü gətirərək] deyir ki:

Fəhlə, Azərbaycanda da az deyildir. Mis mədənlərində, balıq vətəgələrində, Bakı neft mədənlərində, Şəki ipək zavodlarında, tənəki fabriklərində və sair yerlərdə işləyən on minlərlə fəhlələrinin həli Azərbaycan Hökumətini düşündürməlidir. Görürsünüz ki, bunlar hökumətin sütnunu, istiqalətiyyətimizin əsgər məqamında xadimlərdir. Hökumət onların istirahət və ehtiyaclarını təmin edərsə, haman o fəhlələr istiqbalda [gələcəkdə] hökumətə zahir [dəstək] olarlar. (Mərkəzdən alqış) Madam ki, böylə bir qüvvəyə mətəciz, şimdindən bu qüvvənin yaşayışını, həyatını tənzim üçün yaxşı əsaslar hazırlamağı düşündürməlidir.

Möhtərəm məbuslar! Buna diqqət edərsə, bu məsələyə çox əhəmiyyət verər və bu qüvvəyə pasibən [himayəçi] olarsanız, kontrol qoymalısınız ki, onların hüququna təcavüz edilməsin; bu gün cahənə ədalət, üxüvvət [qardaşlıq], müsəvat [bərabərlik] süən atan onlardır; onlar cəmi dünyəyə "Yasə, özğəyə də yaşamağı müsaibə ver" deyirlər. Sorğumuzda bu gün biz onların fəna halını ancaq müxtəsərən yazmışıq. İnanırsız ki, Məsai [Əmək] naziri bu barədə təşəbbüslər etmiş, düşünmüşdür. Bu məsələyə əcolə [təcili] baxmalısınız. Biz deyirik ki, fəhlənin ruhuna qida verən məktəblər, xalq yurdları qapalıdır, gecə kursları yoxdur. Yemək-icmaldən böyük üsret [çətinlik] çəkirlər. Ucuz xörək, məəttəssüf [taəssüf ki], verilmir, yasağıqları yerlər hişvəsiyyəyə [igiyənəyə] müğayirindir [uyğun deyildir]. İstisnad etdiyimiz o qüvvə bu gün məhv olub gedir, səfələt və acliq bəlasına düşür olur; uşaqları məktəbsiz, xəstələri mərix-nəxəsizdir [xəstəxanasızdır]. Həttə uşaqları məktəbə, xəstələri xəstəxanaya aparmaq üçün araba verilir. İndi bu da yoxdur. Xəstəxanaların çoxu işləmir. Fəhlə hücrələrdə ölü, kömək edilmir. Aldığımız məlumatlara görə xirdə mədənlərdə 51, 16, 24-cü ucaşoklarda fəhlələri işdən çıxarıb və bəzi mədənlərdə 8 saat əvəzinə 14 saat işlədirlər. Bunların həpsi bir yerə toplanmışdır görürüz ki, fəhlə məhv olub gedir. Ona görə, ciddi çalışmaq lazımdır. Məsai naziri bunlar haqqında qəti və ciddi tədbirlər görməlidir.

Qarayev bu məsələdən təccüblənir, çünki bu məsələni "Müsəvat" firqəsi qaldırır, müsəvatçılar fəhlənin dərdinə qalır. Amma bununla bərabər, nətiq məsələnin məğzini axtardığı üçün bu fikri o da müdafiə edir. Zavod, fabrika komitələrinin dağılmasından şikayətə, Məsai Nazarəti yoxluğunda fəhlələrin dərdlərini deməyər yer tapmadıqlarını bəyanla, bundan böylə Məsai Nazarətinin təşkil ilə fəhlələrin dərdlərini baxılacağıni göstərir və rica edir ki: "Hər halda "Müsəvat" böylə məsələləri tez-tez qaldırsın."

Rəhim Vəkilov Qarayevə cavabla fəhlələrin hərəkəti və "Müsəvat"ın fəaliyyətini dəlil gətirərək deyir ki: "Həmişə "Müsəvat" fəhlə ilə, fəhlə də "Müsəvat" İdadir. Fəhlə hər zaman kəndi hüququnu hər yerdə, hər daşıq müdafiə edən "Müsəvat" ilə bərabərdir. Bizim firqəmiz fəhlələrə sinif hissindən başqa, bir də milli hissəyə odadır. Onlar artıq qoymayacağıq beynəlmillətiyyət adı ilə kəndlərini aldatırlar. Gözüaçıq ora gələn fəhləmiş həmişə kəndi manafeyi ilə bərabər, millətin də manafeyini gözləyir. Ona görə də hansı firqəyə axtarılan toplanmağı bilirlər."

Kiçikxanov "Müsəvat" fraksiyasının fikrinə tamamilə şərik olaraq xəbər verir ki, Azərbaycanın hər yerində fəhlələrin dərdinə çarə edilib, ehtiyacları nəzərə alınmış.

Safikürdski - Varid olan [gələc] sorğuya Məsai nazirini əvəz edən Safikürdski həzrətləri cavab verərək böylə bəyanat verir, deyir ki:

"Möhtərəm məbuslar!
Siz bilirsiniz, keçən hökumət zamanında Məsai Nazarəti yox idi. Ancaq yeni Hökumət fəhlə məsələsinə diqqət verərək, Məsai Nazarəti təşkil etməyə qərar verdi. Özünlüz görürsünüz ki, simdi Hökumət fəhlə məsələsinə na qədar mənə və əhəmiyyət verir. Müvəqqəat olaraq bu vəzifə 5-10 gündür ki, mənə tapşırılmışdır. Bu işə mənim üçün zəhmət olmayıb, sənəyə qəbul etdiyim bir vəzifədir. Yaxın vaxtda təşəkkül etmiş olduğundun, Məsai Nazarəti haqqında mən müfəssəl məlumat verə bilməyəcəyəm. Həttəki təzə gəlmişəm. Nitqərdə söylənilənlər tamamilə doğrudur. Həttəki öylə seylər var ki, bilsəniz başınızın tüki aydağ durar. Doğrudun fəhlənin həli dedikcə [gərdirdi], həmişə zəhmətini ağıri fəhlənin üzərində düşmüşdür. Ona görədir ki, axır zamanlar fəhlə məsələsinə çox artıq əhəmiyyət verilir. Gündə ortaya bir məsələ çıxıb bizi işğal [məşğul] edir. Əlavə, burada fəhlə konfransı vardır. Orada fəhlə tərəfindən gələnlə nümayəndə hər nə danışırlarsa, ancaq Azərbaycan istiqalini, Azərbaycan Hökumətini zərərindədir. Bunlardan Azərbaycan istiqalini müdafiə nətiqəyi-nazarətində bulunan yoxdur. İçərinədə müəlmən fəhləsi də var, amma əzdir. Biz təşəbbüs edirik ki, konfransda müəlmən fəhləsi məsələlərinin miqdarı artıq olsun. Konfransda müəlmən fəhləsinin miqdarını çox olarsa, o sözləri ki, Parlamanə, istiqalimizə toxunur, müəlmən nümayəndələri orada müdafiə edə bilər."

Bəzi mədənlərdə konfransa gedən fəhləyə ayrı nəzərlə baxaraq, həttə onları qulluqdan çıxarırlar. Bu xəbər yetmişək, mən əmr etdim təhqi olunsun. Məlum oldu ki, fəhləni ancaq siyasi mülahizə ilə çıxarırsılar. Binaəniyyəh [ona görə], qovulan fəhlələrin qeri qəbul edilmələri haqqında əmr verdim. Əgər əməl edilməsə, ciddi tədbir görəcəyəm. Çünki mən deyirəm, bilir və inanırsız ki, Hökuməti və Parlamanı ancaq fəhlənin köməyi ilə saxlaya bilərsiniz. Bunu bilən bir Hökumət əlbəttə fəhləni nəzərdən uzaq tutmaz. Ona görədir ki, bütün nəzirlərin həmrəy olduqları halda bacardığı qədər fəhlələrə

mənzil, xəstəxana, məvacib və məktəb məsələləri uğrunda çalışır. Bunu nəzərdə tutunuz ki, yalnız Azərbaycan fəhləsi deyil, sair məmləkət fəhlələri də bundan yaxşı halda deyildirlər. Doğrudur, bu saat ancaq bəşevik fəhlələrinin həli yaxşıdır. Amma onların da yaxşı həli çox çəki bilməz; bir ay, iki ay. Sonra onların həli səirlərindən bətar olacaqdır. Mən hər şeydən ziyadə fəhlə təşkilatına əhəmiyyət verərək əmr etdim yərisi fəhlə, yərisi iş sahibləri nümayəndələrindən olmaq üzrə 10 nəfərdən ibarət komissiya seçilsin. Bu komissiya fəhlə işlərinə baxaraq, Məsai Nazarətində təqdim etməlidir. Komissiyonun sədri də Məsai naziri olacaqdır. Komissiyonun qərarı na olsa, mən onu yəridəcəyəm. Bundan əlavə, qarşımızda bəzi böyük məsələlər var; əzəmlə [o cümlədən] müştərk müqavilə (kollektiv) ki, hazırda fəhlə konfransında da müzakirə edilməkdədir. Parلمان bu barədə fikrini deməklə böyük xidmət göstərməyə olacaqdır."

Nazirin bəyanatından sonra sadr cənabları "Müsəvat" tərəfindən verilmiş olan təklifi oxuyur:

"Müsəvat" fraksiyonu tərəfindən Bakı əməllərinin [fəhlələrinin] əhvalı haqqında Məsai nazirinə verilən sorğuya qarşı Məsai nazirinin vermiş olduğu bəyanatı kəfi görməklə və təqdir etməklə bərabər, Məclisi-Məbusan, nazirin ümumi surətdə söylədiyi əsasların təzliklə qövlədən fəhlə [sözədən işə] gətirilməsini təkliflə, növbədəki məsələlərin müzakirəsinə keçir.

Təklif ittifaqi-ara [yekdillik] ilə qəbul olunur.

Lənkəran və Muğan məsələsi

Bundan sonra, Türk Ədəmi-Mərkəziyyət "Müsəvat" firqəsi tərəfindən Lənkəran və Muğan haqqında Rəisi-vükəla [Baş nazir] həzrətlərinə kitabən verilmiş olan zeylədəki [aşğıdakı] sorğu oxunur: Azərbaycan Məclisi-Məbusan Rəisi həzrətlərinə. "Müsəvat" şöbəsi aşğıdakı istizahın [sorğunun] Hökumət Rəisinə verilməsini təklif edir: Azərbaycan Hevəti-Nüzzar [Nazirlər Kabineti] Rəisi Fətəli xan Xoyski həzrətlərinə.

Vətənin ayrılmasız bir cüz'ünü [hissəsini] təşkil edən və paytaxtımızın böyüründə bulunan Lənkəran uyezdidin bir taqım özübaşına şəqilər [yolkəsənələr, quldurlar] əlində hər növ zülüm və cəbrlərlə [zorakılığa] maruz qaldığı, bura müsəlman əhalisinin min dürü təcavüzlərə, işğancılara, haqsızlıqlara giriftar olduqları, Muğan Cümhuriyyəti adı ilə tüğyan edən şəqilərin kəndlərini Muğan Hökumətini tanımağa icbar [məcbur] eyadıkları, Hökumətə məlum olmayan bilməz. Hökumətin bu zavallı vəziyyəti, bu qəddar şəqilərlə təsəllütündən [zülümündən] qurtarmaq üçün nə kimi tədbirlər müjərciat eylədiyini bilmək istəyir.

"Müsəvat" şöbəsinin rəisi
Məhəmməd Əmin Rəsulzadə

Hacı Mirzə Salim Axundzadə (Lənkəran nümayəndəsi) sorğunu müdafiə edərək, çox qizğın və səmimi bir niyyət söyləyərək, Lənkəran və Muğan müsəlmanlarının halını təsvir, səbiq hökuməti tanqid edir və əhəliyi-islamiyyətinin [müsəlmanların] əhvali-əsfəfinəni [acınacaqlı halını] təsvir öyün böylə bir məruzə oxuyur:

Lənkərandə olan əhvalat
Lənkəran şəhərində xərəbə və paymal olmayan [dağılmayan] bir ev mövcud deyil. Lənkəranın vəziyyəti mülahizə edən insanın ürəyi ya gərək erməni ürəyi və ya xəxol ürəyi, yəinki gərək daş olsun. Şəhərin özündə bilmərrə [tamamən] xarəba olub əsər qalmayan ev yoxdur. Biçərə Yusuf bəy Bayramlıbəyov ki, məktəbi-ibtidai-ali [ibtidai-ali məktəb] müəllimidir, "Müsəvat" firqəsinə mənsub olmaq cəhətinə əvi xərəba və cəmi mali paymal və qərat edilib, əhli-əyalı [ailəsi], uşaqları onun-bunun qapılarında, kəndlərdə səfil-sərgərdən, ac-yalvac dolanırlar. Dəfələrlə istəyib şəhərə gəlsin, onun üçün məmkin deyildir.

Şəhərimizin ulu zənginlərindən Əsgər xan Talışinski kimi şəxs İran güşələrində qalıb öldü. Evi və həyatı və imarətləri tamamən qərat olub, həttə evin pəncərələri, qapıları, pol [döşəmə] və təmasası [taxtaları] da bilmərrə yənikül öldü. Buna da itkifə etməyi [qane olmayıb] əvvəllərdə ermənilər, sonralar da xəxollar o gözəl imarətləri atı və heyvan yatağı qərar veridilər. Hələ İsa bəy Əlibəyovun adı evi bilmərrə zirə zəbərdir [alt-üzü edilməmişdir]. Əgər bu təriqə [yol, qayda] ilə əbdad Lənkəran şəhərinin xarəbalarını siyahı eylesəm, lazımdır ki, hamı əhalinin adlarını bir-bir zikr edəm.

Lənkəran deməli kənci Şirvandır. Amma bu qədar dəyə bilərəm ki, Qalada Tuğra xanımın imarətindən başqa cəmi erməni, rus, cuhud evləri abad və avadanlıqları salamətdir. Lənkərandə məşhur Əkbərovların cəmi mülkləri, evləri xərəba və yəinki erməni və xəxol mənzillidir. Qalada saldat mənzili, yəni əsgərə lazım olan mənzillər mövcud ola-ola, genə də şəhərin içində Əkbərovların öz arvad-uşağına məxsus olan mənzillərdə xəxollar əyləşib, bu qizğın şiddət vaxtında onların əhli-ayalları [ailələri] bunun-onun qəpəsinə qaldırlar.

Şəhərimizin faqir, yetim və dul arvadlar, əlsiz-ayaqsızların xəzinəsi və söykənəcəyi və pənahəgəhi [panah yeri] olan Abdulləyəvlər, Kərimovlar, Kazımovlar, Ağayevlər, Nasirovlar, Qurbanovlar, Daşdəmirəvlər bilmərrə talan və qərat olub, fəlakət və üsrətə [çətinlik] qürbətə, kəndlərdə qəki keçirirlər. Lənkəranın fəqərə və məsakin [biçərəklər] və əlsiz-ayaqsızlarının da cəngüzdə [ürək yandıran, çətin] və ciyərlə yandıran olan acliqda və susuzluqda əhu vəvəyləsi [ahı, fəryadı] şəhərin fəlakətində olan tüccar və əyan və əşrafı [nüfuzlu adamları] üçün daha bir artıq ciyərlə parçalayan müsibətdir.

Şəhərin xəxol hökuməti gündə bir bəhanə gətirib, şəhərin zənginlərinin cürbəcür əziyyət və möhnətlərə incidib, qismbəqisim [hissə-hissə] vergilər əldəndirərək növbədən xərclər alırlar.

Xəxollar buna da itkifə [qənatət] etməyib, gəcalər hər bir şəxsi ki, qədimdə varlı idi, onun evinə gedib təhdid və təxviyyərlə [qorxutmaqla] hər şey istəyirlər, olmanın bəbəllər ev sahibinin başına gətirirlər. Həttə namuslara təcavüz edirlər.

Xəxollar əvvəl özlərini Muğanski Respublika [Muğan Respublikası] adı ilə adlandırdı, sonra bilmərrə hansı təb səbr gəlib-sə, Muğanski Respublikasını məsləhət görməyib, özlərini Rusiya hissəsi sayıb Ufa Hökumətində tabe edirlər. Xəxollar əşkərə deyirlər ki, biz Azərbaycan Hökumətini bilmək istəməyimiz və ingilisi də tanımayız.

Keçən həftə Muğan xəxolları, şura əsası [üzvləri] və hökumət icrası düzəltmək üçün svezd [qurultay] tərtib vermişdilər. Bu ünvan ilə ki, hər bəş min beş yüz nəfər müsəlman bir nəfər nümayəndə və hər əlli nəfər xəxol da bir nəfər nümayəndə təyin edib 120 ədəd üzv düzürd olandan sonra hökumət təşkil etsinlər. Bu hökumətə bərabər, yanvarın 4-cü gecəsi xəxollar Məhəmmədəğay qəssabın evinə tökülüb, Məhəmmədəğayın gəlirini iki nəfər balaca uşaqları ilə bərabər qoyun kimi başlarını kəsib evlərində olan naqdiyyə [nağd] on min manatdan başqa, lazım olan şeylərini də qərat ediblər. Yəni həman gecə Dəriği Məshadi İsmayıl uşaqlarının evlərini də bit-tamam [tamamən] oğurlayıblar. Lakin bura şəhərin bir miqdar içərişi olduğu üçün ədəm öldürməyə fərsət tapmışdılar.

Lənkəranın hadisəti [hadisələri] sayə gəlməz. Salyan sərhədindən tutmuş Xəxol təkləsindən, Yüzüncü şəyindən tutub Perimbeləcan ki, iki böyük pristav məhəli – biri Sıbdəst, birisi də Ərkivan ucaştəksidir, nə qədər müsəlman kəndləri var işə bittəmmən xərəbazlar, evlər və köylər hamı yənikül və yerlərinə də xəxollar məlik olub əkiblər. Məğər Qızılağac kəndi ki, haqiqətdə Qızılağac camaatı namuslu camaat olduğu üçün, xəxollar əlbir olub sərsü müsəlman-

ları qətl və qərat etməkdən xəxollarla bərabər heç bir zərrə qədərli olsa da müziyyəq etməyiblər [çəkinməyiblər]. (Saslar: ayıb olsun)
Axundzadənin nitqindən sonra sorğu səsə qoyularaq qəbul edilir.

Ermənilərin qətl məsələsi

Bədəhu [sonra] sosialistlər tərəfindən idxal edilmiş zeylədəki [aşğıdakı] sorğu oxunur: Azərbaycan Məclisi-Məbusan Rəisi cənablarına! Hökumət namına Məsəlislər fraksiyonu tərəfindən işbu sorğunu (istizah) Məclisi-Məbusanın əvvəlincisi cəlasətində [iclasında] qoy-namızı rica edirəm.

"Qəzetlərdə dərc olunan xəbərlərə görə, Azərbaycan dəmir yolu Hacıqabul stasyonunda vaqondan Sarkisyan namında [adında] bir erməni, əsgərlər tərəfindən çıxarılıb və nəryəyə gəndəriləyi məlum deyildir. Haqiqətdə böylə bir hadisənin vəqə olduğu Hökumətə məlumdurmu və əgər əmalın isə, böylə təhəmmül olunmaz [düzülməz] hadisələrin bir daha təkrar etməməsi və günahkarın qəti tənbehi [cəzalandırılması] üçün nə yolda tədbirlər görmüşdür?"

Sosialistlər fraksiyonu katibi
Abbas Atamaliyev."

Əhməd Cövdət (Sosialistlər fraksiyonu tərəfindən) sorğunu müdafiə edərək, çox harəratlı bir nitq söyləyərək, böylə harəkatlar sağdan hücum edən bəşeviklərin, vətəni, Azərbaycanı, Azərbaycanı istiqlalını baltalayan qarəğürülərin əməli olduğunu qeyd edərək, cahən mühakiməsində böylə əmalının ancaq 3-5 müqəssirlərə deyil, bütün millət öhdəsinə atılacağıni, millət hesabına yazılacağıni, millətətimiz, hökumətimiz və istiqalimizə qaralayacağıni, ləkədar edəcəyini [ləkləyəcəyini] qeyd edərək, soldan gələni qırmızı bəşevik kimi, sağdakı bəşeviklərə də mübarizə edilməsini tələb edir, deyir ki:

Əzərbaycan məmləkətində, millətlər arasında niqaf salan bu cür harəkatlara yer verilməməz. Millətlər arasında [münasibətləri] gərgin olan böylə bir zamanda erməninin vaqondan çıxarılmasına qəyət bəxməq olmaz. Hökumətimiz böylə harəkatlar müqabilinə qəyət tədbirlər görüb, müqəssirlərə şiddətli cəzalar verməlidir.

Fətəli xan Xoyski - Sorğuya Rəisi-vükəla [Baş nazir] Fətəli xan Xoyski həzrətləri cavab verərək bəyan edirlər ki:

"Guya Sarkisyan nam [adlı] bir şəxsin vaqondan çıxarılıb aparılması haqqında verilən bəyanat əsasıdır. Qəzetlər yazırdılar ki, guya Sarkisyanın aparılmasında Azərbaycan əsgərləri də iştirak edirdilər. Bu xəbəri eşitdik, mən Hacıqabulda duran əsgərlərimizin komandanına teleqraf çəkərək istizah etdim [izah etdim], cavab aldım ki, əsgərlər tərəfindən heç vaxt böylə iş görülməmişdir. Həttə Hacıqabulda böylə iş olduğu əna məlum deyildir. Sonra biza xəbər veridilər ki, Sarkisyan adlı bu erməni zabiti rəki [araya] aparılmış. Özüni də, malını da vaqondan düşürmüşdür, barətülqəvi [protokol] yazıb rəkin saxlamışlar, Sarkisyan isə o biri qatlarla yola düşmüşdür. Son zamanlar, bəzi bədxəhər Hökumətə ləkələməyə çalışdıqlarından, mən bu iş ciddən baxdım. Qəzetlərdə bir xəbər də var idi ki, Hacıqabulda 13 erməniyi vaqondan çıxarıb güllələmişlər, ancaq Qriqoryan adı birisi qaçıb qurtarmışdır və Qriqoryan həman güllələyən adamları tanıyırmış. General Tomson da bunu mənə yazmışdır. Dərhal Daxiliyyə naziri qubernatoru, Erməni Milli Şurası nümayəndəsi və həman Qriqoryanla bərabər təhqiqat üçün Hacıqabula göndərdi. Orada bütün əsgərləri, zabitləri və sair şəxsləri Qriqoryana göstərmişlər, amma qətil dediyi adamları tanıya bilməmişdir. Bununla bərabər, qubernator təhqiqat icra edib bütün dəmiryol qulluqçularını, xüsusən müsəlman olmayanları danışdırmışdır. Məlum olmuşdur, bu şeyiə qətiyyətin yalan imiş. Hacıqabulda böylə bir şey olsaydı, əmin olunuz ki, qatilləri tapıb cəzalandırırdıq. Bu xəbərləri bədxəhər Azərbaycan Hökumətini ləkələndirmək üçün buraxırlar. Hökumətimiz bütün canıları təqib edir və Hökumət nəzərində hamı millət, hamı Azərbaycan vətəndaşı bərabərdir."

Rəisi-vükəllərin nitqindən sonra sosialistlər tərəfindən verilmiş zeylədəki formula oxunur:

Sosialistlər fraksiyonu tərəfindən Hökumətə Hacıqabul stasyonunda Sarkisyan adlı bir şəxsin vaqondan çıxarılması haqqında Hökumətə verdiyi sorğu xüsusunda Hökumət rəisinin verdiyi bəyanatı dinləyib və Hökumətin gördüyü tədbirləri təqdir edib, növbədəki məsələlərin müzakirəsinə keçir.

***

HÖKUMƏT ƏZALARININ FƏALİYYƏTİ

Yeni Vüzərə Kabinəsi [Nazirlər Kabineti] təşkil olundu. Adətə görə, Kabina ricalının [Hökumət adamlarının] hər biri gələcək fəaliyyətinə dair bir proqram yazıb Parلمانə, mətbuat və ya sair bir vasilə [vasitə] ilə əhalini əsina qılar [məlumatlandırır]. İndiyə qədər Maliyyə, Ərzaq və Postə-Teleqraf və Türüq və Məabir vəzirlərinin [nazirlərinin] proqramlarına dərə [məlumatla məlik] olduq. Bunların bəzi təsavvuratını burada kifayət etməyi mənfəətdən xali [mənfəətsiz, boş] bildimək.

1) Maliyyə vəziri [naziri] Protasov cənabları qəzetə mühərririni proqramı ilə əsina qıldığı əsnada, sair mülahizəti arasında bunu da qeyd etmişdir ki: "Naqdiyyə məsələsinin nizama salmaq, Vüzəratın [Nazirliyin] birinci vəzifələrindəndir. Kağız pulun davamı əhalini müflis edir. Buna məqami-zarurətə ehtiyac bulunduydu halda, əsası işlərində kağızı filiz pullar ilə [mis, gümüş, qızıl] dəyişməliyiz. Əhəlinin banklara rəğbət və etibarını qazanmağa çalışmalıyıq ki, sandıqlarında hişz etdikləri 300 milyondan 500 milyona qədər bəkar pulları banklara təhvil versinlər, ta ki, ticarət və sənəat [sənaye] ehtiyacları da həman pullarla rəf" ola [aradan qaldırıl] bilsin. Mənim ümdə məqsədim xərac [vergi] üsulunu öylə bir halə və nizama salmaqdır ki, dövlətin mədaxili məxərcini ödəyə bilsin."

Hərgəh Protasov cənabları dediyi kimi olarsa, bu bir xoşbəxtlikdir.

2) Ərzaq vəziri Lizqar cənabları məmurlarına yazdığı bir xitabnamədə deyir ki: "Məhtəkilərə və rüşvətxorlara əman verilməyəcəkdir. Məmurlar da mənim bu məsləkəmə iştirak etməzlərsə, qulluqdan kənar olacaqlar."

Bəli, bu birinci dəfədir ki, əshabi-vüzəra [nazirlər] möhtəkir və rüşvətxorları müdaxət altına almaq [cəzalandırmaq] fikrinə düşmüşlərdir. Çox gözəl niyyətdir. Əlləh tövfiq versin [kömək olsun].

3) Postə-Teleqraf vəziri Aslan bəy Səfikürdski cənabları özünü iş başına keçməsinin məmurlarına xəbər verdiyi bir həkmədə böylə deyir: "Etiaqəd edirəm ki, məmurlarımız kamalı-sıdaq-dil [tam bir səmimiyyət] ilə çalışarlarsa, vəzifə bitirməkdə kəhalət [saxtakarlıq, gözəndə pərdə əsmə] göstərməzlərsə Azərbaycan postə-teleqrafı da muntəzəm bir üsul və şəkli qəbul edəcəkdir. Məmurlarımız iştirak və müavinət [kömək] göstərsərlərsə, postə-teleqraf təşkilatı da mürür ilə [vaxt keçdikcə] artar..."

Postə-Teleqraf müəssisəti [müəssisələri] insanların dəmarları, ağcaqların rışaları [kökləri] mənzələsinə [kimi] olub, məmləkətin zənginliyinə və mədənləşməsinə böyük bir vasitədir [vasitədir]. Postə və teleqraf müəssisəti ilə dəmiryolları arasında böyük bir rabitə vardır ki, axırkılar nizama düşməzlərsə, əvvəllərlə də pozuq bir hal ilə

yaşamağa məcburdur. Böylə olan surətdə, qabaqc dəmiryollarımızın nizamina çalışmalıyıq. Postə-Teleqraf Vüzəratı [Nazirliyi] şəhərlərdə və bəzi qəsəbələrdə köhnədən açılmış postaxanaları diriltməklə bərabər, bir neçə yeni xətlərin açılmasına çalışırsə, həlalik əhəmiyyət də buna kifayət edəcəkdir. Bizim də arzu və təmənnəmiz bir bu qədərdir."

Dəmiryolların halına gəldikdə, bunun pozğunluğu sair pozğunluqlarımızdan daha əşadidir [çoxdur]. Bunu Türüq və Məabir [Nəqliyyat və Rabitə] vəziri Xudadad bəy Məlikaslanov həzrətləri qəzetə mühərriri ilə yaddığı bir müsahibədə özü iqrar [etiraf] eyləyir. Böylə ki:

4) Türüq və Məabir vəziri dəmiryolların qüsurlarına [qüsurlarına] dair xüsusi zənn və mülahizələrini təsvir edərkən, mühərririn nəzərini bir çox dəyərli qeydlərə cəlb etmişdir. O cənabın dediyinə görə: "Dəmiryolun parışanlığı müharibə əsnasında başlanmışdır. Ələlxüsus rus əsgərləri Qafqaz qitəsinə tərək etdikləri əsnada yollar talan və yağmaya düşər olmuşdur. Böylə ki, Poylu müvəffiqdən [stansiyasından] başlayaraq Bakıya qədər bir çox istasyonlar, su anbarları və körpülər tərmar olmuşdur. 5000 yük vaqonundan 300-ü və 250 lokomotivdən ancaq 20-30 danəsi qala bilmişdir. Bundan əlavə, türklər Azərbaycandan çıxarkan vaqonlarımız da bir-bəş Batuma gedib, hələ İndiyədək özümüza qaytar[ıl]mamışlar və məlum da deyil ki, nə vədə bu vaqonlar qaytarılacaqdır. Bir çox mayah-tacın [ehtiyac maddəsinin] Azərbaycanda tapılmadığı cəhətinə həftələr, bəlkə aylarca məəttəllik olur."

Rüşvətxorluğa gəldikdə, buna dair vəzirin özünəməxsus bir təsavvürü vardır. O da bundan ibarətdir: "Madam ki alati-naqliyyəmiş [naqliyyə vasitələrində] sənişin və yükükləri ehtiyacını rəf" etməkdə [aradan qaldırmaqda] aciz qalıb dururlar, rüşvətxilik də o vaxta qədər davam etməmişdir. Hamı səfirindən qalmamaq, hamı yükünü yola salmaq istəyir. Yər şoləti müsaibət göstərmədiyə halda, rüşvət məsələsi də məcburən meydana atılacaqdır. Bununla belə, rüşvətxorlara imkan verilməyib hər yerdə təhti-mühakiməyə [mühakimə altına] alınacaqlar. Bu işdə əhalinin mənə köməyini vacib bilib istasyonlarda elənamələr asdırtmış ki, bəlkə rüşvətxorlardan şikayətə mənə müjərciat edələr, amma cıfəyadə, İndiyə qədər heç bir şikayət də olmamışdır. Bundan əlavə, rüşvətxorluqda hamı dəmiryol məmurlarını müttəhim etmək əsəfdən kənar bir işdir. Zira bunların ancaq bir zümrəsi rüşvətxorluğa mürəkibdir [rüşvətxorluğa bulaşmışdır], qalanı isə az bir məvaciblə qayurana [qeyratlı] çalışır, vuruşur. Bunların təmini-məişəti üçün Vüzərat [Nazirlik] vur qüvvəti ilə çalışacağıdır."

Vəzirin bu iradəni oxuduqca, ürəkəndən qara qanlar axıb gedir. Görünür ki, təzadən dəmiryol xətləri çəkməyə hələ heç bir ümid bağlamamalıyıq. Zira köhnə dəmiryolun məxrubətlərini [xərab yər-lərini] düzəltmək üçün sadə və xirdəca məyətəci bəla dərdəst edə [aldə edə] bilməyəcəyik. Əhəlinin ehtiyacı çox, dəmiryolu isə əzdir. Qarabəğ, Şirvan, Zaqafət və Culfa dəmiryollarının layihəsi – ki bəlkə rus hökumətinin vaxtındanrı – görünür ki, yəni bir müddət, sabiqə xey

«AZƏRBAYCAN» qəzetinin 1919-cu il 13 yanvar (Bazar ertəsi günü) tarixli 86-cı nömrəsinin ADA Universitetinin dəstəyi ilə transferasiyası

Əhməd Rəfiq bəyin təltifi

Türklük naminə fəvqələdə fəxr və ibdihacımızı mövcib olan [sevincimizə səbəb olan] bir xəbər aldıq. Müvərrix [tarixçi] Əhməd Rəfiq bəy “Dəmirbaş Şarlı” namı ilə təlif etdiyi [yazdığı] əsərdən dolayı İsvəc hökuməti tərəfindən “Vaza” nişanı ilə təltif edilmişdir. Bundan başqa, bu əsəri İsvəc lisanına tərcümə edən “Karolin” cəmiyyəti də müvərriximizə 10 min frank mükafat göndərmişdir. Biz bunu millətimizin məsəri-mədəniyyəsi [nəhang mədəniyyət əsərləri] naminə böyük bir məzhəriyyət [nailliyət] add [hesab] edirik. Elm sahəsində bir mütəxəssisimizin əsəri İsvəc lisanına tərcümə olunsun, müəllif təqdir edilərək nişan və mükafatı-nəqdiiyyə [pul mükafatı] ilə təltif edilsin. Zənn edirik ki, bu hal ilk dəfə olaraq vəqə olmuşdur. Bu səbəblə, vəq’ə [hadisə] bir qat daha qiymət və əhəmiyyət-kəsb etmiş [qazanmış] olur. Türk mədəniyyət və ürfəni naminə ehraz etmiş [qazanmış] olduğu bu müəvəffiqiyətdən dolayı Əhməd Rəfiq bəyə ansəmin [ürəkədən] bəyani-təbrikat edərək [təbriklərimizi bildiririk].

Müvərrix Əhməd Rəfiq bəy “Lalə dövrü”, “Qəbaqçı Mustafa”, “Qadınlar səltənəti”, 6 cildli nəşr olunan “Böyük tarixi-ümumi” ilaxır kimi əsəri-tarixiyyəsi [tarixi əsərləri] ilə kütübxaneyi-ürfanımıza pək qiymətli kitablar əlavə eyləmiş, tarixi-mədəniyyətimizin [mədəniyyət tariximiz] bir çox müzlüm [qaranlıq] nöqtələrini tənvir eyləmişdir [ışığılandırmışdır]. Məktəbi-hərbiyyədən 1314 sənədə nəşət edərək [məzmun olaraq] məkatibi-əsgəriyyədə [hərbi məktəblərdə] 12 sənə müəllimlik etmiş və mütətaqibən [onun ardınca] Ərkani-Hərbiyyəyi-Ümumiyyə dairəsi [Baş Hərbi Qərargah] Cəriədə qisminə [Mətbuat Şöbəsinə] təyin edilmiş olan Tarixi-Osmani Əncümnəni əzasından [üzvlərindən] Əhməd Rəfiq Bəy, silki-əsgəridən [hərbiçilər təbəqəsindən] istefa edərək, bütün zaka və fəaliyyətini Osmanlı tarixinə vəqf [həsr] eyləmişdi. Şəyani-təəssüf [təəssüfə layiq] olan cəhət, böylə müqtədir [qüdrətli] bir müvərriximizin kəndi məmləkətimizdə hənuz məzhəri-mükafat və təltif [mükafat və təltifə layiq] olmamış olmasdır. Bu kimi işlərdə əcanibin [əcənbəlin] qədrişünaslığına baxaraq, düçəri-hicab olmaq [utanmamaq] əldən gəlmir. İsvəc hökumətinin məzhəri-təqdir və təltifi olan müvərriximizi təbrik edərkən, bizdə şimdiki qədar göstərilən laqeydiyyə təəssüfənxan oluru [təəssüf deyirik].

“Yeni gün”

Sələməti-ammə [ictimai əsasid] həyatı

Müsalihəyi-ümumiyyə qarşısında bulunmuşumuz şu əyyəmi-nəzikə və mühimmədə əfkar və hissiyyəti-məmləkəti vəsəit-i-ıqnaiyyə ilə cəhani-mədəniyyətə iblağ və mövcudiyyəti-milliyəni surəti-asayiş-pərvəranədə ibraz və müsalihəyi-ümumiyyədə Osmanlıların hüquqi-təbiyyə və müktəsəbasini müdafiə və elayə əlbirliyi ilə çalışmaq məqsədi və “Sələməti-ammə həyatı” ünvanı ilə İstanbulda bir cəmiyyət təşkil etdiyinə istixbar etdik. [Ümumi sülh qarşısında olduğumuz bu hassas və mühüm günlərdə ölkəmizin fikir və hisslərinə qəneədici vəsəitlərlə mədəni dünnyəyə çatdırmaq və milli varlığı əsəyisəvar bir surətdə nümayiş etdirmək və ümumi sülhdə Osmanlıların təbii və qazanılmış haqlarını müdafiə etmək və ucaltmaq işində birgə çalışmaq məqsədi ilə İstanbulda “İctimai əsəyis həyatı” adlı bir cəmiyyət təşkil edildiyi xəbərinə aldığımız.

Cəmiyyətin həyatı-ıdarəsi şu zəvətdən mürəkkəkdir [Cəmiyyətin idarə həyatı bu şəxslərdən ibarətdir]: Beyrut vəliyi-səbiqi [keçmiş Beyrut vəlisi] Ədham bəy, mühərririni-Osmaniyyədən [Osmanlı yazuçılarında] Asaf Müəmmər bəy, Şurəyi-Dövlət əzəyi-səbiqəsindən [Dövlət Şurasının keçmiş üzvlərindən] Rəşad Fuad bəy, Darülfünun müdarrislərindən [Universitet müəllimlərindən] Fətin əfəndi, mühərriri-Osmaniyyədən Mahmud Sadiq bəy, Qırxıləsa [Kırklareli] məbəsi-səbiqi [keçmiş millət vəkil] Mustafa Arif bəy, minbəsi [mayor] Nəhid bəy, mühərririni-Osmaniyyədən Nüzhat Səbit bəy.

Cəmiyyətin proqramı şundan ibarətdir:
Maddə 1.
Bütün firqələrin xüsusi qayələri fəvqündə bir “Sələməti-ammə həyatı” təşəkkül etmişdir.
Maddə 2.
Həyatın məqsədi, xarici və daxili təzyiqlər [təzyiqlər] təsiri ilə şimdiki qədar mümkün olan [üstü örtülən, inkisaf etməsinə imkan verilməyən] əfkar və hissiyyəti-məmləkəti cəhani-mədəniyyətə iblağ və mövcudiyyəti-milliyəni surəti-asayiş-pərvəranədə izhar və müsalihəyi-ümumiyyədə Osmanlıların hüquqi-təbiyyə və müktəsəbasini bəhaqqın [layiqli şəkildə] müdafiə etməkdir.
Maddə 3.

“Sələməti-ammə həyatı” əfkar və hissiyyəti-məmləkəti təmsil edən Zati-şövkət-simati-Həzrəti-xilafət-panəhinin sələməti-mülkü millətə matuf əməli-mülkənaləri [ölkənin və millətin salamatlığını nəzərdə tutan şəhərlə bağlı arzuları] ətrafında toplanmağı bir vəcibə [məcburiyyət] add [hesab] edir.

“Vakit”

Suriya və Havran istiqlalı

İngiltərə hökuməti 3 təşrihi-əvvəl [dekabr] tarixi ilə nəşr etdiyi [yayıdığı] surəti bir tabliğədə Fərat ilə Suriya arasında sakin [yaşayan] bədəvilərlə Suriya və Havran ərazilərini istiqlalını təsdiq etmişdir. Məlum olduğu üzrə, Hicazın istiqlalı Fransə, İngiltərə və İtaliya tərəfindən 1916 sənəsindən bəri təsdiq edilmiş bulunur.

“Vakit”

İstanbuldan alınan xəbərlərə görə “Sabah” qəzetəsi yazır ki, biz Cəmiyyəti-aqvama [Millətlər Cəmiyyətinə] daxil olub-olmadığımızı bilməyirik.

Cəmiyyəti-aqvam nə məqsəd təqib edir? Cəmiyyəti-aqvam bir hökumətin digər hökumət haqqında hər cür ədalətsizlik və təcavüzlərinə münəniət [mənəfilik] göstərəcəkdir. Keçmişdə bizim haqqımızda bir çox ədalətsizlik olmuşdur. Mümkündür ki, gələcəkdə də bu cür olsun. Cəmiyyəti-aqvam bizi müdafiə edə bilər. Ona görə də biz Cəmiyyəti-aqvama daxil olmağa çalışmalıyıq.

Türkiyə limanları arasında münasibət [rabətə]

“İstanbul” qəzetəsinin verdiyi məlumatda görə, bu yaxın vaxtlarda Türkiyə gəmiləri ilə İstanbul Qara dəniz və Adalar [Egey] dənizi limanları arasında münasibət [ləqaq] başlanacaqdır.

QƏZƏTLƏRDƏN

Rusiya

Moskvadan xəbər verirlər ki, bolşevik əsgərləri Volmar [Valmiera] şəhərinə daxil olmuşlardır. Yuryev [Tartu] şəhəri də bolşeviklərə əlina keçmişdir.
* Bolşeviklər almanlar tərəfindən təxliyə edilməkdə olan Belorusiyanı tədriclə zəbt etməkdədirlər. Şəhərlər və kəndlər bolşevik əsgərləri tərəfindən işğal olunmaqdadır.

Müttəfiqlər Batumda

Batumda olan hamı müəssisələr Müttəfiqlər tərəfindən təhvil alınmışdır. General-qubernator nəzdində bir sura təşkil edilmişdir ki, bu suraya qüçlülərdən və ruslardan iki nümayəndə, qalan millətlərdən isə bir nümayəndə davət edilmişdir. Gürcü müsəlmanları

bir nəfər nümayəndəyə razı olmadıqlarından, mitinq dəvət edib, gürcü müsəlmanları nümayəndələrinin ədədinin artmasını tələb etməyi qərara almışlardır. Şəhər idarəsi məzkur [adı keçən] şura üzvlərinin təyin edilməyib milli suralar tərəfindən intixab olunmasını [seçilməsini] general-qubernatordan xahiş etmişdir.

Batuma gəlmək və Batumdan çıxmaq şəraiti [şərtləri] yüngül-ləşdirilmişdir. Tiflis ilə Batum arasında dəmiryol münasibəti [rabitəsi] başlanmışdır. Poçta və gömrükhana dəxi fəaliyyətə başlamışdır. General-qubernator nəzdində olan şuradan müşahidə olunan narazılıq gəldikcə artmaqdadır. Şura tərəfindən Batum əvəzində təyin edilən məmurları acarallılar [acalar] qəbul etməyib, həman yerlərə acarallılardan təyin edilməsini tələb edirlər.

Gürcü həyatı-mürəxxəsəsinin [nümayəndə həyatının] Yevropaya əzimatı [yola düşməsi]

Gürcüstan Hökuməti tərəfindən işbu nümayəndələr Parisə azim olmuşdur [yola düşmüşdür]: Həyatı-mürəxxəsə sədri [N. S.] Çxeidze, üzvlər [İ. G.] Sereteli, [N. Y.] Nikoladze, [İ. P.] Qobeçiya, Q. Rtsxiladze; müşavirlər isə professor Cavaxov, general Odişelidze, doktor [V.] Qambaşidze və Qeabe, həyatı-mürəxxəsə işləri müdiri [İ. İ.] Zurabov, onun müavinləri [Y.] Demolon-Sereteli və [Q. A.] Qoqeləşvili.

Rus gəmilərinin Müttəfiqlər tərəfindən zəbti

Sevastopoldan xəbər verirlər ki, hamı rus hərbi gəmiləri ingilis-fransızlar tərəfindən zəbt edilmişdir. Müttəfiq gəmiləri komandanının binəgüzərliginə [sərəncamına] görə rus gəmilərində olan bayraq, Müttəfiq dövlət bayraqlarına təbdiil edilmişdir [dəyişdirilmişdir].

Petroqradin halı

Petroqraddın halı çox fənadir. Hər gün küçələrdə acından önlərə təsadüf etmək olur. Şəhərin əhalisi 800.000-dək əskilmişdir. Mağazaların dördədən üç hissəsi bağılmışdır. Tramvay işləmir. Gecə-gündüz də ancaq 2 saat elektrik işlətmək olur.

Şeyx Feyzullah və İngiltərə

Bu gün Qlazqoda Şeyx Feyzullah məxsus təntənəli bir məclis açılmış, şəhər raisi Hicaz kralını Müttəfiqlərə qoşulması ilə artıq tərif eyləyir, lordmer [Bələdiyyə sədri] sözüna davamla deyir:

“Şeyx Feyzullah layiqli atanın layiqli oğludur və nəcib arab millətinə layiq bir nümayəndədir. [Alqış] Ə, ərabların köməyini Müttəfiqlərdən müzaiyyə etməmişdir [əsirgənməmişdir]. Müttəfiqlər ümid olurlar ki, arab milləti haqlarına malik və beynəlmillət müavinətə məzhar [köməyə nail] olurlar.”

Feyzullah nitqə cavab olaraq demiş:
“Ərabların İngiltərəyə olan səmimiyyəti bundan ballıdır ki, özünü ingilis əvəzlərindən hər bir şəxs bütün Ərəbistanada əsuda yaşaymışdır.”

Mal gətirilməsi

Fransadan rəsmi surətdə Sevastopola verilən xəbərlərə görə, bu axırıncı həftə müddətində məmaliki-əcənbəiyədən [xarici ölkələrdən] bir çox mal, əlalimədə [ən əsası] manufaktura mal gətiriləcəkdir. Buna binaən [buna görə], bir çox şeylərin qiyməti aşağı düşməkdədir. Alış-verişçilər təpə mal gözlədiklərinə görə mal almıyırlar.

Dövlətlərin tərk-silahı

Londondan teleqraf edirlər ki, İngiltərə Kabinəsi Sülh Konfransında hamı Avropa dövlətlərinin tərk-silah edilmələri təklifini etməyi qərara almışdır. İngiltərənin bu təklifi gözlənilməyən bir surətdə aşkar olmuşdur. Hamı hökumət nümayəndələri bir maddə haqqında xeyli ehtiyatlı danışıqlar. Axırıncı alınan xəbərlərə görə, Avropadakı əhval münasibəti ilə əsgərlərin çox hissəsinin silah altında saxlanması fikri meydana çıxmışdır.

Trabzon imperiyası

İstanbulda rümlər tərəfindən bir komitə təşkil edilmişdir. Bu komitə, yunanlılara məxsus Trabzon imperiyası təşkil edəcəklərimiş.

Vilson İspaniyada

Son məlumata görə, Vilson hal-hazırda İspaniyadadır.

* Fransə ilə İngiltərə müntəzəm qoşunları əvəzinə Rusiyaya könlüllü dəstələri göndərmək üçün layihə hazırlamışlardır.
* İngiltərə hökuməti bolşeviklərə mübarizədən ötrü Polşadan istifadə etmək istəyir.
* Bolşeviklərin məlumatı-rəsmiyyələrinə nəzərən [rəsmi məlumatlarına görə], bolşeviklər Riqanı işğal etmişləridir.

BAKİ XƏBƏRLƏRİ

Parlaman üzvü və Dövlət Müfəttişi müavini Əliəğa Həsənov, vəzirin [nazirin] gətdiyinə görə, onun vəzifəsini ifayə başlamışdır.
* Ermani Milli Şurası Sadıq Yakov Qukasov vəfat eyləmişdir. Mütəvəffə [mərhum], ermənilər arasında qəyət nüfuzlu bir şəxs idi. Özü də “Daşnak” firqəsinə mənsub idi.
* Parlament tərəfindən Qarabağa göndərilmiş olan həyət, başda X[osrov] b. Sultanov olmaq üzrə Bakiyə övndət eylədi [qayıtdı]. Mümaileyh [adı keçən şəxs] Andranikin Qarabağda etdiyi məzali-məsi [zülümləri] barəsində qəyət dəyərli sanadları gətirmişdir ki, bu günlərdə qəzetələrdə çap ediləcəkdir.

* Gəncə Məsəlman Cəmiyyəti-xeyriyyəsi sədrinə Ərzəq Nəzarəti tərəfindən 200 tay bez buraxılmışdır.

Məktəblilər məcmuəsi

Əşitdiyimizə görə, bu günlərdə şəhərimizdə türkçə olaraq oğlan və qız məktəblilərindən ötrü iki həftəlik “Çocuq” adlı müsəvvər [şəkilli] bir məcmuə [jurnal] çıxarılacaqdır.

Quba uyezindən taxıl çıxartmaq barəsində

Bir neçə gün bundan əqdam [qabaq] Xarıçiyə Nəzarəti bilavə-sitə teleqrafla Dağıstan Cəmahiri-Müttəfiqə [Birləşmiş Respublikaları] Hökuməti nümayəndəsindən xəbər almış ki, guya Quba uyezənin polis nəfəratı [nəfərləri] Dağıstan üçün taxıl alınmağa münəniət [mənəfilik] göstərirlər. Bu barədə Xarıçiyə Nəzarəti Ərzəq nazirindən istədiyi məlumat Ərzəq Nəzarəti cavab verib deyir ki, Quba uyezindən ərzəq və sair ehtiyacatı-zəruriyyə almaq ixtiyarı yalnız Ərzəq Nəzarətinin ixtiyarındadır. Çünki qoşun üçün, əhali üçün ərzəq ehtiyatı ancaq bu uyezddən yığılaçaqdır. Buna görə də kənar adamların bu uyezddə taxıl alməsi Hökumət tərəfindən qadağan edilmişdir.
* Dağıstan Cəmahiri-Müttəfiqəsi dairəsində ərzəq almaq üçün Ərzəq Nəzarəti tərəfindən Yurvin Qalınovski təyin edilmişdir. Məzkur vəkilə 1 milyon yarım miqdarında pul verilmiş ki, ticarət işində əlində səməyay etsin.

QAFQAZIYA MÜSƏLMAN MÜTƏƏLLİMLƏRİNİN [TƏLƏBƏLƏRİNİN] MƏRKƏZİ KOMİTƏSİ TƏRƏFİNDƏN

Ümum mütəəllimin [bütün tələbələrin] və vətəndaşların nəzər-diqqətinə.

Ümum Bakı mütəəllimlərinə xəbər verilir ki, bir çox arxadaşlar hələ bu vaxtdak “Gəncər sədəsi” qəzetələrinin satışından hasil olan para haqqında həsəd verməyibdirlər. Məzkur [deyilən] arxadaşları hələ Mart hadisətinin [hadisələrindən] əqdəm [əvvəl] dəfəatla [dəfələrlə] davət etmişiz və ələhdə olaraq hər birinin ünvanlarını bilmədiyimiz cəhətdən onları fəsmən müxbir [xəbərdar] etmək bu tərlə kəfi görüldü. Rica edirik fevral ayının 1-dək həsəd verilsin. Bu vaxtdak hesab verilməzə, məəttəəssüf [təəssüf ki], hesab verməyən arxadaşların fəmiyyələrini nəzərdə elan etməyə məcbur olacağız.

Arxadaşlardan çox rica olunardı ki, bizi bu növ əlaqədə bulunmağa məcbur etməyədilər. Həmçinin, Mart hadisətinin əqdəm Mərkəzi Komitanın nəfəni [xeyrinə] ianə toplamaq üçün imza vərəqələri alan möhtərəm əxşasə [şəxslərə] xəbər veririk ki, məzkur vərəqələrin qəbuluna yanvarın 1-dən şüru olunmuşdur [başlanmışdır].

Mərkəzi Komitanın sədri: Həmid Məhəmmədzadə

Katib: Əbdülvəhəb Məhəmmədzadə

Ünvan: Pərsidski 121. Əliyusif Cəfərzadənin evində, saat 3-dən 6-dək.

ƏRZAQ İŞLƏRİ

- Ərzəq Nəzarəti Azərbaycan Hökumətinin Şurəyi-Vükəla Raisi [Baş naziri] namına [adına] yazmış olduğu məktubda deyir ki: Ticarət və Sənəət Nəzarəti [Ticarət və Sənəay Nazirliyi] Bakıdan mal çıxarmaq üçün Ərzəq Nəzarətindən verilmiş olan icazə vəsiqələrini təsdiq etmək əvəzinə, vəsiqə sahiblərinin vəsiqələrini əllərindən alıb Ərzəq Nəzarətinə qaytarmaqdadır. Sənəat və Ticarət Nəzarətinin bu hərəkəti Ərzəq Nəzarətinin nəzəri-ətinayə [diqqətə] almamazlıq deməkdir. Buna görə xahiş olunur Sənəat və Ticarət Nəzarətinə binəgüzərlil [sərəncam] vərsiniz ki, bundan belə böylə müəmilədə [rəftarda] bulunmayıb, Ərzəq Nəzarəti tərəfindən verilmiş olan icazə vəsiqəsini təsdiqlə növbədənəxaric sahibinə qaytarsın.

- Mərkəzi Ev Komitanının Ərzəq şöbəsi, Ərzəq Nəzarətində müraciətə Gürcüstandan Bakiyə lazımi şeylər gətirməkdən ötrü Bakıdan Gürcüstanə 10 min put düyü aparılmasına icazə verilməsini xahiş etmişdir. Ərzəq Nəzarəti Mərkəzi Ev Komitanının bu xahişini rədd ilə cavab vermişdir ki, mal dəyişdirilmək işində hal-hazırda ehtiyatla davranmağa məcburuq. Çünki mal dəyişdirilməyə başlanıldıqda, mal əlcisi artdığından, bəz aldığımız malın qiyməti məhəllində [yerində] artıb, biz təklif etdiyimiz malın isə qiyməti aşağı düşür. Bundan ötrü bu təvər mənfəəti olmayan bir işi bərtərəf etməkdən [aradın qaldırmaqdan] ötrü zənnimizə bu və ya digər rayonda hələ mal əlciz təşkilatı vəcudə gətirilməlidir. Bu təşkilatda hamı dövləti və ictimai müəssisə nümayəndələri daxil olmalıdır. Bununla bərabər, bu barədə də öz rayınılı bildirməyi xahiş edirik.

- Bəliqçilər İttifaqı Komitəsi, Ərzəq Nəzarətinə ərizə verib bəliqçilər ehtiyacatı üçün 100 put qənd və 4 put çay istəmişdir. Ərzəq Nəzarəti, Bəliqçilər İttifaqı Komitəsi ixtiyarına 30 put qənd və 2 put çay buraxılmasına icazə vermişdir. Bu şərtlə ki, bu qənd və çay ancaq bəliqçiləri Bakı bazarına gətirən bəliqçilərə verilsin. Qəndin girvankəsi 7 manatdan və çay isə 40 manatdan bəliqçilərə buraxılmalıdır. Bəliqçilər İttifaqına isə qənd 6 manatdan, çay 35 manatdan buraxılacaqdır. Bundan əlavə, qəndin və çayın bəliqçilərinin arasında təqşim olunması [paylanması] haqqında hesab təqdim etməlidir.

- Ərzəq Nəzarəti, Maliyyə nazirinə müraciət edib Hökumət qərarəddinə görə Şurəyi-Vükəla Raisinə [Baş nazirə] məxarici-cariyyə [cari xərclər] üçün milyon yarım və Quba uyezdi ilə Dağıstan əvəzində əşkar şeyləri almaqda olan vəkil Yurvin Qalınovskiyyə yətməkdən ötrü, Ərzəq Nəzarəti xəzinədarı Korəqinə bir milyon manat buraxılması üçün binəgüzərlilə qəbulunması [sərəncam ver-məsinin] xahiş etmişdir.

- Ərzəq Nəzarəti, Maliyyə nazirinə müraciət edib Hökumət qərarəddinə görə Bakiyə taxıl gətirməkdən ötrü müahidə-namə əqd etmiş [müqavilə bağlanmış] olan Dağıstan Hökumətinin şiyəsi nümayəndəsi Ə. Kantemirov ixtiyarına bir milyon manat buraxılması binəgüzərlilə qəbulunması xahiş etmişdir.
- Ərzəq Nəzarəti, Azərbaycan Hökuməti vəkilə İlə Dağıstan Hökuməti vəkilə arasında əqd edilən müahidənəmə mövcubinə [əsasında] Yurvin Qalınovskiini Ərzəq Nəzarətinin agentli sifəti ilə Dağıstan əvəzində cənubi hissəsinə göndərir ki, ərzəq şeyli alıb ancaq Bakiyə Ərzəq Nəzarəti adına göndərsin. Hələlik məzkur [adı çəkilən] agentə ixtiyarına milyon yarım para buraxılır. Lazımi təqdirdə yəne də para buraxılacağı vəd edilmişdir. Bu barədə Ərzəq Nəzarəti məzkur agentəyə xüsusi bir düsturləmələ [təlimat] daxli vermişdir. Həmin agentə iki həftədə bir dəfə aldığı mallar və xərc etdiyi paralar haqqında Ərzəq Nəzarətə hesab göndərməlidir.

ALLAH TƏALA RƏHMƏT BUYSURUN

Şamaxı əəlisindən [böyük adamlarından], qaçqınlar züm-rəsindən, sizin səbiq müxbiriniz, mühərririniz, şairiniz Əhməd bəy Atamalıbəyov “Nəfiz Şirvani” təxəllüsü, bu gün rəbiülaxirin 2-də, darifənədən dəri-bəqaya rəhlət buyurdu [müvəqqəti əlamətdən əbədi ələmə köçdü]. Nəxoşluğu isə yətələqə olub ələc-pəzir olamamdı [ələci tapılmadı].

Gəncə qimnaziyə müəlliməsi: Gəvhar xanım Cəfərzadə

İdarədən: “İrşad” və “Tərəqqi” qəzetələrinin Şamaxı şəhərindən xüsusi müxbiri olan və bir az bundan əvvəl “Azərbaycan”da yazmağa başlamış olan mərhum Əhməd bəyin millət-pərəst və insaniyyətə dost [insansevər] bir zat olduğu, əsərləri olan məqalələrindən, xəbərlərindən və şeirlərindən məlum idi. Mərhumun vəfatı böyük bir vəy-simizə [matəmimizə] səbəb oldu. Görünür ki, Şamaxı fəlakəti, əhlini nəzərdə olsalar da təqibdə hələ davam edir və millət yolunda çəkilən əzablarınıza da əlindən alır. Haqqtaəla mərhumu qəriq-rəhmət buyurub [rahmətə qərq edib], qövməqrəbə və dostlaşınasna səbri-cəmil əta buyursun [gözlə səbir bəxş etsin]. Amin.

BİZƏ YAZIRLAR

Gəncədən:
Gəncədə qabaqda, yəni rus dövründə, Gəncə Bələdiyyə dairəsinin şəhər kitabxana[sı] ilə onun yanında qiraətxanası var idi. Əhalinin münəvvar [ziyalı] qismi bu kitabxanadan müstəfif olurlardı [istifadə edirdilər]. O vaxtlar həmin kitabxanaya Rusiyadan və ayrı yerlərdən çox qəzetə və jurnallar gəlirdi.

Kitabxana, qabaqları, müharibədən əvvəl məxsus Gəncə Bələdiyyə dairəsi üçün tikilmiş binanın bir odasında [otajında] yerləşdirilmişdi. Qafqaz cəbhəsində müharibə başlandıqda, bu bina xəstəxanə əltnə alınaraq yarıllara yer oldu. Kitabxana ayrı bir evə köçərək, Bələdiyyə dairəsi də özə bir binada yerləşdirildi. Gəncədə anarşidən bir az qabağa kimi kitabxana üç il idi ki, həmin evdə idi. Bu vaxtlar ev sahibi, evini kəndinə lazım olduğundan dolayı kitabxanadan boşaltdırdı. Buna görə kitabxanani Bələdiyyə dairəsinin olduğu tikiliyə köçürərək orada həbs etdilər. Kitabxananın qiraət-xanası isə hələ noyabirin soyuqlarına baxmayaraq şəhər bağindəki yay binasında Tiflis və Bakı qəzetələrini, qəzetə maraqlılarına üşüt-dürək oxudurdu. Anarşi yavaş-yavaş baş qaldırıb kəndini götür-məyə başladıqda, Tiflis və Bakı qəzetələri də qiraətxanadan yoxa çıxdı. Çıxmasaydı da, heç kəs dekabrın soyuğunda, bağın bir küncündə qəzetə üçün donmağı istəməyəcəkdə və bir rublə verib kəndi ocağı yanında oxumağı tərcih edəcəkdə.

Xülasə, Gəncə kitabxanasının kəndisi, Gəncə Bələdiyyə dairəsinin bir odasına həbs olunduysa da, qiraətxanası təbii ölümlə cənni tapşırı. Anarşi getdi, həyat adı axıntsına düşdü. Hələ Gəncə Bələdiyyə dairəsi heyətində və raisinin böylə ləhənə məsələni unutməğinə və ya unutməyib də əhəmiyyət verməməsinə təəccüblərə bu məsələyə diqqət verilməsini arzu edirik.

Gəncədə ayrı məktəb və klub kitabxanaları da var. Məktəb kitabxanalarından şəyani-diqəq [diqqətəlayiq olan] mədrəsə kitabxanasıdır. Bu kitabxanə həmin mədrəsə açıldığa çalışqan müdir və müəllimlər tərəfindən tərtib olunaraq, türk dilində bir çox elmi və fənni [texniki] kitabları vardır. Mədrəsə, vıccdan-sızların danosları ilə tənəzzülə düşdükdə, tənəblə və uzun allar kitabxanani da tənəzzülə saldılar. Kitabxanəni lüğət və üsuli-tədris kitabları çalınaraq [qəulər-naraq], yerdə qalanlarını kitabxanada tozlar basıb qazırdı.

Şəyani-diqəq burasdır ki, çəlinən kitablardan bəzərdə satıldığı vaxt görüleb, para ilə əlimb yənə mədrəsəyə gətirilmişdir.

Qənbar oğlu Qasim

Məhəmməd Əmin Rəsulzadə cənanlarına telefonla “Açıq söz” kolleksiyonu təklif edən zətdən [şəxsən] rica olunur ki, mümkünsə şəxsən görülsün və yaxud ədrisini bildirsin.

Doktor Əliheydar Allahverdiyev

Daxili naxosqları qəbul edir:
Şəhər saat 8-ədən 10-ədək; axşam saat 4-dən 6-yədək. İçəri şəhərdə Mali Krepostnıy küçədə 8 nömrəli evdə. Telefon nömrəsi 36-91. Малая-Крпостная ул. д. № 8. Телефон № 36-91.

2603

Doktor Musa bəy Rəfiyev

Daxili əmrəza [xəstəliklərə] düçər olan naxosqları qəbul etməyə başlamışdır. Şəhər saat 9-11-ə kimi. Axşam saat 5-7-yə kimi. Ünvan: Armysanski, nömrə 15. Telefon 16-80.

b-37

Doktor Leonid Tər-Avənov

Daxili naxosqları və naxos çocuqları qəbul etməyəbaşlamışdır. Hər gün şəhər saat 8 yarımdan 9 yarıma kimi; 12-dən 2-yə kimi; axşam 4-dən 6-yə kimi. Ünvan: Merkuryevski küçədə 5 nömrəli evdə (Doktor Parsadanovun əzərxanasında). Telefon 41-18.

2627

Yanvar-sentyabr aylarında narkotik vasitələrlə bağlı 8320 cinayət faktı aşkarlanıb

Cari ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən narkomanlığa və narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı mübarizə sahəsində həyata keçirilmiş kompleks əməliyyat-axtarış tədbirləri nəticəsində ümumilikdə 8320 cinayət faktı aşkarlandı. Onlardan 2855-i narkotik vasitələrin qanunsuz satışı, 5151-i narkotik vasitələrin qanunsuz əldə edilib saxlanması, 284-ü qanunsuz olaraq narkotik xassəli bitkilərin kultivasiya edilməsi, 30-u isə bu kateqoriyadan olan digər cinayətlərlə bağlı olub.

Bu barədə AZƏRTAC-a Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının daimi fəaliyyət göstərən İşçi Qrupundan məlumat verilib.

Aşkarlanmış faktlar üzrə qanunsuz dövriyyədən ümumilikdə müsadirə olunmuş 6 ton 207 kq 543,024 qr narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin 1 ton 840 kq 546,704 qr-ni heroin, 3 ton 566 kq 504,126 qr-ni marixuana, 248 kq 031,811 qr-ni tiriyök, 51 kq 583,994 qr-ni həşiş, 750,831 qr-ni kokain, 363 kq 138,333 qr-ni psixotrop maddələr, 136 kq 987,225 qr-ni digər narkotik vasitələr təşkil edib. Həmçinin göstərilən dövr ərzində 48321 ədəd həb metadon, 15102 ədəd çətinə bitkisi, eləcə də 3 kq 197,368 qr, 7703 ədəd kapsul, 3308 ədəd həb və 12,95 qr güclü təsir edən maddə və 40,682 qr prekursor qanunsuz dövriyyədən götürülüb.

Hesabat dövründə Daxili İşlər Nazirliyinin təşkilatlığı ilə Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin, Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin, Dövlət Sərhəd Xidmətinin və digər aidiyyəti qurumların nümayəndələrinin iştirakı ilə 416,494 hektar sahədə çəkisi 299 ton 377 kq 290,98 qr olan 932 781 ədəd yabarı halda bitmiş narkotik tərkibli bitkilər müəyyən olunaraq müvafiq qaydada məhv edilib.

Cari ilin yanvar-sentyabr ayları ərzində qanunsuz dövriyyədən götürülmüş 6 ton

vafiq dövrü ərzində narkotik vasitələrin və psixotrop maddələrin qanunsuz dövriyyəsi ilə bağlı hüquq-mühafizə orqanları tərəfindən aşkar edilən faktların ümumi sayı 374, narkotiklərin qanunsuz satışı ilə bağlı faktların sayı 86, satış məqsədi olmadan qanunsuz əldə edilib saxlanması ilə əlaqədar faktların sayı 135, narkotik xassəli bitkilərin qanunsuz kultivasiya edilməsi ilə bağlı faktların sayı 103, digər növ cinayət faktların sayı 50, qrup halında olan cinayətlərin sayı isə 51 fakt azalıb. Qaçqınlarla bağlı cinayətlərin sayı 6 fakt, məsuliyyətə cəlb edilmiş şəxslərin sayı 234 nəfər, qanunsuz dövriyyədən çıxarılmış narkotik vasitələrin çəkisi isə 1 ton 380 kq 010,249 qr artıb.

Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin məlumatına əsasən, hesabat dövründə Daxili İşlər Nazirliyi tərəfindən bütün növ sərəxşluq hallarının müəyyənəndirilməsi üçün Səhiyyə Nazirliyinin Respublika Narkoloji Mərkəzinə 66711 nəfər istiqamətləndirilib.

Onlardan narkotiklərdən istifadənin təyin edilməsi məqsədilə tibbi müayinədən keçirilmiş 1884 nəfərdən 1054-nün istifadəçi olması müəyyən olunmuş və bununla bağlı zəruri tədbirlərin görülməsi təmin edilib.

Respublika QİÇS-lə Mübarizə Mərkəzinin verdiyi məlumata əsasən, ölkədə narkomanların insanın İmmunçatışmazlığı Virusuna yeni yoluxma hadisələrinin sayında azalma müşahidə olunur. Ötən 9 ay ərzində İİV-ə 717 nəfər yoluxub. Onlardan 691 nəfəri Azərbaycan vətəndaşı, 26 nəfəri isə əcnəbilər olub. Azərbaycan vətəndaşları arasında 59 nəfəri (8 faizi) inyeksiyon narkotik istifadəçiləri olub.

İşçi qrupu tərəfindən aidiyyəti qurumlarla 5 Tədbirlər Planı imzalanıb və ümumilikdə məarifləndirmə tədbirləri çərçivəsində 110 tədbir (65 marifləndirici görüş, 29 təlim, 3 mədəni-kültüvi tədbir, yutub kanalı vasitəsilə yayımlanan 1 film, 2 sosial çarx, 1 rəsm müsabiqəsi, 7 sosial layihə, 1 voleybol və 1 marafon, 95 ədəd baner və bukletlərin Ədliyyə Nazirliyinin Penitensiar Xidmətinin cəzaçəkmə müəssisələrinə, Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin 35 məktəbinə, Sumqayıt, Lənkəran, Şirvan şəhərlərinin və Salyan Rayon ləra Hakimiyyətlərinə paylanılması) təşkil edilib.

"802" qaynar xətt telefon zəng xidmətinə 964 vətəndaş müraciəti daxil olub ki, onların 161-i narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi, 336-sı narkotik asılılıqdan müalicə, 467-si isə digər məsələlərlə (təkrar müraciət, qanunvericiliyin müddəalarının izah edilməsi, məcburi müalicəyə dair prosedurlar və s.) bağlı olub. Qeyd olunan müraciətlər üzrə müvafiq tədbirlərin görülməsi üçün aidiyyəti orqanlara 497 məktub ünvanlanıb.

Belə ki, 802 qaynar xətt zəng xidməti vasitəsilə narkotik vasitələrin və narkomanlığın yayılmasının qarşısını almaq məqsədilə aidiyyəti təşkilatlarla və vətəndaşlarla operativ qaydada əlaqələndirilmə təmin edilərək, narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinə dair verilən məlumatlar əsasında müvafiq cinayət işləri qaldırılıb və qanunsuz dövriyyədən külli miqdarda narkotik vasitələr götürülüb, narkotik istifadəçiləri könüllü müalicəyə əsasən ixtisaslaşmış tibb müəssisələrində müalicəyə yönləndirilib, narkotik asılılıqdan əziyyət çəkən ailələrə psixoloji dəstək və məvduq qanunvericiliyinin müddəaları izah edilərək zəruri tövsiyələr verilib.

OXUCULARIN NƏZƏRİNƏ!

"AZƏRBAYCAN" qəzetinə

2024-cü il üçün abunə yazılışına başlanılır!

Abunə respublikanın bütün poçt şöbələri tərəfindən aparılır. Eyni zamanda aşağıda göstərilən mətbuat yayımı qurumlarına müraciət edə bilərsiniz:

"Azərpoçt" MMC (012) 598-49-55, (051) 225-02-13

"Azərmətbuat yayımı" ASC (012) 441-19-91, (050) 322-33-17

"Qaya" firması (012) 566-77-80, (050) 214-40-53

"Region Press" MMC (055) 316-79-01, (050) 316-79-01

"Səma-M" MMC (012) 594-09-59

"Ziya" LTD (012) 497-76-96, (050) 306-77-22

"Pressinform" MMC (012) 598-49-52, (070) 340-01-00

"City press" MMC (055) 819-09-26

1 illik - 187,20 (yüz səksən yeddi manat iyirmi qəpik) manat

6 aylıq - 93,60 (doxsan üç manat altmış qəpik) manat

3 aylıq - 46,80 (qırx altı manat səksən qəpik) manat

Hörmətli oxucular!

Abunə ilə bağlı hər hansı bir problemlə üzləşsəniz, redaksiyaya (Tel.: (012) 539-59-33) zəng vura bilərsiniz.

Azərbaycan Dövlət Əməyin Mühafizəsi və Təhlükəsizlik Texnikası Elmi-Tədqiqat İnstitutu "Sənaye təhlükəsizliyi zirvə toplantısı" tədbirinin keçirilməsinin təşkili üçün müsabiqə elan edir

Müsabiqə üzrə təkliflər 20 oktyabr 2023-cü il tarixədək aşağıda qeyd olunan ünvanda qəbul olunur. Ünvən: Bakı şəhəri, Təbriz küçəsi, 108.

RƏHBƏRLİK

"Azərbaycan Xəzər Dəniz Gəmiçiliyi" QSC tabeliyində olan struktur idarələrinə tələb olunan boya qatqılarının satın alınması məqsədilə AÇIQ MÜSABİQƏ ELAN EDİR

Müsabiqədə iştirak etmək istəyən şəxslər www.asco.az sahifəsinə daxil olmaqla elanlar bölməsindən əlavə sənədləri və ətraflı məlumatı əldə edə bilərlər. Mürciət üçün son müddət 24 oktyabr 2023-cü il saat 17.00-dəkdir.

Sənədlər Azərbaycan dilində, 2 nüsxədə (öslü və surəti) tərtib olunmalıdır (xarici dildəki tender təklifləri Azərbaycan dilinə tərcümə edilməlidir).

Göstərilən vaxtdan gec təqdim olunan zərflər açılmadan geri qaytarılacaqdır.

Ünvən: AZ1003, Bakı şəhəri, Mikayıl Useynov küçəsi, 2.

Əlaqə telefonu: (012) 404-37-00, daxili:1177

Tender komissiyası

Vaqif Xaçaturyanın cinayət işi üzrə məhkəmə keçirilib

Oktyabrın 13-də qanunsuz erməni silahlı birləşmələrinin üzvləri tərəfindən 1991-ci il dekabrın 22-də Xocalı rayonunun Meşəli kəndində soyqırım törədənərdən biri - Xaçaturyan Vaqif Çerkez cinayət işi üzrə ilk iclas keçirilib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Yasamal Rayon Məhkəməsinin inzibati binasında Bakı Hərbi Məhkəməsinin hakimi Camal Ramazanovun sədrliyi ilə keçirilən məhkəmə iclasında təqsirləndirilən şəxsin anket məlumatları dəqiqləşdirilib.

Məhkəmə tərəfindən ona hüquq və vəzifələri izah edilib.

Diqqətə çatdırılıb ki, Vaqif Xaçaturyanın hüquqlarını Azərbaycan Respublikası Vəkillər Kollegiyasının üzvü Natiq Bəybalayev müdafiə edəcək. Vaqif Xaçaturyan tərcüməçi ilə təmin olunub.

Prosesdə dövlət ittihamçıları baş prokurorun böyük köməkçisi, 3-cü dərəcəli dövlət ədliyyə müşaviri Müqəddəs Sultanov və ədliyyə müşaviri Cəvdat Mehrəliyev olublar.

Zərərçəkmiş şəxs qismində isə Xocalı Rayon İcra Hakimiyyətinin nümayəndəsi, eləcə də zərərçəkən Bəhlül Hübətətovun hüquqi varisi Meşəli kənd sakini Hüseyin Hübətətov iştirak ediblər.

Çıxış edən dövlət ittihamçısı Müqəddəs Sultanov prosesin məhkəmə baxışına verilmişini təklif edib.

Sonra məhkəmə müşavirəyə gedib.

Müşavirədən sonra hakimlər məhkəmənin baxış iclasını oktyabrın 17-nə təyin ediblər.

Qeyd edək ki, Vaqif Xaçaturyan Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 103-cü (soyqırım) və 107-ci (əhaliyə deportasiya etmə və ya məcburi köçürmə) maddələri ilə təqsirləndirilib.

Vaqif Xaçaturyanın iştirakı ilə Qarabağ iqtisadi rayonunda yaşayan, həmçinin Ermənistan Respublikasında gəlməmiş millətçi ermənilərdən ibarət yaradılmış, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmayan silahlı hərbi birləşmələrdən ibarət cinayətkar birliyin tərkibində Xocalı (keçmiş Əsgəran rayonu ərazisində) rayonunun Meşəli kəndində yerli azərbaycanlı əhaliyə qarşı törədilmiş soyqırım, təqibetmə, didərginsalma, silahlı münaqişə zamanı beynəlxalq humanitar hüquq normalarını pozma cinayətləri nəticəsində ümumilikdə 27 nəfər qəsdən öldürülüb, 21 nəfər müxtəlif dərəcəli bədən xəsarətləri alıb, 2 nəfər kənd sakini girov götürülüb, 81 ailə təsərrüfatından ibarət 340 nəfər daimi yaşayış yerlərindən Azərbaycan Respublikasının digər bölgələrinə köçürülüb, kənd sakinlərinə ümumilikdə 13 milyon 568 min 60 manat, dövlətə isə 130 min 800 manat məbləğində maddi ziyan vurulub.

2013-cü il noyabrın 12-də Xaçaturyan Vaqif Çerkezi barəsində Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 103-cü və 107-ci maddələri ilə təqsirləndirilən şəxs qismində cəlb edilməsinə dair qərar qəbul edilib, 2013-cü il noyabrın 14-də Bakı Şəhər Nərimanov Rayon Məhkəməsinin qərarı ilə barəsində həbs qətimkan tədbiri seçilib və 2013-cü il noyabrın 21-də axtarış elan edilərək müvafiq sənədlər Daxili İşlər Nazirliyinin Baş Cinayət Axtarışı İdarəsinə və İnterpolun Azərbaycandakı Milli Mərkəzi Bürosuna göndərilib.

2023-cü il iyulun 29-da Xaçaturyan Vaqif Çerkezi səhhəti ilə bağlı Ermənistan Respublikasının ərazisinə keçmək istəyən zaman Laçın sərhəd-buraxılış məntəqəsində saxlanılaraq istintaqa təqdim olunub. Həmin tarixdə ona Cinayət Məcəlləsinin 103-cü və 107-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş ittiham elan edilərək barəsində 3 ay müddətinə həbs qətimkan tədbiri seçilib.

Bu il noyabrın 22-də təqsirləndirilən şəxs Vaqif Xaçaturyan Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələri ilə yenidən ittiham elan edilib və sentyabrın 29-da isə cinayət işi üzrə ibtidai istintaq tamamlanaraq baxılması üçün aidiyyəti üzrə Bakı Hərbi Məhkəməsinə göndərilib.

Millimiz ilk qələbəsini qazandı

"Avro-2024"ün seçmə mərhələsi, F qrupu

Estoniya - Azərbaycan - 0:2

Qollar: Toral Bayramov, 9, Ramil Şeydayev, 45+4-pen.

Baş hakim: Xesus Xil Mansano (İspaniya)

Dünya futbol üzrə milli komandamız "Avro-2024"ün seçmə mərhələsi çərçivəsində F qrupunda növbəti oyununu keçirib. Canni De Byazinin baş məşqçi olduğu komanda

soforda Estoniya ilə üz-üzə gəlib. Görüş komandamızın 2:0 hesablı qələbəsi ilə başa çatıb. Komandamızın heyətində Toral Bayramovla Ramil Şeydayev fərqləniblər.

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

Nazim Süleymanov, Asif və Rövşən Əliyevlər, Hacı, Rəşad və Fuad Hacıyevlər, Fəxrəddin və Yusif Ələkbərovlar, Səfa Zeynalov, Həşim və Mehman Hüseynovlar Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin əməkdaşı Məzahir Əliyevə qardaşı MƏHƏMMƏDƏLİ FƏRMAN OĞLU ƏDİLOVUN vəfatından kədərli xəbərini bildirir və dərin hüznə bəşşəliyi verir.

İba Həsənov, Mütəlib Şirinov, Vahid Aışov, Aydın və Qəşəm Məmmədovlar, Rasim, Fikrət və Rafiq Hüseynovlar, Akif Hacıyev, Şamə və Emin Mustafayevlər Azərbaycan Respublikası İqtisadiyyat Nazirliyi yanında Dövlət Vergi Xidmətinin əməkdaşı Məzahir Əliyevə qardaşı MƏHƏMMƏDƏLİ FƏRMAN OĞLU ƏDİLOVUN vəfatından kədərli xəbərini bildirir və dərin hüznə bəşşəliyi verir.

BAŞ REDAKTOR

Bəxtiyar SADIQOV

Əlaqə telefonları:

Qəbul otağı	- 539-68-71,	Beynəlxalq həyat, idman	
Baş redaktor müavinləri	- 538-86-86,	və informasiya şöbəsi	- 539-63-82, 432-37-68
	434-63-30, 539-72-39	İnformasiya şöbəsi	- 538-56-60
Məsəl kitab	- 539-43-23,	İctimai əlaqələr şöbəsi	- 539-49-20, 538-31-11,
Məsəl kitab müavinləri	- 539-44-91,	Fotolüstrasiya şöbəsi	- 538-84-73,
Parlament və siyasət şöbəsi	- 539-84-41, 539-21-00,	Komputer mərkəzi	- 538-20-87,
İqtisadiyyat şöbəsi	- 538-42-32, 538-35-55,	Mühasibatlıq	- 539-59-33

AZ 1073, Bakı şəhəri, Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, "Azərbaycan" nəşriyyatı, IV mərtəbə

contact@azerbajian-news.az
az.reklam@mail.ru

www.azerbajian-news.az

Qeydiyyat № 1

"Azərbaycan" qəzetinin kompüter mərkəzində yığılıb sahifələnməmiş, "Azərbaycan Nəşriyyatı" MMC-nin mətbəəsində çap edilmişdir

Qəzetə dərc üçün göndərilən materiallar Azərbaycan dövlətinin mövqeyinə uyğun olmalıdır

Gündəlik rəsmi dövlət qəzeti

Tiraj 5346
Sifariş 2619

Qiyəti 40 qəpik